

389

Ўттиз учинчи йил чиқиши
Жумодус-соний 1440ҳ – феврал 2019м

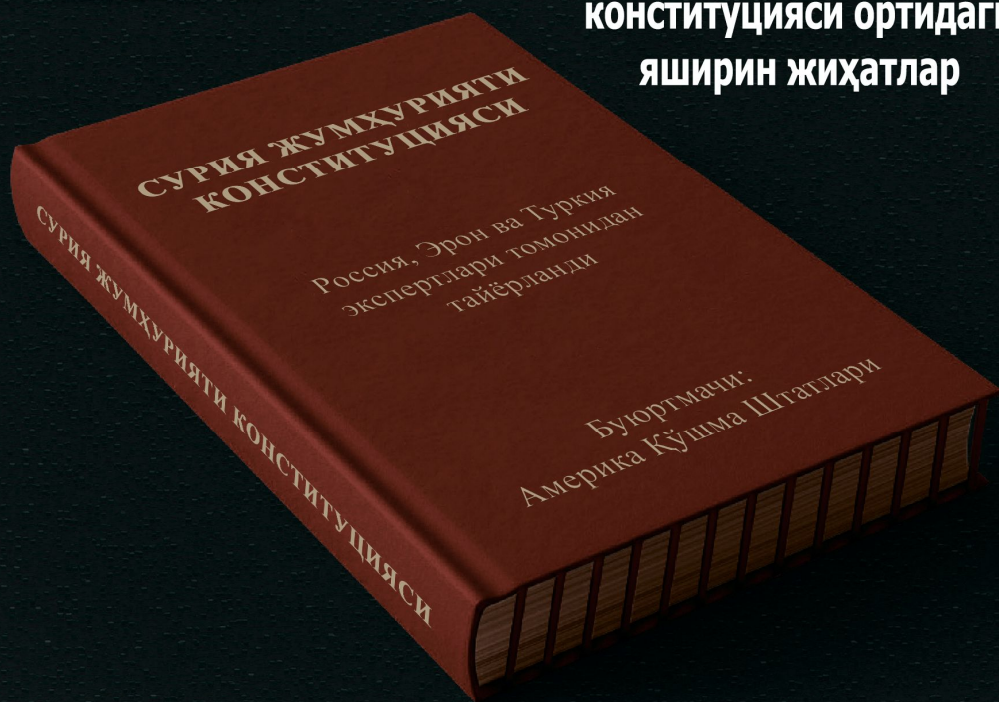

Кенг кўламли,
фикрий, сақофий журнал

Ал-Ваъй

Ал-Ваъй сўзи

**Суриянинг янги
конституцияси ортидаги
яширин жиҳатлар**

**Америка халқаро майдонда ўзининг ҳукмронлигини сақлаб қолиш
учун дунёни оёқости қилмоқда**

**Ёвуз Ғарбнинг Умнатни турли ирқ ва тоифаларга бўлиш лойиҳаси
муваффақиятсизликка учраши муқаррар**

Умнат сиёсат туфайли бахтсизликка учрагани ёлғондир

389

Ўттиз учинчи
йил чиқиши
Жумодус-соний 1440х
Феврал 2019м

- Ливан 1000 лира
- Яман 30 риёл
- Туркия 1 доллар
- Покистон 1 доллар
- Австралия 2,5 доллар
- Америка 2,5 доллар
- Канада 2,5 доллар
- Германия 2,5 евро
- Швеция 15 крон
- Бельгия 1 евро
- Швейцария 2 франк
- Австрия 1 евро
- Дания 15 крон

Урибу сонда

- **Ал-Ваъй сўзи:** Суриянинг янги конституцияси ортидаги яширин жиҳатлар 3
- Америка халқаро майдонда ўзининг ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун дунёни оёқости қилмоқда..... 13
- Ёвуз Ғарбнинг Умматни турли ирқ ва тоифаларга бўлиш лойиҳаси муваффақиятсизликка учраши муқаррар 21
- «Эҳтимолдан узоқ (сафсата) давлат» номли китоб: Шарқшунослар таклифига танқидий назар..... 30
- Уммат сиёсат туфайли бахтсизликка учрагани ёлғондир 36
- Пайғамбарлик минҳожии асосидаги Рошид Халифаликнинг вақти келдими?! . 43
- Шаръан эътироф этилган ва эътироф этилмаган ҳукмдорлар ҳақида узил-кесил гап..... 47
- **Олам муслмонлари хабарлари** 57
- **Қуръони Карим суҳбатиди** 62
- **Жаннат боғлари:** «Агар ростгўй бўлса, нажот топибди» 73
- Уларнинг ҳидоятларига эргашиш: Уқба ибн Омир Жуханий 75
- **Сўнги сўз:** Дональд Трамп «юлдузлар уруши»ни эълон қилди 79
- Бирлашган араб амирликлари сиёсий Исломдан бошқа ҳар қандай диний ишларга кенг йўл очиб беради 80

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

СУРИЯНИНГ ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯСИ ОРТИДАГИ ЯШИРИН ЖИХАТЛАР

Абдулкарим Абу Мусъаб

Сурия масаласи бўйича Женева, Сочи ва Остона конференцияларида Сурия конституцияси Ғарбнинг асосий машғулоти бўлиб қолди. Аслида Сурия конституцияси қандай тарихга эга? Киритилиши кўзда тутилган ўзгаришларнинг энг муҳимлари нимадан иборат? Конституциянигина эмас, балки бутун системани ўзгартириш учун улкан қурбонликлар берган шиддатли кўзғолондан кейин нима учун айни шу пайтда конституция мавзуси кўтарилмоқда?!

Биринчи жаҳон урушидан кейин амир Файсал ибн Ҳусайн 1918 йили Сурияга кирди. У Сурия Сайкс-Пико шартномасига мувофиқ Франциянинг улуши эканини билгач «умумхалқ Сурия конгресси» номи остида конференция ўтказишга ҳаракат қилди. Конгресс 1919 йилги Усманий низомга мувофиқ, биринчи даражадаги сайловчилар (халқ) томонидан сайланган тўксонга яқин делегатни ўз ичига олди ва Муҳаммад Фавзи Пошо Азим унинг раҳбари этиб сайланди. У вафот этгач конгресс раислигини Ҳошим Атаси эгаллади. Конгресс 1920 йил 8 мартда «Сурия араб қироллиги» номи остида Суриянинг мустақиллигини ҳамда қироллик тахтига амир Файсал ибн Ҳусайн ўтирганини эълон қилди. Файсал конституцияни ишлаб чиқиш учун йигирма аъзодан ташкил топган комиссия тузишни таклиф қилди ва 147та моддадан ташкил топган биринчи конституция қабул қилинди. Бу конституция 1920 йил 13 июлда расман босиб чиқарилди. Конституцияга кўра, мамлакат – идораси марказий бўлмаган, сиёсий ва иқтисодий эркинликлар ҳамда диний тоифалар ҳуқуқи кафолатланган фуқаровий конституцион қироллик, дея белгиланди. Иттифоқчилар бу янги вужудни тан олишмади. Франция Файсални Британиянинг иттифоқчиси деб ҳисоблагани учун 1920 йил 28 июлда қиролликни бекор қилиб, Файсални бадарға қилди. Бу воқеа Майсалун жангидан ҳамда французлар 1920 йил 25 июлда Дамашқни босиб

олганидан уч кун ўтиб юз берди. Шундай қилиб, Сурия «мандат» босқичига кирди.

Кейин буюк Сурия инқилоби юз берди, бунинг ортидан Иброҳим Ҳаннану бошчилигидаги таъсис кенгаши тузилди. Бу кенгаш 27 аъзодан ташкил топган конституцион комиссия тузди ва конституцияни тайёрлаш вазифасини Фавзи Анзийга юкледи. У Франциянинг 1875 йилги конституциясига таяниб, 1930 йили конституцияни ишлаб чиқди ва бу конституцияга мувофиқ биринчи Сурия жумҳурияти эълон қилинди. Иккинчи жаҳон урушига қадар юз берган кетма-кет воқеалар конституцияга амал қилишнинг тўхтатилишига олиб келди. Иккинчи жаҳон урушидан кейин юртнинг бевосита бошқарувини қайта тиклаш ҳамда французларни Сурия тупроғидан бутунлай чекинишга мажбур қилиш учун мустақиллик ҳаракатлари бошланди. Мустақиллик ҳаракатлари французларни Сурия тупроғидан бутунлай чекинишга мажбур қилган бўлса-да, Франция олий комиссари Байрутда турарди ва мутлақ салоҳият унинг қўлида эди.

Табийки, Сурия мустақиллигини ифодалаган айрим моддаларга французлар томонидан эътироз билдирилди. Франция ушбу моддаларни ўзгартиришни қаттиқ талаб қилди ва бу масала муҳокамаси узокқа чўзилди. Генерал Жорж Катру билан Сурия ҳукумати ўртасида бўлган сўзлашувлардан кейин 1943 йили Франция ҳукумати салоҳиятларини Сурия ҳукуматига ўтказишга келишиб олинди. Кейин янги парламент сайловлари ўтказилди ва конституциядаги мандатли (ваколатли) ҳукумат салоҳиятларини ўз ичига олган 116 моддани бекор қилиш билан конституцияга амал қилиш қайта тикланди. 1946 йил 17 апрелда французларнинг чиқиб кетиши билан Сурия инқилоблар босқичига кирди.

Хусни Заим етакчилигида 1949 йил 30 мартда юз берган биринчи инқилобдан кейин конституция бекор қилинди ва жумҳурият президентини танлаш ҳамда янги конституцияни қабул қилиш вазифасини унга юклаш учун халқ референдуми ўтказилди. Кейин конституцияни ишлаб чиқиш учун етти аъзодан ташкил топган комиссия тузилди. Конституцияга мувофиқ парламент системаси қабул қилиниб (президентни тамсил этган) ижроий ҳокимиятга кенгаш ваколатидан кўра кўпроқ салоҳият бериладиган бўлди. 1949 йил 14 декабрда Сомий Ҳановий етакчилигидаги инқилоб юз берди. Бунинг натижасида Ҳошим Атаси давлат президенти этиб тайинланди ва янги конституция қабул қилинунига қадар 1930 йили қабул қилинган конституцияга амал қилинадиган бўлди. 1949 йил 19 декабрда, яъни Ҳошим

Атаси ҳокимиятни эгаллаганидан беш кун ўтиб, Адиб Шишкалий (биринчи)нинг инқилоби юз берди. Қабул қилиниши муҳокама қилинаётган конституция 1950 йил 5 сентябрда қабул қилинди. Конституциядаги мунозарали моддалардан 11таси олиб ташланди ва 166та модда қолдирилди. Ушбу конституция иқтисод соҳасидаги либераллиги билан алоҳида ажралиб турар эди. 1951 йили юз берган инқилобдан кейин Адиб (иккинчи) президентлик системасига асосланган конституция қабул қилинишига рози бўлди. Бу конституция Қўшма Штатларда амалда қўлланаётган конституцияга ўхшарди. 1954 йил 25 февралда Шишкалий кулатилиб давлат президентлигини Ҳошим Атаси эгаллади ва у 1950 йили қабул қилинган конституцияга амал қилишни қайта тиклади.

Кейин 1958 йили Сурия билан Мисрнинг бирлигини ифодалаган конституция қабул қилинди ва 73та моддадан ташкил топган бу конституцияда энг катта салоҳият жумҳурият президентига берилди. Бунинг ордидан 1961 йил Абдулкарим Наҳловий етакчилигидаги ҳарбий инқилобдан кейин Суриянинг Мисрдан ажралганини ифодалаган конституция қабул қилинди. Сўнг таъсис кенгаши ва парламент сайловлари бўлиб ўтди. Доимий конституцияни қабул қилиш вазифаси таъсис кенгашига ва парламентга юкланди. Нозим Қудсий жумҳурият президенти этиб сайланганидан кейин, у 1950 йили қабул қилинган конституцияга айрим ўзгаришларни киритиб, унга амал қилишни қайта тиклади. Киритилган энг муҳим ўзгаришлар жумҳурият президентига парламентни тарқатиб юбориш ва ижройи ҳокимиятга ташриий фармонлар чиқаришни тақиқлаш ҳуқуқини бериш бўлди. 1964 йили Баас партияси зобитлари етакчилигидаги инқилоб юз берди ва муваққат конституция қабул қилинди. 1966 йил 23 февралда миллий қўмондонлик томонидан тайинланган ҳукуматни ағдарган инқилоб юз берди. Ўша пайтда Ҳофиз Асад мудофаа вазири даражасигача кўтарилди ва 1970 йили жумҳурият президенти бўлди. Сурия араб жумҳурияти конституцияси 1973 йили қабул қилинди. Ушбу конституцияга 1980 ва 2000 йилларда ўзгартириш киритилди. Бундан мақсад, Башар Асаднинг ҳокимиятни эгаллашига имконият яратиш эди. Охириги ўзгартириш 2012 йили киритилди.

Кўриш мумкинки, конституцияни ўзгартиришнинг барча босқичларида конституция дам Европа, дам Америка кўрсатмаларига оғди. Гоҳида парламент ваколатлари фаоллаштирилган бўлса, гоҳида барча салоҳият жумҳурият

президентига берилди. Конституцияни қабул қилиш вазифаси юкланган комиссияга кўрсатилган номзодлардан бирортаси ўзгармади. Усманий конституция ёки шариатни татбиқ қилиш, шунингдек бунга ўхшаган масалалар ҳатто муҳокамага ҳам кўйилмади. Бу шуни кўрсатмоқдаки, конституцияни ўзгартиришнинг барча босқичларида бутун эътибор уни қабул қилиш вазифаси юкланajak комиссияни танлашга қаратилди.

Кўзғолон босқичи кириб келган пайтда гарчи Сурияда халқаро кураш юз бермаган бўлса-да, бироқ конституция Американинг истагига мос бўлиб, режим ҳам сиёсий жиҳатдан унга қарам эди. Бунинг исботи учун далилга эҳтиёж йўқ. Энди эса, Қўшма Штатлар янги конституцияни тайёрлаш вазифасини Россияга юклади. Ўзгартирилиши ёки янгисига алмаштирилиши кутилаётган конституция Ғарб давлатлари манфаатларига, энг аввало Америка манфаатига хизмат қилиши учун конституциянинг қайси пунктлари ўзгартирилмоқда?

Аввало, конституцияни тайёрлаш вазифасини зиммасига олган комиссия тузилди. Ушбу комиссия аъзоларининг 50 % режим вакилларидан, 30 % муҳолафатдан ва 20 % халқаро экспертлардан ташкил топди. Якуний таклифга кўра, режимдан 50 нафар ва ички муҳолафатдан 50 нафар вакил, ташқи муҳолафатдан 50 нафар вакил ва халқаро экспертлар комиссия таркибига киритилди. Бундан кўришиб турибдики, нима бўлганида ҳам конституция Американинг кўрсатмаларига мувофиқ тайёрланади ва уни қабул қилиш халққа мажбуран юкланади. Халқ шунча йил оғир машаққатларни бошдан кечирган бўлишига қарамай, бу масалада халқ билан кенгашилмайди ва конституция Ғарбнинг истагидан четга чиқмайди. Бунинг бир қанча сабаблари, жумладан, ғоянинг аниқ бўлмаслиги, мабдада собит турмаслик, сиёсий мақсадда берилган пулларга алданиш, хиёнатларнинг кўплиги ва булардан бошқа бир қанча сабаблари бор.

Албатта, улар конституция қабул қилинишидан ёки ўзгартирилишидан олдин бошқарув шакли белгиланиши кераклигини билишади. Бироқ, улар бошқарув низоми шаклини ҳамда сиёсий ва маъмурий ислохот механизмини белгилайдиган янги конституцияни мажбуран қабул қилдиришмоқда. Уларнинг даъво қилишича, сайловларнинг эркин ва адолатли ўтишини бетараф гуруҳ назорат қилади.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳамда Россия, Туркия ва Эрон 2018 йил 18 декабр сешанба куни конституцион комиссиянинг биринчи йиғилишини ўтказишни уюштириш учун

ҳаракатларни икки баробарга оширишларини маълум қилишди. Уларга кўра, комиссия йиғилиши келгуси йил бошида Женевада бўлиб ўтади.

Россия ташқи ишлар вазири Сергей Лавров Остона келишувининг кафили ҳисобланган давлатлар номидан берган баёнотида «иштирокчилар конституцион комиссиянинг биринчи йиғинини келгуси йил бошида Женевада ўтказиш учун ҳаракат қилишга келишиб олишди» деди. АҚШ давлат департаменти матбуот котиби Роберт Палладино Вашингтонда журналистлар учун берган интервьюсида «мувозанатни сақлаган ишончли конституцион комиссияни тузиш вазият кескинлашувини батамом тугатиш ва можаронинг сиёсий ечимини топиш сари ташланган муҳим қадам бўлади» деб билдирди.

Айтилишича, Сурия конституциясининг лойиҳаси Россияда тузилган. Тўғрироғи Американинг розилиги билан тузиб чиқилган. Яъни бу лойиҳа Россия-Америка лойиҳасидир. Айрим томонларнинг айтишича, конституция лойиҳасини ишлаб чиқишдан мақсад «томирни ушлаб кўришдир». Энди эса, яна бир лойиҳа ишлаб чиқиладики, унинг манбаси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бўлади. Тахминимизга кўра, БМТ лойиҳаси олдинги лойиҳанинг асл нусхаси бўлади. Янги конституция лойиҳасининг энг муҳим пунктлари қуйидагича:

«Сурия араб жумҳурияти», деган ном «Сурия жумҳурияти» деб ўзгартирилади.

Қонунчиликнинг манбаси Исломий фикр бўлиши кўрсатилган пункт бекор қилинганидан кейин Ислом қонунчилик манбаси бўлмайди.

Президентнинг дини Ислом бўлиши белгиланган пункт бекор қилинганидан кейин президентнинг дини белгиланмайди.

Курд автономиясида араб ва курд тиллари тенг қўлланади. Ҳар бир минтақа қонунга мувофиқ расмий тил билан бир қаторда аҳолининг аксарияти қайси тилда сўзлашса ўша тилдан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлади.

«Ваколатлар номарказийлиги» тамойили қўлланади. Маҳаллий маъмуриятнинг ҳозирги шакли ўзгартирилиб «минтақалар ассоциацияси»га алмаштирилади ва унга марказий ваколатларни чеклайдиган кенг салоҳиятлар берилади.

– «Халқ кенгаши» номи «халқ ассоциацияси» деган номга алмаштирилади. Минтақалар ассоциацияси мамлакатда қонун чиқариш ваколатига эга бўлади ва у «маъмурий бирликлар вакиллари»дан тузилади. Минтақалар ассоциацияси ўз йиғинини

«халқ кенгаши»дан алоҳида ўтказди ва у сайловлар ҳамда бош вазирни ёки президентни тинглаш учун йигин чақириши ҳам мумкин.

– Минтақалар ассоциацияси қонун лойиҳаларини кўриб чиқиш учун халқ ассоциациясига ҳавола қилиши ҳам мумкин.

– Халқ кенгаши олий конституцион маҳкама аъзоларини тайинлаш (ҳозирги конституцияда бу президентнинг салоҳиятларига киради), «миллий банк» («марказий банк»нинг ўзгартирилган номи) раҳбарини тайинлаш ва уни мансабидан бўшатиш ҳуқуқига эга бўлади.

– Жумҳурият президентлигига ўз номзодини қўйган шахснинг қирқ ёшга тўлган бўлиб Сурия фуқаролигига эга бўлиши шарт қилинади. Яъни, олдинги конституциядан қўшимча ибора олиб ташланди. Шунингдек, бу шахснинг «Сурияда туғилиб ўсиб, Сурия фуқаролигига эга бўлган ота-онадан туғилган бўлиши» ҳамда «Сурия ташқарисидан уйланмаган бўлиши» ҳам шарт қилинди.

– Президент етти йилга сайланади ва битта шахс фақат ваколати тугаган муддатдан кейинги бир муддатгагина ўз номзодини қўйиши жоиз бўлади. Президент халқ ва минтақалар ассоциацияси олдида конституцион қасамёдни адо этади.

– Президент давлат идоралари билан «давлат ва жамият» ўртасида воситачилик вазифасини бажаради... Бу лойиҳада президентга қонун чиқариш ваколатининг берилиши кўзда тутилмаган.

– Қуролли кучлар президентга бўйсунди ва президент қуролли кучларнинг олий қўмондонини вазифасини эгаллайди... Агар бирор бир агрессия хавфи туғилгудек бўлса, президент ушбу агрессияга қарши курашиш учун чора қўллаш ҳуқуқига эга бўлади ва у қўлланажак чоралардан халқ ва минтақалар ассоциациясини хабардор қилади.

– Президент умумий сафарбарлик эълон қилиш ҳуқуқига ҳам эга бўлади ва бу эълонни тасдиқлашни минтақалар ассоциациясига ҳавола қилади... Шунингдек, у «минтақалар ассоциациясининг олдиндан розилигини олиб», фавқулодда ҳолатни эълон қилиш ҳуқуқига ҳам эга бўлади.

– Президентнинг ўрни бўшаб қолган ёки президент ўз вазифасини адо эта олмай қолган тақдирда, шунингдек бу вазифани адо этишга бош вазирнинг ожизлик қилиши ҳам исботланса, минтақалар ассоциацияси президентлик вазифасини эгаллайди.

– Бош вазирни ва вазирларни тайинлашда «Суриядаги барча тоифалар ва миллий озчиликларнинг нисбий тамсилига» риоя қилинади ҳамда баъзи мансаблар тоифалар ва миллий озчиликлар учун ажратилади.

– Хукумат амалдаги конституциядан ташқари қўшимча салоҳиятлардан фойдаланиб, ажнабий ширкатларга имтиёзлар берадиган шартнома ва келишувларни тузиш ҳуқуқига эга бўлади. Шунингдек хукумат, бюджетда кўрсатилмаган харажатларни талаб қиладиган келишувларни ҳам туза олади.

– Минтақалар ассоциацияси аъзоларининг учдан бири «халқ ассоциацияси» каби хукуматга ишончсизлик билдириш ҳуқуқига эга бўлади. Шунингдек, ҳар икки ассоциация ўзларининг қўшма йиғинида иштирокчиларнинг кўпчилик овози билан хукуматга ишончсизлик билдириш ҳуқуқига эга бўлади.

Олий конституцион суд:

– Олий конституцион суд аъзолари 7 киши ўрнига 11 нафар аъзодан ташкил топади. Уларни «минтақалар ассоциацияси» тайинлайди. Олдин конституцион суд аъзолари республика президенти фармони билан тайинланган.

– Олдин чиқарилган қонунлар янги конституциянинг қоидаларига мувофиқ ўзгартирилгунига қадар ўз кучида қолади. Шу шарт биланки, бу қонунлар конституция қабул қилинишидан бошлаб бир йил ичида ўзгартирилиши керак.

Қуролли кучларнинг роли

– Қуролли кучлар жамият назорати остида бўлади, сиёсий манфаатлар соҳасига аралашмайди ва ҳокимият алмашинуви амалиётида бирор ролни адо этмайди. Давлат назоратидан ташқари ҳарбий амалиётларни ташкиллаштириш қуролли кучларга тақикланади.

Амалдаги конституцияда армия ва қуролли кучларнинг роли «ватаннинг ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш ва тинчликни сақлашдир»...

– Конституцион қасам ўзгартирилди, қасам матнидан улуғлашни, «араб миллатчилиги» ва «социализм»ни ифодалаган сўзлар олиб ташланди. Қасамнинг матни қуйидагича: «Мен юрт конституцияси ва қонунларига риоя қилишга, инсон ҳуқуқларини ҳурматлаб, фуқаролар эркинлигини ҳимоя қилишга, ватан яхлитлиги, мустақиллиги ва тинчлигини мудофа қилишга ҳамда ҳар доим халқ манфаатлари учун иш юритишга қасамёд қиламан».

– Конституция лойиҳасида эркин иқтисодга мойиллик яққол кўзга ташланади. Конституция моддаларининг бирида

таъкидланишича, Сурия иқтисодий фаолият эркинлигини таъминлайди ва хусусий мулкчиликни тан олади... Давлат бозор муносабатлари шартлари асосида иқтисодни ривожлантириш учун шароит яратади ва бизнес эркинлигини, шунингдек, товар ва капиталнинг эркин ҳаракатланишини кафолатлайди... табиий ресурсларга халқ эгалик қилади.

Конституцияга киритилган энг муҳим ўзгаришлар Сурия келажаги Ғарб (Америка)нинг истагига мувофиқ бўлиши кераклигини очиқ кўрсатмоқда. Маълумки, бу ўзгаришларнинг барчаси икки асосий тамойилга, яъни ҳокимиятдан куч олган тоифачилик тузилмасини ҳамда юртни конституцион йўл билан мумкин қадар тез ва қулайлик билан парчалаш қобилиятини пайдо қилишга асосланган.

Конституция шундай бир ишларга имкон берадики, бу ишлар юқорида айтиб ўтилган икки тамойилни амалга оширишга ёрдам беради. Чунки давлат исломийлигидан ва арабларга хос хусусиятлардан узоқлаштирилади ҳамда президент катта салоҳиятларга эга бўлмайди. Бу эса, ҳокимиятни ўзгартириш жараёнини енгиллаштиради ва ташқаридаги Ғарб таълимини олган сурияликларнинг ҳокимиятни қўлга олишларига қулайлик яратади. Шунингдек, «кенгаш» атамасининг «ассоциация» атамасига ўзгартирилиши ҳам парчаланишга йўл очади. Чунки, кенгаш давлатнинг бутун минтақалардан келган шахслар тимсолидаги вакиллари дир. Ассоциация эса, минтақалар уюшмаси дир. Яъни, агар бўлиниш юз бергудек бўлса, бу минтақалар ассоциациядан бўлиниб чиқиб, уларнинг ҳар бири алоҳида бўлиб қолади. Бу эса, жуда хатарли дир.

Аввал кўзғолон йўналиши ўзгартирилди ва кураш ҳам режимни ўзгартириш курашидан режим билан ҳокимиятни бўлишиш курашига кўчирилди. Мана шундан кейин Ғарб ўз истагига мувофиқ иш тутадиган давлатни тузиш учун кўзғолончиларнинг сиёсий нодонлигидан ва режимнинг хиёнатидан фойдаланди. Бу билан Ғарб истаган пайтида юртни парчалашга, унинг ресурслари, армияси ва имкониятларига эга бўлишга ҳамда юртда тоифачиликни алангалатишга қодир бўлади. Чунки, қабул қилинган конституция бундай ишларнинг амалга оширилишига имкон беради.

Шунинг учун биз халқимиз фарзандларини Ғарбнинг таклифларини қабул қилмасликка ва ҳеч қандай сиёсий фикрга эга бўлмаган хоинларга юрт бошқарувини топшириб қўймасликка қақирамиз. Зеро, бу хоинлар Ғарбнинг қўлидаги қўғирчоқлар дир.

подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожии асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар ﷺ сукутга чўмдилар».

Эй Умнат фарзандлари, Ҳизб ут-Таҳрирни қўллаб-қувватланг ва у билан бирга бўлинг. Чунки, Ҳизб ут-Таҳрир 1953 йилдан бошлаб Халифалик давлатини барпо қилишга ҳаракат қилиб келаётган ягона ҳизбдир ва у Аллоҳнинг китобидан ҳамда Росулulloҳ ﷺнинг Суннатидан истинбот қилинган конституцияга эгадир. Келинг, Парвардигорни рози қилиш учун азизлигимизни қайта тиклайлик. Покиза қонлар яна тўкилмаслиги учун динимизни, бирлигимизни ва келгуси авлодларимизни ҳимоя қилайлик. Бутун дунёни очкўз капитализмдан қутқарадиган ҳамда бандаларни бандаларга ибодат қилишдан Парвардигорга ибодат қилишга ва ҳокимлар зулмидан Ислому адолатига олиб чиқадиغان кишилар биз бўлайлик. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾

«Динсизлик ҳукмрон бўлишини истайдиларми?! Имонлари комил бўлган қавм учун Аллоҳдан ҳам гўзалроқ ҳукм қилгувчи ким бор?!»

[Моида 50] □

АМЕРИКА ХАЛҚАРО МАЙДОНДА ЎЗИНИНГ ҲУКМРОНЛИГИНИ САҚЛАБ ҚОЛИШ УЧУН ДУНЁНИ ОЁҚОСТИ ҚИЛМОҚДА

Ҳамд Тобиб – Байтул Мақдис

Америка Совет Иттифоқи кулаганидан сўнг ҳеч қандай рақибсиз дунё ҳукмронлиги тахтини эгаллади. У ўзининг сиёсати ва империалистик манфаатларига хизмат қилдириш учун зўровонлик билан бутун дунёга ўз ҳукмини ўтказа бошлади. Бундан ташқари, турли алдов, мунтазам ва ғайримунтазам босқинчилик, ролларни бўлиб бериш, бойкот қилиш, савдо уруши ва иқтисодий назорат орқали бутун дунё иқтисодига ҳукмронлик қила бошлади... Америка яна бир қанча ифлос услубларни ишга солдики, бу услублар унинг гегемонлиги, босқинчилиги ва якка ҳокимлигини намоён қилар эди. Айрим давлатлар ҳам талончилик, босқинчилик ва ҳукмронлик борасида унинг сиёсий ва иқтисодий ишларида иштирок этган бўлса-да, уларнинг иштирок этиши Америка қўлга киритган улкан фойдадан улушга эга бўлиш учун бўлди...

Айтиш мумкинки, Америка муқаррар ёвузликка айланди. У бутун дунёни ўз оловида куйдирди, турли жойларда келтириб чиқарган урушлари билан оламни вайрон қилди. Дунёда юз бераётган барча мусибатлар, қашшоқлик, сарсон-саргардонлик, ўз диёрларидан чиқиб кетиб, денгиз, сахро ва даштларда минглаб кишиларнинг ўлим топиши каби ишларга биринчи жавобгар бўлиб қолди... Бу ёвуз баҳайбат иблис дунёга ҳукмронлик қилиш ва шантаж билангина кифояланиб қолмади. Балки у оёқости қилиш сиёсатини олиб борди ва халқаро фирибгарликка етакчилик қилди. Ўзининг ҳукмронлиги ва яккаҳокимлигини сақлаб қолиш ҳамда тахтини олдириб қўймаслик учун энг разил ишларни амалга оширди...

Америка ҳукмронлик тахтини қўлдан бой бермаслик ҳамда дунёнинг каттаю кичик давлатлари устида ўз ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун қандай сиёсий ва иқтисодий ишларни амалга оширмоқда? Америка амалга ошираётган ва воқеда унинг ёвузликларини намоён этаётган ишлар жуда кўп ва турли тумандир. Бу ишлар тўхтовсиз янгиланиб туради... Қуйида улардан айримларини келтириб ўтамыз:

1 – Америка Исломнинг ҳаёт майдонида татбиқ этилишини олдини олиш учун сиёсий Исломга қарши очик ва яширин тарзда курашмоқда. Айниқса, Америкага малайлик қилаётган сиёсатчиларнинг қиёфаси фош бўлиб, айблари очилиб қолганидан

кейин, шунингдек, капиталистик иқтисодий фикрлар ва капитализмнинг асосий фикрларига киритилган ўзгартиришлар муваффақиятсизликка учраганидан кейин у сиёсий Исломга қарши курашни кучайтирди...

2 – Америка ўз ҳукмронлиги ва сиёсий аралашувини сақлаб қолиш, ўзини халқаро тинчлик элчиси қилиб кўрсатиш, халқаро ва минтақавий келишувларнинг назоратчиси қилиб кўрсатиш мақсадида халқаро ва минтақавий фитналарни уюштироқда ҳамда турли жойларда уруш оловини ёқмоқда. Натижада, бу фитналардан баъзида йирик давлатлар ҳам соғ қолмаяпти. Масалан, у Жанубий Хитой денгизи минтақасида ўз ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун икки Корея ўртасига нафрат уруғини сочмоқда. Шунингдек Эрон ва Кўрфаз давлатлари ўртасида фитна кўзгатмоқда, Шом ўлкасида халқаро ва минтақавий фитналар уюштироқда...

3 – Иқтисодий ҳукмронликни сақлаб қолиш учун давлатларга иқтисодий муаммолар туғдирапти. Американинг бошқа давлатларга қарши қўллайдиган қуролидан бири савдо урушидир. Америка бозорига кираётган айрим товарлар ва хизматлар учун белгиланган бож тўловларини ошириш, хорижий капитални жалб қилиш учун Америка банкларидаги фоиз ставкаларини кўтариш ҳамда нефть нархининг кўтарилиб, пасайишига таъсир қилиш шулар жумласидандир...

4 – Бошқа халқларнинг бойлик ва товарларини талон-тарож қилиш ҳамда уларнинг юртлари устидан иқтисодий ва тижорий назоратни ўз қўлига олиш. Америка бу ишларни сиёсий малайлар, ёки халқаро гигант ширкатлар, ёки миллиардлаган долларга тузиладиган қурол-аслаҳа битимлари орқали амалга оширади. Малай давлатлар фойдасиз битимлар эвазига ушбу долларларни тўлашади...

5 – Давлатлар ўртасидаги иттифоқларга зарба бериш, бунда йирик давлат бўладими ёки кичик давлатми фарқи йўқ. Шунингдек, исломий оламдаги давлатларни парчалаш. Масалан бугун турли иқтисодий ва сиёсий ишлар билан Европа Иттифоқини парчалашга ҳаракат қилаётгани бунга яққол мисолдир...

6 – Йирик давлатлар бўлмиш Россия ва Хитойни турли минтақаларда, ҳатто ўз ерида бўйсундириш ва ўзига қаратишга ҳаракат қилиш. Америка бу ишларни баъзида қизиқтириш орқали, баъзида кўрқитиш орқали амалга оширади. Бу нарса Россиянинг Украина билан бўлган урушида ёки Шом юртидаги урушга

аралашшида яққол кўринди... Шунингдек, бу нарса Америка қийин аҳволга тушиб қолганда ҳарбий ва сиёсий жиҳатдан авраб алдашида яққол кўринди. Масалан, Хитойга нисбатан бўлган сиёсатида Корея инқирозини қўзғагани каби. Америка бу ишларини муштарак тижорий манфаатлар ва имтиёзларга эга бўлиш сиёсатини қўллаш орқали амалга оширади... Масалан, Американинг эга бўлган имтиёзлари Европа Иттифоқи давлатларидан алоҳида ажралиб туради...

7 – Доллар ҳукмронлиги орқали дунёни иқтисодий шантаж қилиш. Маълумки, доллар тахминан бутун оламдаги барча валюталарнинг пул қопламасидир. Шунингдек, оламдаги аксар давлатлар, ҳатто Европа Иттифоқидаги баъзи давлатларнинг пул резервидир. Америка доллар орқали иқтисодий шантаж ва назорат билан шуғулланади. Бунда ўз бюджетидаги улкан камомад ҳамда ички ва ташқи қарзларини камайтириш бўладими ёки инфляцияни тўхтатиш бўладими ёки Америка бугун йўликаётган бошқа иқтисодий муаммолар бўладими фарқи йўқ...

8 – Халқаро тижорат ва бозорлар устидан, хусусан энг зарур товарлар устидан назорат ўрнатиш. Америка улкан фойда келтирадиган зарур товарларни аксар давлатларда монополия қилиб олган. Хусусан турли хилдаги қурол-аслаҳа савдоси ва алоқага оид электрон асбоблар савдосини монополия қилиб олган. Ушбу тижорат Америкага миллиардлаган доллар фойда келтиради, ички гигант ширкатларни бойитади ва Американи бутун жаҳон устидан ҳукмронлигини ёйишига ёрдам беради...

9 – Америка нефть, олтин ва фоиз ставкалари устидан назорат қилади... Нефть зарур товарлардан бўлиб, индустриал давлатлар унга муҳтождир. Америка нефть қазиб олувчи давлатлар, хусусан учинчи дунё давлатлари устидан сиёсий жиҳатдан ҳукмронлик қилади. Шунингдек бошқа давлатларга иқтисодий жазо чоралари қўллайди. Бугун Эронга нефть экспорт қилишни тақиқлаши бунга яққол далилдир...

10 – Ҳарбий устунликни сақлаб туриш ҳамда катта ҳажмда товар ишлаб чиқариш ва хизматлар таклиф қилиш. Маълумки, Америка қурол соҳаси, океанлараро гигант ҳарбий флот, қуруқлик ва сувдаги ҳарбий базалар, юлдузлар ва космос жанги борасида барча давлатлардан устунлик қилади. Шунингдек, дунё давлатларига турли ишлаб чиқариш ва саноат товарларини экспорт қилади...

Булар Американинг дунёга ҳукмронлик қилиб, халқаро сиёсатни назорат қилиш учун ёрдам берадиган ишлар ва соҳалардир. Америка бу ишларни ҳатто Европа Иттифоқи, Хитой,

Россия ва Япония каби йирик давлатларнинг ичида ҳам олиб боради. Бугун ушбу баҳайбат иқтисодий иблисга фаол таъсир кўрсатадиган рақиб йўқ.

Европа Иттифоқига келсак, кўриб турганимиздек у халқаро муносабатларда муайян позициясига эга эмас. Яъни бу иттифоқ халқаро масалаларда бир бутун иттифоқ сифатида яхлит фикр ва қарашга эга эмас. Шунингдек, дунё аренасида юз бераётган ва Америка у орқали хавф туғдираётган масалаларга фаол таъсир қила олмайди. Масалан, Европа Иттифоқи давлатларидан Америкага кираётган айрим товарларга Америка томонидан бож таърифларининг оширилиши, ёки Америка Европа Иттифоқи хоҳишига тескари ўлароқ айрим давлатларга қамал ва жазо чораларини эълон қилиши, шу йил Эронга қарши қилинган жазо чоралари ёки Туркияга қарши қилинган жазо чоралари бунга далилдир. Бу ишлар Европа Иттифоқига миллиардлаган долларлар миқдоридан зарар олиб келди. Шунинг учун Европа Иттифоқи ёлғиз ўзи ҳам сиёсий масалалар ва ҳам иқтисодий масалаларда Америкага қарши тура олмайди.

Россия эса, айтиб ўтганимиздек Совет Иттифоқи қулаганидан кейин иқтисодий жиҳатдан заиф аҳволга тушиб қолди. Россия атом қуролини кўриқлаш, ўзининг атрофидаги собиқ Совет иттифоқи давлатларини кўллаб-қувватлаш ва ҳатто ички иқтисодий ишларини тиклашга ҳам кучи етмайди. Нефть нархлари пастлаган кунлари унинг бюджетидан улкан камомад пайдо бўлди. Чунки, Россия ўз иқтисодида қурол экспортига ўхшаган муҳим соҳаларга таянмайди. Ёки Америка доллар орқали амалга ошираётгани каби олам иқтисодини назорат қила олмайди. Шунингдек, Хитой каби бозорларда рақобат қиладиган саноатга ҳам эга эмас.

Аммо Хитой гигант иқтисодга эга бўлиши ҳамда тижорат ва ишлаб чиқариш борасида рақобат қила олишига қарамай, у ўзининг ичи ва атрофига чекланган давлат. Хитой ўз ери ва атрофидан ташқарига чиқишга хоҳиш истаги йўқ. Ўз муҳитидан ташқаридаги халқаро масалалар ва минтақавий жанжалларга фаол аралашмайди. Айни пайтда Хитой Америка билан муҳим иқтисодий манфаатларга эга бўлган давлатдир. Бу нарса Хитой ичидаги Американинг трансконтинентал ширкатлари ва ташкилотлари борасида бўладими, ёки Америка ичидаги Хитой товарларининг экспорти борасида бўладими фарқи йўқ.

Хитой Америка каби олабий валюта қуролига эга эмас. Лекин Хитойда уч триллион миқдорда доллар захираси мавжуд.

Уларнинг катта қисми Америка федерал банки томонидан чиқарилган қиматбаҳо қоғозлардир. Шунинг учун Хитойнинг ўзи Америка ўртасида бирор муаммо пайдо қилишга кучи етмайди. Бу нарса Корея масаласида яққол кўринди. Чунки унда Хитой Кореяни Америка билан битим тузиш ва бир қанча ишлардан чекиниши учун ўртага воситачи сифатида аралашганига гувоҳ бўлдик.

Булар халқаро сиёсатда фаол ва халқаро позицияга таъсир қила оладиган давлатлардир. Аммо улар Америка таъсири қаршисида заиф ва таъсирсиздир. Балки Америка аксар масалаларда уларни ўз манфаати йўлида ишлатади. Бу нарса Шом, Корея, Ўрта Шарқнинг Фаластин масаласида, Туркия ва Эрон масаласида ва бундан бошқа халқаро, минтақавий масалаларда яққол кўринди.

Шунинг учун айтиш мумкинки, Америка ҳукмронлиги ва яккаҳоқимлиги давом этар экан ҳамда бу ҳукмронлик Американинг иқтисодий, ҳарбий ва бошқа сиёсатлари билан мустаҳкамланар экан, яқин келажакда бу ҳукмронлик ва яккаҳоқимликни синдирадиган куч пайдо бўлиши кутилмайди... Лекин ишлар ва ҳодисаларнинг йўналиши шу ҳолда давом этавермайди. Чунки ишлар ўлчови Аллоҳ Таолонинг қўлида. Аллоҳ хоҳлаган кишини азиз ва хоҳлаганини хор қилади, айрим кишиларни юқори кўтарса, айримларини пасайтиради.

﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

«Айтинг: «Эй мулку давлат эгаси бўлган Аллоҳим, сен истаган кишингга мулк ато қилурсан ва истаган кишингдан бу мулкни тортиб олурсан, истаган кишингни азиз қилурсан ва истаган кишингни хор қилурсан. Бор яхшилик ёлғиз Сенинг қўлингдандир. Албатта Сен барча нарсага қодирсан» [Оли Имрон 26]
Фиръавн ҳам одамларга

﴿أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَىٰ﴾

«Мен сизларнинг энг устун Парвардигорингиздирман» [Назиат 24]
ҳамда

﴿مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي﴾

«Мен сизлар учун ўзимдан бошқа бирон илоҳ борлигини билган эмасман» [Қасос 38]

деган эди. Лекин денгиз Фиръавн ва унинг қўшинини қисқа вақт ичида ютиб юборди. Унинг мулки ва тахтини кечагина унинг ўзига қул бўлган ва унинг ўзи ўғил болаларини сўйиб, аёллари номусини топтаётган кишиларга мерос қилиб қолдирди.

Ҳақиқат шуки, Америка жуда ҳам мўрт ва заиф асосга қурилган. Агар ички ёки ташқи силкинишлар рўй берса, бу силкинишлар уни олам ҳукмронлик тахтидан тушириб юборади. Ёки Совет Иттифоқида рўй берганидек майда давлатларга бўлиниб кетади. Яқин келажакда рўй бериши мумкин бўлган ва Американи буюклик тахтидан тушиши ёки парчаланишига олиб келиши кутилаётган ишлар қуйидагилардир:

Биринчидан: Америка ичкарасида кучли иқтисодий силкиниш пайдо бўлиши. Чунки Америка иқтисоди заиф ва мўрт асосга қурилган ҳамда кетма кет ва чуқур инкирозларни бошдан кечирмоқда. Шунинг учун ҳар қандай лаҳзада кенг ва қаттиқ кулаш рўй бериши мумкин. Бир қанча иқтисодий мутахассислар бундан огоҳлантиришган. Агар Америка ичида кучли иқтисодий силкиниш рўй берса, бу силкиниш Америка ичкараси ва оламга офат олиб келади. Натижада Америка Совет иттифоқида рўй берганидек элликта штатга бўлиниб кетади.

Иккинчидан: Америка жамиятида парчаланиш мавжуд. Бу оқ танлилар билан қора танлилар ўртасида бўладими, ёки ўзларини қадимда келганлар деб ҳисоблайдиганлар билан келгиндилар ўртасида бўладими ёки бойлар билан камбағаллар ўртасида бўладими фарқи йўқ... Америка жамияти ичида бўлиниш ва парчаланиш уруғи мавжуд экан, иқтисодий силкиниш ёки икки етакчи партия ўртасидаги рақобат каби муайян ишлар бу нарсани кўзғатиб юбориши мумкин. Ёки бундан бошқа ишлар ҳам Америка жамияти ичидаги вақти келиб портлайдиган бомбани портлатиб юбориши мумкин.

Учинчидан: Америка билан мабдаий рақобат қила оладиган ҳақиқий рақибнинг пайдо бўлиши. Бундай рақиб Ислом давлатидагина пайдо бўлади. Ушбу давлат исломий оламда ҳар қандай лаҳзада тикланиши ва 1,5 миллиарддан ортиқ мусулмонни ўз байроғи остида бирлаштириши мумкин... Америка бугун айнан мана шундан қўрқмоқда ҳамда турли йўллар ва ўзига мақбул сиёсатлар орқали уни воқеда тикланишини олдини олиш учун ҳаракат қилмоқда. Лекин халқаро ва минтақавий ҳодисалар ривожи ушбу давлат

тикланишига яқин қолганини кўрсатмоқда. Минтақа ҳақида айтадиган бўлсак, одамлар хавфсизлик, ахлоқ, идора ва бошқа барча соҳаларда тубан даражага тушиб кетган ушбу ҳукуматлардан тўйди. Улар эртаю кеч ушбу тахтларни қулатишни талаб қилмоқда ҳамда Ислом дастури ва низоми асосидаги янги давлатни тиклашни талаб қилмоқда. Рўй берган кўзғолонлар ва уларда одамларнинг ҳайқириб чиқишлари бунга ёрқин далилдир. Аммо халқаро майдон ҳақида айтадиган бўлсак, унда айрим халқаро мабдалар кулади ва одамлар уларни улоқтирди ва қолганларини ҳам инкор қилмоқда. Уларнинг аксарияти ўзининг асосий фикридан чекинди, капитализм низоми ўзи унинг устига қурилган асосларидан воз кечди. Хусусан иқтисодий ишларда ўз асосидан воз кечди, ваҳоланки иқтисод капитализмнинг энг машҳур фикри бўлиб, унинг капитализм деб номланишига мана шу фикр сабаб бўлган эди.

Эркин бозор низомидаги ўзгаришлар ҳамда кулаётган ширкатларни халқ топаётган ризқ рўзи ва камбағалларнинг бир парча нонига солиқ солиш орқали кутқариш учун қабул қилинган низомлар бунинг яққол далилидир. Шунингдек дунёнинг энг кўзга кўринган капиталистик давлатларидаги 1000та шаҳарда одамлар иқтисод низомини улоқтириш ва Уолл-Стритдаги иқтисод марказини бузиб ташлашни талаб қилишлари бунинг ёрқин далилидир. Бундан ташқари капиталистик оламда ҳар йили ўн минглаб одамлар Исломга кириши, Америка федерал статистика маркази ҳисоботида кўра, ҳар йили йигирма мингдан ортиқ одамлар капитализм ва насронийликни ташлаб Исломни қабул қилганини эълон қилиши бунинг яққол далилидир.

Америка бугун бутун оламни оёқости қияпти ҳамда малай ҳокимларини зулм, мажбурлаш ва зўравонликка қизиқтириш орқали ёлғон демократиясини ҳам айланиб ўтмоқда. Шунингдек, турли жойларда уруш пайдо қилмоқда ҳамда оламнинг барча жойларида фитна ва ёвузлик уруғини сочмоқда... Америка буларнинг барчасини бутун дунёда ўзининг ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун қилмоқда. Бу иш капиталистик низом хўжайини бўлган Америка учун ғайриоддий иш эмас. Чунки у манфаат устида қонли урушларни олиб борадиган, рақобатлашадиган ва ёвлашадиган низомдир. Биринчи ва иккинчи жаҳон урушлари бунга яққол далилдир.

Чунки бу иккисида капиталистик низом соҳиблари фойда, манфаат ва ҳукмронликни деб урушга кирди. Миллионлаб кишилар ҳалок бўлди ва кўплаган кишилар вайрон бўлди. Шунингдек, Америка эллик йил олиб борган вайрон қилувчи иқтисодий сиёсат орқали Совет Иттифоқини вайрон қилди ва кичик давлатчаларга бўлиб юборди. Халқаро таъсир туфайли уни ҳеч қандай вазнга эга бўлмаган давлатга айлантириб қўйди.

Америка бутун дунёда ўз ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун курашади, фикрлайди, ҳар қандай тақиқланган ишларни қилади, эртаю кеч макр ҳийла билан шуғулланади. Америка мана шу йўлда оламни оёқости қилади, бойликларини талон-тарож қилади ҳамда олам аҳолисини иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан кул қилади. Лекин Аллоҳнинг иродаси Америка иродасидан юқоридир. Америка мабдаси фикрий жиҳатдан қулаганидек юқорида биз айтиб ўтган сабабларнинг бири туфайли ёки Аллоҳнинг бошқа бир тадбири туфайли қулайди.

﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾

«Осмонлар ва ер қўшинлари (яъни коинотдаги барча жонзот ва кучлар) ёлғиз Аллоҳникидир. Аллоҳ билим ва ҳикмат эгаси бўлган зотдир» [Фатҳ 4]

Биз Аллоҳдан оламни Америка ёвузлиги ҳамда Аллоҳ ва Росулига қарши қилаётган урушидан халос этишини сўраймиз.

﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْفَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ

مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتْنَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾

«Улардан аввалги (кофир) кимсалар ҳам (ўз пайгамбарларига мана шунга ўхшаш) макр-ҳийлалар қилган эдилар. Шунда Аллоҳ улар (қурган макр-ҳийла) биноларини таг-туғи билан емириб ташлади, бас, улар (тўғиб олган ёлгон бинотузумлари)нинг томи ўзларининг устига қулади ва уларга ўзлари сезмаган-қутмаган тарафдан азоб-ҳалокат келди»

[Наҳл 26]

Аллоҳ тўғри сўзловчидир. Охирги дуойимиз оламлар Роббиси Аллоҳга ҳамд айтмоқликдир. □

ЎВУЗ ҒАРБНИНГ УММАТНИ ТУРЛИ ИРҚ ВА ТОИҒАЛАРГА БЎЛИШ ЛОЙИХАСИ МУВАҒФАҚИЯТСИЗЛИККА УЧРАШИ МУҚАРРАР

Абдулкарим Абу Мусъаб

Ўрта Шарқ минтақаси оламнинг бошқа жойларига қараганда географик ва ҳазорий жиҳатдан муҳим бўлиб, улкан иқтисодий ресурсларга эгадир. Бу эса, ушбу минтақани доимо халқаро ҳодисалар марказига айлантирди ҳамда минтақа ғолиб кучлар учун аҳамиятли жой бўлиб қолди. Олам узра ҳукмронликни қўлга киритиш борасидаги ҳар қандай режа аввало Ўрта Шарқ минтақасидан бошланади. Шунинг учун Ғарб уни Исломий Халифалик соясида бўлган бирлигидан чиқаришга катта аҳамият берган ва ғолиб давлатлар уни ўлжа сифатида бўлиб олган. Ҳатто иккинчи жаҳон урушидан кейин, яъни халқаро позиция ўзгаргандан кейин ҳам Ўрта Шарқ (мусулмон юртлар маркази) турли режалар меҳвари бўлиб қолди.

Ғарб шундан келиб чиқиб, ушбу минтақани ўз ҳукмронлиги остида қолдириш ва уни ҳақиқий мустақилликдан маҳрум қилиш ҳақида бош қотирди. Чунки бу минтақани ўз ҳолига ташлаб қўйилса, у тезда ўз ақидаси ва мабдасига қайтади. Шунинг учун Ғарб доим унинг ҳаракатини тўхтатиш ва унга пистирма қўйиш ҳақида ўйлайди. Агар минтақа ўз мабдаси ва дини сари ҳаракатланадиган бўлса, уни асосий мақсадидан буришга ҳаракат қилинади.

Исломий олам бугун аянчли аҳволда яшамоқда. Бу мусулмон халқларга уларнинг ақидасига зид ва бузуқ низомлар татбиқ қилинаётгани ва анчадан бери уларни зулм ва зўравонлик билан бошқарилаётгани натижасидир. Шунинг учун исломий олам уни собиқ мавқеига қайтарадиган ва ундан зулм ва зўравонликни олиб ташлайдиган азизлик позициясини эгаллашга муштокдир. Лекин мусулмонлар айнан мана шу йўлни топа олмаяптилар ва Ғарб чизиб берган йўлдан юриб, ботқоққа ботмоқдалар. Афсуски, мана шу хатони қайта-қайта такрорлашмоқда, чунки улар Ғарбни ўзлари учун намуна қилиб олишган.

Бугун ушбу минтақани улкан вулқонга ўхшатса бўлади. Унинг қачон отилиб чиқиши ва тугабини ҳеч ким билмайди. Хусусан қўзғолонлар туфайли олдин кузатилмаган ўта жирканч ҳукуматлар пайдо бўлганидан кейин минтақа шу аҳволда яшамоқда. Бу эса, исталган натижага эришиш учун мусулмон халқлардан доимо изчил бўлишни тақозо этади. Сиз ғаразли

ахборот воситаларига алданиб қолманг. Чунки бугун Уммат исломий бошқарувнинг қайта тикланишига янада кўпроқ майл билдирмоқда. Лекин у соф онгни йўқотган бўлиб, тартибсиз ҳаракат қилмоқда. Бунинг сабаби Ғарб минтақага малай ҳокимларни тиклади, деярли юз йил давомида тоифачилик уруғини экди. Ҳокимлар айнан мана шуни назорат қилди ва Умматнинг айрим вакиллари унга алданди.

Ғарб бугун бизнинг ўртамизга эккан тоифачилик юз йил олдин йўқ эди. Агар Уммат вакиллари ўртасида айрим келишмовчиликлар бўлса, Аллоҳнинг китоби ва Росулининг суннати билан ечилар эди. Биз олдин бугунги каби фитнага тушмаган эдик. Агар ушбу Ғарб фикрлари Уммат ичида ўрнашмаганида ҳамда зулмда яшамаганимизда ва бугунги кундагидек бир-биримиз билан курашмаганимизда, азизликка тез қайтган бўлар эдик. Лекин афсуски, ушбу фикрларни жадаллаштираётган ва ўртадаги курашни кучайтираётганлар хоин ҳокимлар ва алдоқчи ахборот воситалар буйруғини бажаришмоқда.

Эрон бу борада бошқа исломий юртлардан фарқ қилмайди. Чунки у ҳам мусулмон халқ ва хоин ҳукуматдан иборат. Ғарб бу хоин ҳукуматни ўз режаларини бажариши, халқнинг бойликларини талон-тарож қилиши учун тиклаб қўйган. Халқ эса, бошқа исломий юртларда бўлганидек қийналмоқда ва бир бурда нон учун елиб югурмоқда.

Агар Эроннинг яқин тарихини ўргансак, унинг устида бўлган тил бириктирувлар кўламини биламиз. Британия ва Совет Иттифоқи кучлари 1941 йили Эронга қарши уруш бошлади. Ўша пайтларда (1925-1941 йиллар) Эронда Ризо Хон ҳукм юритар эди. Ризо Хон 1941 йил ўз мансабидан тушиб, ўрнига ўғли Муҳаммад Ризо Шох Паҳлавийни қўйди. Шох Паҳлавий 1979 йилгача ҳукуматни бошқарди. 1949 йили сўлчи Тўда (TUDEH) партиясининг бир аъзоси томонидан Шохга қарши суиқасд уюштирилди. Эллигинчи йилларда Шох билан миллатчи Муҳаммад Мусаддиқ ўртасида келишмовчилик келиб чиқди. Натижада Шох қисқа вақт Ироқда қочиб юрди. Муҳаммад Мусаддиқ эса, Эрон нефтини давлат мулкига айлантириш ва Британия нефть ширкатини мамлакатдан чиқариб юборишга қаттиқ туриб олди. Шунда Лондон Эронни ўз қароридан қайтариш учун Техронга қаттиқ жазо чораларини

эълон қилди. Мусаддиқ ўз сўзидан қайтмагач, Британия Америка билан тил бириктирган ҳолда (Аякс номли) инқилоб уюштирди. Натижада қарор бекор қилиниб, Муҳаммад Ризо бошқарувга қайтди. 1963 йили Ғарб билан ҳамкорлик қилиш тўғрисида ислоҳий программа қабул қилинди. Шундай қилиб, Эрон темир мушт ҳукмронлиги остида қолди. Турли сиёсий партияларга яқун ясалиб, ҳукуматда фақат етакчи партия қолди. Сўнг (SAVAK) номли яширин полиция ташкил қилинди. Мазкур полиция Эрон халқига қарши жирканч жиноятларни содир этди.

Шоҳ улкан қишлоқ хўжалиги ерларини давлат ихтиёрига ўтказди. 1979 йили Шоҳнинг ҳижобга таъқиқ қўйиши ва таълим программасини ўзгартириши оқибатида мусулмонлар хорликка яқун яшаш мақсадида ҳаракатлана бошлади. Эрон халқининг талаби исломий шариатни татбиқ қилиш ва Раббоний программа асосида ҳаётни қайтадан бошлаш эди. Бу қўзғолонда сунний билан шиа ўртасида фарқ йўқ бўлиб, у жамиятнинг барча қатламларини шакллантирар эди.

Лекин Америка Францияда сургунда юрган Хумайнийга ёрдам берди. 1979 йили Америка президенти Жимми Картер ва Оятуллоҳ Хумайний ўртасида мулоқот бўлиб ўтди. Унда Хумайний агар ҳокимиятга келса, Эрон нефтини Ғарбдан узмаслик ва қўзғолонни минтақа давлатларига кўчирмаслик ҳақида ваъда берди. Чунки шундай қилса халқ қўзғолони оқими Америка манфаати томон юрган бўлади. (Манба Викиликс хабарлари). Шунинг учун Америка инқилобни Хумайний фойдасига буриш мақсадида армиядан фойдаланди. Хумайнийнинг қиладиган иши ичкарида барқарорликни таъминлаш, қўзғолонни бошқа томонга буриш ҳамда қўзғолоннинг шиа ва суннийлардан иборат ҳолис кишиларидан ҳалос бўлиш эди. Хумайний Техронга келиши билан биринчи нутқини сўзлади. Сўнгра шайх Аҳмад Муфтийзода нутқ сўзлади. У суннийларга мансуб ва қўзғолон етакчиларидан эди. Шайх Аҳмад янги конституцияни инкор қилиб шундай деди: «Бу (конституция) юртни мусулмонларнинг сафини бўладиган мазҳабпарастликка олиб боради». Шундан кейин уни конституцияга қарши чиқиш айби билан қамоққа ташлашди. Шайх Аҳмад қамоқдан ўлимидан бир неча кун олдин чиқди. Қўзғолоннинг бошқа ҳолис етакчилари бошига ҳам Шайх Аҳмаднинг куни тушди.

Эроннинг янги даври шаҳидлар қони ҳисобига бошланди. У ердаги мусулмонлар шариат татбиқини талаб қилишда давом этишди. Лекин Хумайний кўзғолонни ўз ҳақиқати ва йўналишидан буриб, уни ўзи ва Америка хоҳлаган кўзғолонга айлантирди. Шунинг учун Ҳизб ут-Таҳрир 1979 йил 30 августда Аллоҳнинг Китоби ва Росулининг Суннатидан олинган исломий дастур лойиҳасини Оятуллоҳ Хумайний ва дастур мутахассислари жиҳозига таклиф қилиб, агар даъвойингизда тўғри бўлсангиз мана шуни қабул қилинг деди. Лекин улар қабул қилишмади ва шаҳидлар қонига хиёнат қилишди. Улар шу сабабли Уммат олдида ҳамда уларнинг макр ҳийлаларини фош қилган, Эрон конституцияси ва Фақиҳ вилояти низомига тескари дастурни ишлаб чиққан ушбу Ҳизб олдида шарманда бўлишди. Хумайний ўз бошқаруви ва ҳокимиятини мустаҳкамлаб олгач, юрт ва одамлар устидан назорат ўрнатди. Сўнгра Эрон халқлари ўртасида турли воситалар орқали тоифачилик уруғини экиб, орасини ажрата бошлади. Хумайний Америка қўлидаги таёққа айланиб, Америка уни минтақадаги сиёсатини амалга ошириш учун кейинги босқичга тайёрлай бошлади. Хумайний Америка (катта иблис)га ва сионист вужудга душманлиги ҳақида гапириб оламни алдади. Ҳолбуки у ўшаларнинг қўлидаги қурол бўлиб, уларнинг режаларини ижро қилар эди.

Шунинг учун 40 ёшдан пастдагилар Эрон Америкага душман, Америка ёвузлик ўчоғи ва катта иблис, деган нарсадан бошқа нарсани билмайдилар. Чунки улар Америка ва Эрон ўртасида дўстлик алоқалари ва иттифоқ мавжуд эканини билмайдилар. Ҳолбуки, тарих иккиси ўртасида на душманлик ва на уруш бўлганига гувоҳ бўлган. Балки аксинча Эрон Ироқ билан бўлган биринчи урушига Америка манфаати учун кирган эди. Бу уруш Эрон революциясидан кейин, яъни 1980 йил бошланиб саккиз йил давом этди. Унда бир миллиондан ортиқ киши ҳалок бўлди ва икки юртга улкан зарар келтирди. Уруш Хумайний кўзғолондаги ҳолис кишиларни ўлдиргандан кейин, кўзғолоннинг унга қарши кўзғолонга айланиб кетишини олдини олди. Шунингдек, у Ироқни заифлаштирди натижада Саудияга етиш учун Кўрфаз тарафга йўл очилди. Шундан кейин сунний ва шиалар ўртасида душманлик ва кураш босқичи бошланди ва у бугунгача давом этиб келяпти. Тарихда Эронгейт номи билан

машҳур бўлган шармандалик, яъни уруш пайтида Америка ва сионист вужуд Эронга яширин тарзда курол-аслаҳа сотиши мазкур дўстликнинг бир кўриниши эди.

2003 йилдаги Ироқ урушида Эрон режими Американинг асосий қўллаб-қувватловчиси бўлди. Чунки бу урушда иккиси ўртасида уйғунлик бўлиб, Систоний Америка аскарларини ўлдирмаслик ва улар кутқарувчи аскарлар экани ҳақида фатво берди. Ҳолбуки Эрон ҳукумати томонидан қўллаб-қувватланувчи шиа ёлланма аскарлари Ироқ ерида нималар қилгани барчага маълум эди. Ури Шимони яҳудийларнинг маориф газетасига интервью берар экан, шундай деган эди: «Эрон минтақавий (регионал) давлатдир, Эрон билан бизнинг ўртамизда кўп стратегик манфаатлар мавжуд. Икки давлат ўртасидаги келишмовчилик душманчилик эмас, балки у нуфуз курашидир»... Эрон ва яҳуд вужуди ўртасидаги стратегик манфаат нима бўлиши мумкин?! Шунини ҳам унутмаслигимиз лозимки, оламда шиа ташкилотлари мавжуд бўлиб, уларни Америка яширин тарзда молиялаштиради. Ундан мақсад соғлом Исломга қарши курашиш ва сунний-шиа кураши фикрини қўллаб-қувватлаш учун «Шиа тушунчаси»ни тарқатишдир. Чунки ушбу кураш сионист вужуднинг сақланиб қолиши ва Умматнинг бирлашишини тўхтатиш учун зарурдир.

Америка ва Эрон ўртасидаги сохта душманлик ва мутлақо ҳақиқатга тўғри келмайдиган Эроннинг катта ҳажмдаги қуввати тўғрисидаги гап-сўзларни тарқатишда ахборот воситаларининг роли катта. Ахборот воситалари Американинг минтақадаги манфаати йўлида хизмат қилади. Масалан Эроннинг атом қуроли ишлаб чиқариши ҳақидаги гап-сўзлар Кўрфаз бойликларини еб битириш учун кўркитув, холос. Шунингдек минтақанинг Кувайт, Баҳрайн, Қатар, Уммон, Амирликлар, Йордания, Миср ва Ироқ каби давлатлари Америкага ўз юртларида ҳарбий база қуришига рухсат бериши учун кўркитув, холос. Бу мустамлаканинг янги тури бўлиб, Америка у орқали умуман Европа давлатлари ва хусусан Британия нуфузига яқун ясашга ҳаракат қилади. Бу нарса бугунгача бўлиб келган ва давом этмоқда. Шунингдек Америка Эрон ва унинг Ливандаги Ҳизбидан Сурияда Асад режимини қўллаб-қувватлашда фойдаланди. Эрон Ҳизби бу урушда улкан маблағ сарфлади ва унда кўплаган кишилар ҳалок бўлди. Бу ерда «асосий қаршилик

кўрсатувчи кучлар» ҳақидаги сафсатани келтириш кифоя қилади, деб биламан.

Эроннинг роли ниҳоялаб борар экан, Америка унга нисбатан ўз позициясини ўзгартира бошлади. Америка позицияси Трамп бошқарувга келиши билан бошланди. Лекин бу нарса Америка Эрон билан бўлган атом шартномасидан чиққан пайтда яқол кўринди. Чунки у Эронга қарши ҳақиқий ва кескин жазо чораларини эълон қилди. Келажакда яна ҳам кескинроқ чоралар қўлланиши кутилади. Чунки Американинг нияти Эрон халқини режимга қарши ҳаракат ва қўғолонга ундашдир. Америка буни яқин келажакда амалга оширса керак. Америка эълон қилган жазо чоралари туфайли капитал Эрондан ташқарига чиқиб кетди. Бу эса, Эрон валютаси қиймати тушиб кетишига сабаб бўлди. Эрон ҳукумати охириги пайтларда қанчалик ҳаракат қилмасин туманнинг долларга нисбатан қиймати тушиб кетмоқда ва расмий курс бўйича бир доллар 4200 туманга тўғри келган. Аммо долларнинг қора бозордаги қиймати 7000 тумандан ҳам юқоридир. Бу ҳукуматга жиддий босим бўлиб, 200 миллиард доллардан кўпроқ капитал хорижга чиқиб кетишига сабаб бўлди. Ҳолбуки, бундан инқилоб посбонларининг хабари бор. Натижада, ҳукумат доллардан ўз валютасига қайтишга ҳаракат қилиб кўрди, аммо бу натижа бермади. Шунинг учун пул айирбошлаш ва ҳукуматлараро муомалада евро билан чекланди. Лекин Фақиҳ вилояти низоми ушбу давр ичида пайдо қилган коррупция ички кескинликни янада кучайтирмоқда.

Эрондаги Вилояти Фақиҳ низомининг қулаши барчага аён, лекин унинг қулаш вақти ва шакли ҳақида айтиш қийин. У кучли инқилоб бўладими? Ёки бахмал қўзғолонлари каби бўладими? Ёки араб қўзғолонлари каби бўладими айтиш қийин.

Шу нарса аниқки, Америка Ўрта Шарқ минтақасини парчалашга ҳаракат қилмоқда ва унда бирор катта давлат бўлишини хоҳламаяпти. Мана шу нарса унинг келажакдаги манфаатларига хизмат қилади. Бугун Эрон ва Саудияга қарши вақт келди, ортидан Миср ҳам шу аҳволга тушади. Бу ишда дўстми ёки дўст эмасми Американи қизиқтирмайди. Мухим нарса шуки, барча тарафлар Америка ҳукмронлиги остида бўлиши, майдонда мутлақо ундан бошқа ўйинчи бўлмаслиги керак. Парчалаш эса, қон ва ғазабга тўла бўлиши лозим.

Афсуски, парчалаш яқин келажакда қон тўкишни тўхтатиш ва муаммоларни ҳал қилиш номи остида бошланади. Бу йўналишда бир неча лойиҳалар таклиф қилинган бўлиб, қуйида улардан айримларини келтирамиз:

Бернард Луиснинг Катта Ўрта шарқни парчалаш ҳақидаги лойиҳаси. Луис ушбу лойиҳани Американинг хавфсизлик масалалари бўйича маслаҳатчиси Бжезинскийнинг баёнотидан кейин ёзган эди. Бжезинский шундай деган эди: «Американи келажакда қийнайдиган муаммо бир амаллаб Кўрфаз урушини чиқариш. Америка шу орқали Сайкс-Пико чегараларини тузатади»!! Америка бу ишга 1983 йилдаёқ киришган эди.

Бернард Луиснинг лойиҳасидан кейин Ральф Питерс лойиҳаси бўлиб, у қон тўкилишига олиб борадиган бўлинишни ёқлайди. Бу лойиҳа қуролли кучлар журналида 2006 йили нашр қилинган. Унда Ўрта Шарқ ва исломий оламни парчалаш ҳақида айтилади.

Бу ерда яна бир қанча лойиҳалар борки, улар АҚШ ўз манфаатларини янги истагига кўра таъминлаш учун минтақани ирқчилик, тоифачилик ва мазҳабпарастлик асосида парчалашни ният қилганини фош этади. Американинг минтақани парчалаш ҳақидаги нияти ёки лойиҳаларини мукамал стратегик режа асосида татбиқ қила олиши, яъни бу ишда ғалаба ёки муваффақиятсизликка учраши минтақа аҳолисининг Америка лойиҳасига қарши мукамал стратегик режага эга бўлишига боғлиқ.

Шунга кўра айтамикки, мустаҳкам мабдаий тушунча асосида бирлашган исломий вужудни қуришга тўсқинлик қиладиган ҳар қандай бўлиниш Америка режасига хизмат қиладди. Шунинг учун ёркин ва мукамал тарзда фикр юритмай ва ҳақиқий, чекланган ва мабдаий мақсадсиз ҳаракат қиладиганлар ўз ишларини қайта ҳисоб китоб қилиб олсинлар. Чунки улар яхши иш қиляпмиз деб ўйласаларда, мусулмонларнинг душмани бўлмиш Ғарбга хизмат қилишмоқда. Шунинг учун барча халқлар ҳар қандай бўлиниш лойиҳаларига қарши чиқиши лозим. Чунки бу лойиҳалар қанчалар муваққат ечим бўлиб кўринмасин, вужудларнинг йўқ бўлиши ва парчаланишга олиб боради. Шунингдек, эртага бугунгидан ҳам заифроқ аҳволга тушиб қоламиз. Натижада, қаттиқ заифлик ва қарши чиқа олмаслик туфайли бугун қабул қилмаган нарсани эртага қабул

қиламиз. Шунинг учун қўзғолонга бел боғлаган ҳар бир халқ бўлиниш ечими минтақани ҳалокатга олиб боришини англаши лозим. Шунингдек, азизликка интилаётган ва аввалгиларнинг азизлигини хоҳлаётган барча халқлар исломий ақидадан келиб чиққан ва сиёсий онгга асосланган шариат кўзи билан қарашлари ҳамда бу ягона Уммат фарзандлари ўртасидаги ҳар бир келишмовчилик учун шариатда ечим бор деб билишлари лозим. Лекин барча исломий халқлар устиларига тиклаб қўйилган ҳокимларни улоқтириб ташлаши ҳамда ақлимизни бизнинг ва динимизнинг манфаатидан бошқа томонга бураётган ғаразли ахборот воситаларига кулоқ солмаслиги лозим. Чунки Ғарбнинг мақсади битта, у ҳам бўлса Ислом қандай шаклда бўлмасин халқаро майдонга қайтмаслигидир. Ғарб Исломнинг бошқа ҳазоратлардан ўзгача мустақил ҳазорати бор эканини билади. Шунингдек, у Ислом Ғарб асосларига суянмай янги олам қоидаларини барпо қила олишини ҳам билади. Биз мусулмонлар Ғарб камида юз йил ичида барча нарсани оёқости қилишига қарамай тоғлардек мустаҳкам ақидамизга суянамиз. Шунда Ғарбнинг барча қилган ҳаракати муваффақиятсизликка учрайди.

Исломий олам уйқудаги баҳайбат куч эди, бугун у ғафлатдан уйғонди. Аллоҳ хоҳласа бу халқлар ўзларини бир куч манбаси эканини ва ҳокимлар душманлар қўлидаги қўғирчоқдан бошқа нарса эмаслигини тушуниб етадилар. Шунинг учун Ла илаҳа иллаллоҳ Муҳаммадур Росулulloҳ деб гувоҳлик берган ҳар бир ғайратли мўмин Ғарбнинг макру ҳийласига тескари бўлган Уммат лойиҳасини амалга ошириш учун ҳаракат қилиши лозим. Ҳизб ут-Таҳрир лойиҳасидан бошқа исломий ҳаётни қайта бошлаш ғоясини рўёбга чиқарадиган лойиҳа мавжуд эмас. Чунки Ҳизб ут-Таҳрир лойиҳаси Аллоҳнинг китоби ва Росулининг суннатига асослангандир. У Уммат ичида 65 йилдан бери фаолият олиб бормоқда ва Аллоҳнинг ёрдами билан улкан гуруҳга айланди. Шунингдек, у ички ва ташқи майдонлардаги халқаро кураш ва ўзгаришларни кузатиб келяпти. У Аллоҳнинг ёрдами билан Умматни барқарорлик сари етаклашга кучи етади.

Эй мағрур Эрон халқи ечим анави хоин ва малай кимсалардан кутилмайди. Шунингдек, йирик давлатлар ва халқаро ҳамжамият қарорларига бўйсунуш билан бўлмайди. Балки ечим ақидамизни маҳкам тутиш ҳамда шариатни ҳакам

қилиш ва Раббоний қонунни маҳкам ушлаш билан бўлади. Ечим Росулulloҳ ﷺ ваъда қилган рошид Халифалик давлатида бўлади. Чунки у барчани ҳимоя қилади, қон тўқишни тўхтатади, зулмни кўтаради ҳамда ҳақни ҳаққа ботилни ботилга ажратади.

Эй барча жойлардаги мусулмон аскарлар: Ушбу динга ёрдам бериш ва мусулмонлар қони тўқилишини тўхтатиш учун ҳаракат қилинг. Дунё ва охират азизлигини эгаллашга шошилинг. Хоин ва малайлар қўлидаги жинойтчи қуролга айланиб қолманг. Акс ҳолда, Азиз ва Қудратли Аллоҳнинг ғазабига дучор бўлиб қоласиз.

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا
 اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ
 خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۗ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۗ وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган (имон-эътиқодли) зотларни (ер юзига) халифа қилганидек, уларни ҳам ер юзида халифа қилишни ва улар учун Ўзи рози бўлган (Ислому) динини голиб-мустаҳкам қилишни ҳамда уларнинг хавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин куфрони (неъмат) қилса, бас улар итоатсиз кимсалардир» [Нур 55]

﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾

«Албатта Аллоҳ Ўзига (яъни динига) ёрдам берадиган зотларни голиб қилур. Шубҳасиз Аллоҳ кучли, қудратлидир»

[Ҳаж 40] □

«ЭҲТИМОЛДАН УЗОҚ (САФСАТА) ДАВЛАТ» НОМЛИ КИТОБ: ШАРҚШУНОСЛАР ТАКЛИФИГА ТАНҚИДИЙ НАЗАР

Лутфи ибн Муҳаммад – Малайзия

Бугунги халқаро ва минтақавий ўзгаришлар даврида исломий сиёсий мерос ҳамда унинг давлатга бўлган алоқаси ҳақида кўп тадқиқотлар олиб борилди ва китоблар ёзилди. 2014 йил чиқарилган «Эҳтимолдан узоқ давлат: Ислом, сиёсат ва бугунги ахлоқий танглик» номли китоб янги йўналишдир. Унда Исломни фикрат ва тариқат сифатида қайта тикланишига ҳамда исломий ҳаётни Исломни татбиқ этадиган давлат орқали қайта бошлашга чақираётган исломий ташаббус танқид қилинади. Китобдаги асосий фикр ёлғиз меҳвар атрофида айланади. У ҳам бўлса, эҳтимолдан узоқ давлат, яъни бошқарувнинг исломий андозаси ва унинг қонунчилик этикаси бугунги давлат воқеасига тўғри келмаслигидир. Китобда бугунги воқеа ахлоқий жиҳатдан ночор аҳволда, шунинг учун исломий бошқарув билан бугунги воқеа бир-бирига тўғри келмайди, деб айтилади. Шунингдек, китобда исломий шарият бугунги давлат структурасига қоришмайди, дейилади.

Китоб масалани икки андоза ўртасини таққослаш орқали таҳлил қилади. Бу таққослашларда асосий эътиборни икки андоза ўртасидаги тарихий ва идеологик қарама-қаршилик мавжуд экани ҳамда улар қонунчилик, суд ва ижро борасида бир-бирига тўғри келмаслигига қаратади. Шунга кўра ёзувчи шу фикрга келадикки, мусулмонлар (яъни исломий лойиҳа вакиллари демоқчи) хоҳ жамоат ва хоҳ якка тартибда бўлсин, бошқарувнинг янги шаклини қабул қилишлари шарт. Ёзувчи яна Ислом андозаси ва қонунлари – янги тушунчалар билан тўлган воқеда (бошқарувнинг янги шакли)ни пайдо қилиш олдида тўсиқ бўлади, дея ўқувчини ишонтиришга ҳаракат қилади.

Ёзувчи исломий давлатни тиклашга даъват қилиш идеал фикрлашдан чалғитади демоқчи бўлади. Ёзувчи бу борада ҳатто исломий давлат истилоҳини қўлламасликни хоҳлайди. У айтадики, бугун воқеа ўзгачадир, исломий андоза на уни ислоҳ қила олади ва на оғир аҳволдан олиб чиқади.

Ёзувчи ўз сўзларини исботлаш учун (даъвосига кўра) ақлли йўлни тутди. Унда Ғарб ҳазоратидан келиб чиққан нарсаларни танқид қилади ва унинг тубанлигини кўрсатишга уринади. Бунга қарши ўлароқ исломий бошқарув низоми мавзусини умумий шаклда тилга олади. У айтадики, бу нарса ўтмишда бўлган фикр ва ҳукмлардир, лекин ҳазорий йўналишлар бир-бирига зид бўлгани

учун бу фикрларни ёқлаб бўлмайди. Ёзувчи бугунги давлат воқеий ва муқаррар иш, ундан сакраб ўтиб бўлмайди ва у билан ҳисоблашмасликнинг иложиси йўқ, деб ўйлайди. Яна айтадики, бу ерда самарали амалий йўл бугунги фикрни ислох қилиш учун уни танқид қилиш зарур. Шунингдек, бу ишда исломий андозага хос айрим ахлоқий ташкилотлардан ёрдам олиш зарур. Китобни ўқир эканмиз, исломий лойиҳани вайрон қилиш ва уни арзимас ишга айлантиришга ҳамда унга бошқа сифатларни кўшишга ҳаракат қилаётганини кўрамиз. Шунингдек, бу лойиҳа даъватчиларини айбдор қилаётгани ва уларнинг даъватини воқеий эмас, балки хаёлийдир, деб айблаётганини топамиз. Бу янги либосдаги эски даъво бўлиб, зарурат туғилганда унинг кўринишлари ўзгариб туради. Бу фикрий ҳамда ҳаёт ва мамот жангидир. Ундан Уммат ичида Исломни бошқарув, давлат ва жамиятга қайтариш ҳақида нидо қилаётган катта оқим мавжуд экани кўриниб турибди. Шунингдек, мабдалар ўртасида доимий кураш борлиги ва ғолибнинг мағлуб устидан ўз сўзини ўтказиш борлиги кўриниб турибди. Ислом ва унинг манҳажига қарши давомли фикрий ҳужумлар бўлаётган экан, биз бу даъволарнинг сохта ва жирканчли эканини кўрсатиб беришимиз ҳамда эгри-бугри режа ўрнига тўғри режани чизиб беришимиз лозим. Токи исломий ташаббуснинг софлиги кўринсин ҳамда унинг мукамаллиги ва воқеийлиги аён бўлсин. Шунинг учун ушбу мақолада юқорида биз айтиб ўтган китоб ҳақида баҳс ва мунозара қиламиз.

Давлатга одамларнинг тушунча ва қаноатларининг ижройи вужуди деб таъриф берилган. Ижройи деган таъриф ҳақида бироз фикрлаш лозим. Чунки фикрсиз ижро бекордир ва давлат салтанатдан бошқа нарса. Салтанат давлат доирасига кирса-да, тадқиқотчилар уни Ислом каби илоҳий шариатдан ёки капитализм каби ақлий шариатдан қувват олувчи қонун кучи деб номлашган. Давлатлар коинот, инсон ва ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назарга асосланган асосий фикрларда бир-биридан фарқ қилади. Шунингдек давлатлар фикрат гавдалантирадиган ва ундан ҳукмлар келиб чиқадиган муассасалар шаклида гавдаланади. Исломда давлат Росулulloҳ ﷺнинг бошқарувни қўлга олиши, Мадина ҳужжатига имзо чекиши ва Уммат тушунчасига асос солиши билан пайдо бўлди. Исломдаги давлат яна мавжуд бўлиши шарт бўлган иш ҳисобланади. Чунки давлат Ислом жамиятда тирик бўлишининг ишончли кафолатидир. Фақиҳлар давлат номли истилоҳни ишлатмаган бўлсаларда, лекин улар бу сиёсий вужудни Халифалик деб аташган. Улар Уммат ўз салоҳиятларидан тўғри

тарзда фойдаланишлари учун давлатнинг белгиларини тушунтиришга кўп куч сарфлашмаган. Исломиё бошқарув, яъни «Халифалик» ўн тўрт аср давом этди. 1924 йил Усмониё давлат кулаб, унинг харобалари узра янги илмониё Туркия давлати барпо бўлиши билан ўз ниҳоясига етди. Усмониё давлат ҳукмронлиги остидаги бошқа минтақаларда ҳам шу иш содир бўлди. Улар янги Европа давлатлари томонидан парчаланиб, давлатчаларга бўлиб юборилди.

Ғарбликлар давлатни Ислон таърифлаган тушунчада таърифламаган эдилар. Улар черков ва муфаккирлар ўртасида узок давом этган курашга чек қўйиб, феодализм низоми кулаганидан кейингина давлатга ҳақиқий таъриф беришди. Шундан кейин жамиятда муфаккир ва адиблардан иборат оқим пайдо бўлди. Улар динни давлатдан ажратишга чақирди. Бу иш Франция республикаси пайдо бўлиши билан якун топди. Сўнгра ҳеч қанча вақт ўтмай, фикрий кўзғолон бошланди ва замонавий давлат ташкил бўлди.

Шу пайтга келиб ҳоким ва маҳкум ўртасидаги алоқа қандай бўлиши ҳақида жиддий баҳс бошланди. Муфаккир Жан-Жак Руссо «Давлат ёвуз нарса, лекин у керак» деган эди. Чунки Ғарбликлар ўрмон қонунига ўрганиб қолган эди. Шунинг учун бошида муассасалар шаклидаги интизом тушунчасини қабул қилишмади. Лекин вақт ўтиб, бу тушунча пишиб етилди ва давлат деганда ёзувчи ифодалаганидек репрессив бўлмаган ва чекланмаган куч тушуниладиган бўлди. Шунинг учун замонавий давлат деганда Ғарбнинг давлат ҳақидаги нуқтаи назари тушунилади, чунки бунга тарих гувоҳдир. Ғарбнинг давлат ҳақидаги фикрий қоидаси динни давлатдан ва ҳаётдан ажратишдир.

Ғарб ўз услуби, фикри ва манҳажини мажбур кирғизиши, фикрини ёйишга, мафтункор жойларини кўрсатишга ва айбларини яширишга ҳаракат қилиши табиийдир. Шунингдек, мустамлакачи пайдо қилган ёки пайдо бўлишига сабаб бўлган давлатлар Ғарб руҳи ва ҳазоратини ёйиш учун бўлган. Ғарб давлат, муассаса, суд, таълим, ҳарбий муассаса ва сиёсий доира буларнинг барчасини шафқатсиз ва қиличнинг зўри билан пайдо қилган. Бу ҳақда ёзувчи шундай дейди: «Араб давлатларидаги миллий элиталар мустабид мустамлакачи сиёсатни сақлаб қолган». Агар турли тушунча ва қаноатлар соҳиби бўлган жамиятга ушбу андоза татбиқ этилса, бу доимий тўқнашувга ва уйғунликнинг йўқолишига олиб боради. Бу тўқнашув қуйидаги сабабларга кўра тинимсиз давом этаверади:

Биринчидан: Нотўғри талқинлар билан тўла фикрий муҳит яратиш ва шу муҳит орқали Ғарб кўзи билан кўрадиган ақлиялар яратиш. Мана шу нарса соф илмий ва объектив йўл деб ҳисобланади.

Иккинчидан: Одамларнинг Ислом ва унинг бошқарув низоми ҳақидаги фикрларини бузиш. Бу йўл ҳеч қандай билимга эга бўлмаган Али Абдуррозикнинг китоби билан жонланди. Бундан ташқари унинг ёзувчиси тўғрисида у Самуэль Марголиус исмли яҳудий бўлган деган шубҳалар бор. Китобнинг тил борасидаги текширувчиси Тоҳа Ҳусайндир. Али Абдуррозик эса, фикрий малайдир. Бузиш амалиётини давом эттириш учун Азҳар ва Зайтунадаги таълим программаси ислоҳотлар орқали ўзгартирилди. Натижада, Исломдаги сиёсий низом йўқ бўлиб ва уни умумий инсоний қоида ва китоблардаги ёзувдан бошқа нарса эмас, деб ҳисобланадиган бўлди. Шу билан унинг моҳият ва ўзгачалиги йўқолди. Биз юқорида келтирган китоб муаллифи Воил Халлоқнинг фикрий ва фикҳий бойлиги камлигини билиб олишимиз қийин эмас. Муаллиф исломий бошқарув андозаси ҳақида гапирар экан, сиёсий исломий фикри саёз экани ёрқин билиниб туради. Чунки у бошида Халифалик ва унинг исломий бошқарув низоми эканини ўқувчининг зеҳнидан узоқлаштиришга ҳаракат қилади. Шунингдек, Ислом замонавий маънодаги давлат барпо қилмаган, деб ҳисоблайди. Муаллиф айтадики: «Чунки у (Халифалик) шундай маънони англатадики, унга кўра сиёсий ва ижтимоий исломий бирлашмалар (мазҳаблар ўртасидаги бирлашиш) мунтазам доирада ишончли тарзда қоришмаган». Бундан кўриниб турибдики, муаллиф тарихий ва қонунчиликка оид воқеаларни мантиқсиз изоҳлашга уринган. У яна ҳоким исломий фикр бўйича ёлланувчи экани ҳақида шундай дейди: «Биз исломий бошқарувдаги ижройи салтанат муайян вазифаларни бажаришга ёлланган синф, деб ҳисоблашимиз мумкин. Бу салтанат фақиҳлар ишлаб чиққан қонунларни Умнат вакили сифатида татбиқ қилади. Шунингдек, салтанат ёлланиш эвазига Умнат низомига бўйсунди».

Бу сиёсий фикрдан тамомила узоқ капиталистик фикрлашдир. Чунки сиёсий фикр Исломдаги ҳоким Умнат унга буюрган ишни Умнатнинг вакили сифатида татбиқ қиладиган шахс деб ҳисоблайди. Ҳоким байъат номли чекланган низомга кўра тайинланади. Ҳоким Умнатни тамсил этувчи шахс сифатида қонуний ҳисобланади. У Аллоҳнинг ҳадларида турар экан, унга итоат қилиш вожибдир. Салтанат Умнатники, у ҳокимни у билан

битим тузиш орқали тайинлайди. Агар ҳоким битимни бузса, Умнат уни олиб ташлаш салоҳиятига эга. Ёзувчи китобнинг бошқа қисмида исломий бошқарув низомида бюрократия, бошқа истилоҳ билан айтганда идорий орган йўқ, деб ҳисоблайди. Ёзувчи бошқа жойда ўз китобини академик китоб деб мақтаган ва унга Ғарб файласуфларининг назарияларини илова қилган пайтда ўзини нақадар жоҳил эканини исботлаган. Шундан аён бўладики, муаллиф асосий мавзуга киришар экан, нозик илмий услубга суянмаган. Шунинг учун тафсилотлар борасида баҳс қилишдан фойда йўқдир.

Аmmo унинг бугунги либосдаги замонавий Ғарб ҳазоратини танқид қилиши янги иш эмас. Чунки ундан олдин ҳам Жан Циглер ўзининг «Оламнинг янги хўжайинлари» китобида, Ноам Хомский «Оламини ким бошқармоқда» китобида ва Майлз Коупленд «Миллатлар ўйини» китобида Ғарб ҳазоратини танқид қилган... Ёзувчи Ғарб андозасининг ифлослигини айтишдан мақсади ўзини икки тарафни ҳам танқид қиладиган ва ҳар иккисидан яхши нарсаларни оладиган нейтрал ёзувчи сифатида кўрсатиш бўлган. Лекин у Ғарб андозасини исломий андозадан устун қўяди ва уни воқеийроқ деб ҳисоблайди. Исломий андозани замонавий давлат борасида танқид қилади ва аксар намунавий жойларини айблайди. Шунингдек, вақт ўтиб бузилган нарсаларни тўғрилашда ундан фойдаланса бўлади дейди.

Аслида Ғарб манҳажидаги муаммо унинг муаммолар муолажаси келиб чиқадиган фикрий етакчилигидадир. Чунки бу етакчиликка кўра, нисбий ўлчовга эга бўлган ақлда қонун чиқариш салоҳияти бор. Бу етакчилик ўзини ожиз экани ҳамда мудаббир ва ҳикматли холиқнинг махлуқи эканига иқрор бўлаётган инсон фитратига зиддир. Мана шу ҳақиқатни тушунмаслиги унинг насроний шахс эканини кўрсатмоқда. Қатл қилиш, қашшоқлик ва коррупция кабилар замонавий давлатнинг ажралмас сифатларидир. Франция кўзғолонининг жинояткорона тарихини ўқиган ҳар қандай кишига бу нарса сир эмас. Европалик мустамлақачилар қизил танли ҳиндуларга нисбатан содир этган жиноятлари, Британиянинг Афюн уруши номли Хитойга қарши қилган уруши, Ироқ, Афғонистон ва Хиросимага қарши қилинган урушлар барчага маълум. Ёзувчи айтган банкротлик ва нейтраллик каби гап-сўзлар Ғарб андозасининг асосий қодаларидандир. Улар ёвузлик ва очкўзликни оширди ҳамда инсоний ва табиий мусибатларга сабаб бўлди. Ҳатто қашшоқ халқлар технологиядан маҳрумдир. Чунки улар қул ва тилка-пора қилинган ҳолда қолиши лозим... Демак,

Ғарб ўзгаргани йўқ, балки олдин қандай бўлса, шундай давом этмоқда. У фақат айрим ахборот ва фикрий безакларга бурканиб олди.

Мавзуйимиз охирида шуни айтамызки, ёзувчи ўзи даъво қилаётганидек илмий тадқиқот олиб бора олмаган. Ёзувчининг илмий мақола ёза олмагани ҳар қандай ақлли кишига аён. Аммо Ғарб андозасини танқид қилиши ҳийла бўлиб, Ғарб муфаккирлари ва шарқшуносларнинг ўйинларидан хабари бор киши учун у сир эмас. Шунинг учун Умнат ўз душманларининг режалари ва услубларини англаши лозим. Аллоҳ Таоло улар ҳақида шундай дейди:

﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾

«Яҳудий ва насронийлар уларнинг динига кирмагунингизча ҳаргиз сиздан рози бўлмайдилар» [Бақара 120]

Умнат ва унинг холис зиёлилари Ислоом ҳукмлари ва муолажасига бўлган ишончни қайта тиклашга қаттиқ ҳаракат қилиши лозим. Чунки гарчи жузъий масалаларда бўлса ҳам ҳар қандай чекиниш Аллоҳнинг ғазабига дучор қиладиган мағлубият ҳисобланади.

﴿وَلَوْلَا أَن تَبَتَّنَا لَقَدَّتْ كَدَّتْ تَرَكْنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾ إِذَا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ

وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾

«Агар Биз сизни (ҳақ йўлда) қилмаганимизда, сиз уларга бир қадар мойил бўлишингизга оз қолди. У ҳолда албатта Биз сизга дунё (азобини) ҳам, охират (азобини) ҳам икки ҳисса қилиб тотдирган бўлур эдик, сўнгра ўзингиз учун Бизга қарши бирон мададкор топа олмаган бўлур эдингиз» [Исро 74-75] □

УММАТ СИЁСАТ ТУФАЙЛИ БАХТСИЗЛИККА УЧРАГАНИ ЁЛҒОНДИР

Абдуррахмон Омирий – Яман

Асрлар давомида ўз давлатига эга бўлиб келган, Уммати халқлар ичида энг яхши Уммат бўлган Исломнинг қайта тикланишини олдиндан бартараф қилиш учун Ғарб давлатлари ўзларининг жирканч услубларини айёрлик билан ишга солишмоқда. Кофир Ғарб давлатлари Исломга қарши тил бириктириб, мақр қилаётган бўлса-да Аллоҳнинг изни ила Ислом яна қайта тикланади. Ғарб малайлари Исломий Халифаликни тиклаш орқали динни барпо қилишга ҳаракат қилувчилар йўлига тўсиқ қўяётган ҳамда бу йўлдан уларни буриб юборишга уринаётган бўлса-да Аллоҳнинг изни ила Халифалик тикланади ва бутун дунёни капитализмнинг шафқатсизлигидан қутқаради. Ҳа, модомики Ислом учун ҳаётини тиккан холис кишилар бор экан, Аллоҳнинг изни ила Ислом яна қайта тикланади. Бу холис кишилар Исломнинг шаръий аҳкомлари ва муолажаларини тушунишда шаръий ижтиҳодга эргашмоқдалар ҳамда Ислом давлатини барпо қилишда Расулulloҳ ﷺнинг тариқатларидан бориб, куфр фикрларининг бузуклигини ва яроқсизлигини баён қилиш учун бу фикрларга қарши курашмоқдалар ва унга альтернатив бўлган фикрни ҳавола қилмоқдалар. Шунингдек, улар мустамлакачи кофир Ғарбга малай бўлган ҳукмдорларга қарши сиёсий кураш олиб бормоқдалар ҳамда Исломни бошқарувга олиб чиқиш учун бу фикрни ва уни кўтариб чиқувчиларни ҳимоя қилишни сўраб куч эгаларидан ёрдам талаб қилмоқдалар... Ғарб эса, бу фикрлар давлатни пайдо қиладиган фикр бўлгани учун унга қарши ҳужум бошлади. Бу фикрлар Ғарб ҳазоратига хатар бўлгани ва уни таг томири билан кўпориб ташлаши мумкин бўлгани учун уларга қарши тўсиқ қўйди. Ислом давлати куфр фикрлари билан қулатилган бўлса, Аллоҳнинг изни ила яна ҳақиқий исломий фикрлар билан ўз ўрнига қайтади.

Ислом ва унинг давлатини яна ҳаётга қайтарадиган ишлар қуйидагилардир:

– Ислом ҳаётнинг барча ишлари, яъни иқтисод, бошқарув, муомала, суд, таълим, соғлиқни сақлаш, қўшин, қишлоқ

хўжалиги, саноат, тижорат, уруш ва тинчлик каби барча ишларини муолажа қилиши... Ислом ҳаётни бошқариши учун унинг давлатини тиклаш лозимлиги ҳақида ваъйи ордан келиб чиққан раъйи оми пайдо қилиш.

– Фикрлар ва қонунларни қулатиш ҳамда ҳоким ва маҳкум ўртасида капиталистик фикр асосида тикланган алоқаларни қулатишга ҳаракат қилиш орқали фикрий ва сиёсий кураш олиб бориш. Бу фикрларнинг бузуқлиги ва инсониятга бўлган ёмон таъсири, хусусан ўша фикр эгаларига бўлган ёмон таъсирини баён қилиш. Режимларнинг воқеи, уларнинг хорижга боғлиқ эканини фош қилиш. Шунингдек, партиялар ҳамда илмоний ва илмоний бўлмаган оқимларнинг воқеини фош қилиш. Бу ишлар Ғарб ва унинг малай ҳокимлари лойиҳаларига қарши туриш ва уларни Умнатда рўёбга чиқармаслик ҳамда Ислом ҳукмларининг Умнатни уйғотишдаги ролини кўрсатиш орқали амалга ошади. Ғарб ва унинг ҳокимлар, малайлар ва илмоний партиялардан иборат жарчилари эса, қуйидаги ишларга суянади:

1 – Шубҳали гап-сўзлар тарқатиш, Қуръонни маъносига зид равишда тафсир қилиш, «Зуруратлар таъқиқланган нарсаларни мубоҳга айлантиради» (Ҳолбуки бу ерда зарурат эмас, мажбурий ҳолат кўзда тутилган), «Ғоя воситани оқлайди», «Нимада фанфаат бўлса у шариатдан», «Йўқдан кўра бори афзал», каби Исломдан бўлмаган, балки уни йўқ қилишга қаратилган қоидаларни ишлаб чиқиш орқали Исломга зарба бериш. Кофирлар бу ишларни даъват бошлангандан бошлаб бугунгача давом эттиришмоқда. Масалан, олдин Қуръонга амал қилиш кифоя қилади Росулulloҳ ﷺнинг ҳадиси шарт эмас дейдиганлар бўлиб, улар қуръонийлар деб аталар эди. Кофирлар бугун ҳам ўша даъватни янгиламоқда. Демак, Исломга зарба бериш давом этмоқда ва деярли ўзгармади. Олдин дин эгилувчандир деган нарсани ҳужжат қилиб, уни ўзгартириш ва воқега мослаш керак дейишган эди. Бугун эса, ҳикмат мўминнинг йўқотган нарсаси, уни қаерда топса олиши зарур деган нарсани ҳужжат қилиб, диний мурожаатни янгилаш керак ҳамда ҳар бир фойдаси ва манфаати бор нарсадан фойдаланиш зарур дейишмоқда.

2 – Сиёсат тушунчасига зарба бериш. Бунинг учун кофир Ғарб регионал кучлар томонидан қўллаб-қувватланган

партияларни вужудга келтиради. Бу партияларни қўллаб-қувватлаган регионал кучлар Ғарб билан мустаҳкам алоқада бўлади. Бу партиялар ҳокимиятни эгаллаш ва манфаатни қўлга киритиш устида ўзаро рақобатлашадилар ҳамда манфаатларни қўлга киритиш учун турли шиорларни кўтариб чиқиб, Умнатни устидан масхара қиладилар. Кейин, манфаатлар қўлга киритилган пайтда Умнат учун уйғонишни ҳам, манфаатни ҳам рўёбга чиқармайдилар.

Натижада, Умнат уларни инкор қилади ва мусулмонлар уларни айблайди. Ғайримусулмонлар томонидан улар ҳам, Ислом ҳам ҳақорат қилинади. Буларнинг барчаси Ғарб режаси асосида олиб борилади. Ундан мақсад – Умнат ичига сиёсатни ҳаётдан узоқлаштириш керак деган фикрни киргизишдир. Бу нарса Ғарб таклиф қилаётган илмонийлик ҳамда динни ҳаёт ва сиёсатдан узоқлаштириб, масжидга чеклаш керак, деган фикр билан уйғундир. Бу партия ва жамоатларнинг муваффақиятсизлигига олиб борган сабаблар қуйидагилардир:

– Бу партия ва жамоатлар Умнатни кутқарадиган ва уни қийинчиликдан халос этадиган ҳазорий лойиҳа ва программага эга эмас. Шунингдек, татбиқ қилиш ва амалий муолажага яроқли манҳажга ҳам эга эмас.

– Бу жамоатлар ўзлари таклиф қилаётган фикрларда хоҳ далил билан ва хоҳ далилсиз мутаассиблик қилишлари. Ҳолбуки, бу фикрлар қатъийликни эмас, зонни ифодаловчи фикрлардир.

– Улар Ғарбдаги ривожланиш, маданият ва ҳазорат сиёсатдан узоқлашиш ва динни ҳаётдан ажратиш (илмонийлик) туфайли амалга ошган деган гап-сўзлардан таъсирланган эди. Шунингдек, мусулмонларни адаштириш учун айтилган Ғарб қолоқ эди, динни ҳаёт ва сиёсатдан ажратганидан кейин уйғонди ҳамда ривожланди, янги ҳазорат эгасига айланди ва тараққий этди каби гап-сўзлардан таъсирланган эди.

Булар Ғарб Умнатни тубанлаштириш учун ишлатган айрим омиллардир. Ғарб бу ишларни малай режимлар, илмоний партиялар ва бузуқ сақофат орқали амалга оширди. Ғарб одамлар сиёсат ифлос ва алдамчи нарса, пок динни унга аралаштириб бўлмайди деб тушунишлари учун уларнинг мияларини «тозалади»... Кураш шахсий манфаатларни рўёбга чиқариш устида бўлар экан, сиёсат ҳақиқатда Ғарбдаги каби

ифлос ва алдамчи нарса бўлади. Бундай пайтда сиёсатдан фақат кураш, инқироз ва урушлар келиб чиқади... Аммо исломий тушунчадаги сиёсатнинг нурли жиҳати бор, уни жирканч капиталистик сиёсатга қиёслаб бўлмайди.

Исломдаги сиёсат одамларни хидоятга етаклаб, ер юзини обод бўлишига сабаб бўлади. У Ғарб тушунчасидаги каби ер юзини вайрон қилмайди, воқе бунга ёрқин далилдир. Исломдаги сиёсат барча нарсадан олдин исломий ақидага боғлиқ. Яъни, у исломий ақидани мусулмонлар ўртасида мустаҳкамлаш ва уни бутун оламга ёйишда ишлайди. Демак, исломдаги сиёсат Исломни ичкарида татбиқ қилиш ва ташқарига олиб чиқишда керак бўлади. Сиёсат сўзининг Исломдаги асл маъноси ҳадис шарифда келган **ساس ييسوس** феълидан олингандир. **Пайғамбаримиз ﷺ** бу ҳақида шундай дейдилар:

«كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءَ، كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَقَهُ نَبِيٌّ، وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي، وَسَتَكُونُ خُلَفَاءَ فَتَكْتُمُونَ. قَالُوا: فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: فُوا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلِ، وَأَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ»

«Бану Исроилга пайғамбарлар сиёсат юргизарди. Қачон бир пайғамбар ҳалок бўлса, ортидан бошқа бир пайғамбар келарди. Мендан кейин эса пайғамбар йўқ. Халифалар бўладилар ва улар кўпайиб кетади. Саҳобалар бизни нимага буюрасиз? - деб сўраган эди, айтдиларки: Энг биринчисининг, яна биринчисининг байъатига вафо қилинглар. Уларнинг ҳақларини ўзларига беринглар. Зеро, Аллоҳ улардан раият (фуқаро)ни қандай бошқарганлари ҳақида сўрайди». Муслим ривояти. Ҳадисдаги **تسوس** калимасининг маъноси одамларнинг ишларини барча яхшиликларни ўзида жамловчи Аллоҳнинг буйруғи билан бошқаради, деганидир. Шунинг учун улар айтган сиёсат ифлос иш деган гап ўзларининг сиёсати ҳақидаги гапдир. Исломдаги сиёсатнинг маъноси эса, мусулмонлар ҳақида айтилгандир.

﴿قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ ۗ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾

«Айтинг: Ҳар ким ўз ҳолича амал қилур. Парвардигорингиз тўғри йўлдаги зотларни жуда яхши билур (ва ҳар кимга қилган иш-амалига мувофиқ жазо-мукофот берур)» [Исро 84]

Пайғамбаримиз ﷺ мана шу маънодаги биринчи сиёсатчи бўлган эдилар. Сийрат китобларида Пайғамбаримиз ﷺ кофирлар билан қандай позиция ва муомалада бўлгани, уларнинг режаларини қандай фош қилгани ва Умнат манфаатларини қандай табанний қилгани ҳақида айтилган. У киши яна ҳаётимизни ақида асосида юргизишга даъват қилар экан, ақидани сиёсий тарзда олишни таълим берган эдилар. Ақидадаги фикрлар Афлотуний яъни назарий эмас, амалий бўлган эди. Чунки, Ислом ақидани амаллар асоси қилиб белгилади. Ақида мусулмонларни олам ишларига эътибор бериш, уларни тўғрилаш ва уларни шаръий ҳукмларга биноан бошқаришга ундайди. Бу олам масъулиятини олий даражада ҳис этишдир. Ақида фикрлари мана шу ҳаёт, ундан олдинги вужуд ва ундан кейинги ҳаётни ўз ичига олади. Мана шу маънодаги сиёсат барча инсониятни бошқаради ва шундай бўлди ҳам. Чунки, Ислом олиб келган шаръий ҳукмлар ирқи, жинси ва рангидан қатъий назар инсоният учун тушган ҳукмлардир... Ғарб сиёсатнинг Исломдаги мана шундай юксак маъноси туфайли уни хунук кўрсатиш ва унинг ўрнига бошқасини алмаштиришга ҳаракат қиляпти. Сиёсатни тушунишда Ислом ақидаси асос бўлса, бу сиёсат қандай яхши натижалар беришини бир тасаввур қилиб кўринг!

Сиёсат одамларнинг ҳуқуқларига риоя қилиниши ва улар ўртасида адолат рўёбга чиқиши учун уларнинг ишларини шаръий ҳукмлар билан бошқариш деганидир. Чунки исломий давлат фуқароларнинг ишларини назорат қилар экан, нафақат мусулмонларнинг ишлари, балки турли миллат ва эътиқод вакилларининг ишларини ҳам назорат қилади. Исломий давлат дунёдаги барча халқларга баробар яхшилик улашади. Шунинг учун исломий давлатнинг сиёсий ишлари Исломни татбиқ қилиш ва уни ёйишда энг кўзга кўринган жиҳати бўлди. Буларнинг барчаси сиёсатдандир.

Росулуллоҳ ﷺ Макка ва Мадинада сиёсатнинг энг юксак суратини кўрсатдилар. Чунки, бунда Ислом нафақат ҳидоят дини, балки бошқарув дини эканини кўрсатдилар. Масалан, Маккада Росулуллоҳ ﷺ ўз даъватини ер юзиде Аллоҳнинг ҳукмини барпо қиладиган давлат куришга қаратдилар ва бу сиёсий иш эди. У киши Қурайшнинг саййидлари, иш эгалари ва сиёсатчиларидан иборат аъёнларига қарата:

«كَلِمَةٌ وَاحِدَةٌ تُعْطُونِهَا تَمْلِكُونَ بِهَا الْعَرَبَ، وَتُؤَدِّينَ لَكُمْ بِهَا الْعَجَمَ»

«Менга биргина сўзни айтинглар, шу туфайли бутун араблар устидан ҳукмрон бўласизлар, бутун ажалар сизларга итоат қилади», дедилар. Улар эса, Росулulloҳ ﷺ қарши уруш бошлашди, чунки улар Росулulloҳ ﷺ улардан салтанатни тортиб олишни ирода қилаётганини билишди. Росулulloҳ ﷺ даъват йўлида уларга сабр қилдилар. Улардан ноумид бўлгач, бошқа қабилаларга мурожаат қилиб, Аллоҳнинг буйруғини адо этиш ва давлатини барпо қилиш учун улардан ёрдам сўрадилар. Росулulloҳ ﷺ ёрдам беришларини сўраб даъват қилган кишилар у кишининг даъватини худди шундай тушунган эдилар. Масалан, Бану Саъсаанинг элчиларини Аллоҳнинг рисолатини етказгунича у кишини ҳимоя қилишларига даъват қилган пайт улардан бир киши: Агар биз сенинг ишинг устида сенга байъат қилсак, Аллоҳ душманларинг устидан сени ғолиб қилса, сендан кейин бу иш бизники бўладими? – деди. Шунда Росулulloҳ ﷺ: Бу иш Аллоҳники, уни ўзи хоҳлаган ўринга кўяди – дедилар. Шунда у киши: Биз сени деб араблар билан жанг қилсак, Аллоҳ сени ғолиб қилганидан кейин ҳокимият бошқасига бўладими? – деди. Улар: Бундай ишнинг бизга кераги йўқ, деб бош тортдилар.

Бу иш Мадинанинг етакчиларидан ёрдам сўраш орқали исломий давлатни тиклаш ҳамда мана шу давлат асосида ўз етакчилигини мустаҳкамлаш ва мусулмонларнинг ишларини шаръий ҳукмлар билан бошқариш билан ниҳоясига етди. Кейин Мадинада ҳам иш шу тарзда давом этди. Чунки Росулulloҳ ﷺнинг сиёсатга аралашмаслиги мумкин эмас эди. Балки У кишининг барча ишлари сиёсатдан иборат бўлди. Росулulloҳ ﷺ ибодат, ахлоқ, муомала, жиҳод ва бошқа шаръий ҳукмлар каби турли Ислом ҳукмларини етказар, татбиқ қилар ва ёяр эканлар, уларни назорат қилиш ва фуқароларнинг ишларга эътибор бериш шаклида амалга оширдилар. Росулulloҳ ﷺ газотларда иштирок этиб ғалабалар қилдилар, фатҳ қилинган юртларни Ислом билан бошқардилар. Волий ва қозиларни тайинладилар. Абу Бакр ва Умарни ўзининг ердаги вазирлари деб атадилар. Элчиларни қабул қилдилар ва турли ерларга хурмони чамалаб ўлчаш учун шу соҳа мутахассисларини юбордилар.

Сиёсат Исломининг асл моҳиятида мавжуд, у инсон муаммоларини муолажа қилишда ўз кучини ақида ва шаръий ҳукмдан олади. Сиёсат Уммат ва инсониятга бахт олиб келган. Исломий давлат тарихи шу даражада ёркин бўлганки, аҳолисидан олдин уни душманлари мақташган...

Шундан келиб чиқиб айта оламизки, ким Умматнинг бахтсизлигига сиёсат сабаб деса ёлғон айтибди. Тўғри, агар сиёсат очкўз, золим ва ваҳший капитализмга асосланган бўлса, Уммат бахтсизлигига сабаб бўлади. Аммо сиёсат исломий ахлоқ принципларига асосланса, инсоннинг ҳурматини ўз ўрнига қўяди ва ҳуқуқларига риоя қилади. Мусулмон киши мана шуни яхши англаши ва энг юксак сиёсатни олиб борадиган исломий давлатни тиклаши лозим. Бутун инсоният капитализмнинг чексиз ёвузликларидан азоб чекаётган экан, у айнан мана шу сиёсатга муҳтождир.

Сўнгги сўзимиз шуки, Ғарб халқлари капитализм оловида ёнмоқда. Агар бу халқлар улардаги сиёсатни бир гуруҳ очкўз капиталистлар бошқараётганини англаса, уларга қарши кўзғолон қилишади. Шунингдек, улар Ислолдаги олий кадриятларни тушунса, албатта уни қабул қилишади. Ҳа, Ғарб халқлари Ислом бандаларни капитализм зулмидан Ислом адолатига олиб чиқиш учун келганини ўз кўзлари билан кўришганда Исломни қабул қилишади... Кутган киши учун эртанги кун жуда яқиндир. □

ПАЙҒАМБАРЛИК МИНҲОЖИ АСОСИДАГИ РОШИД ХАЛИФАЛИКНИНГ ВАҚТИ КЕЛДИМИ?!

Ҳозирги пайтда Ўрта Шарқ деб аталаётган араб минтақаси тарихини, шунингдек мусулмонларнинг бугунги тарихини ўқир эканмиз, тарих такрорланаётганига ва бугунги тарих билан кечаги тарих ўртасида деярли фарқ йўқлигига гувоҳ бўламиз.

Масалан, араблар жоҳилиятда ўша даврдаги кучли ва таъсирга эга икки давлат, яъни Форс ва Рум давлатларига солиштирганда, на кадр-қиммат ва на вазнга эга эди. Чунки, ўша пайтда араб минтақаси шу икки империянинг таъсири ва нуфузи остида бўлган. Форс империяси Ироқ, Баҳрайн, Яман ва ярим оролнинг шимоли-шарқий қисми устидан ҳукмрон бўлса, Рум империяси Шом, Миср, Шимолий Африка соҳиллари ва Мағриб юртларига ҳукмрон эди. Бу минтақалар улар томонидан босиб олинган бўлиб, ҳокимлари ушбу икки давлатнинг бирига бўйсунар эди. Аммо Ислом рисолати бешиги бўлмиш Араб ярим оролининг марказида тарқоқ, ўзаро бир-бири билан урушадиган ва саҳро ҳаётида яшайдиган одамлар жойлашган эди. Улар асосан чорвачилик билан шуғулланиб, деҳқончилик ва саноатдан йироқ эдилар. Улар яйловлар ва сув ресурслари борасида бир-бири билан урушар эдилар. Уларни бирлаштирадиган фикри ва яхшилик сари жамлайдиган етакчиси бўлмаган. Форс ва Рум чегаралари яқинида икки кичик давлат, яъни Румга тобе Ғассонийлар мамлакати ва Форсга тобе Лахмийлар мамлакати жойлашган эди. Бу икки мамлакат ўз чегараларидан ташқарида ҳеч қандай ҳукмронликка эга эмас эди. Араб ярим ороли аҳолиси, яъни марказдаги халқлар ҳамда Ғассонийлар ва Лахмийлар буларнинг барчаси Форс ва Рум зўравонлигига на ҳарбий жиҳатдан ва на сиёсий жиҳатдан қарши чиқа олар эди... Мана шу асл мавзу ва ундаги муҳим қисмдир... Лекин Аллоҳнинг иродаси барча нарсадан устундир.

Аллоҳ Таоло Пайғамбар ва элчиларнинг охиригиси бўлмиш Муҳаммад ﷺ ни юборишидан олдин араб ярим ороли қабилалар ўртасидаги кўп урушларга гувоҳ бўлди. Бу урушлар Ислом келгунича давом этди. Ўша урушлардан бири Дохис ва Ғабро билан Абас ва Забён ўртасидаги уруш бўлиб, у сулҳ билан ниҳоясига етди. Иккинчиси Бикр ва Тағаллуб қабилалари ўртасидаги Басус уруши бўлиб, у Тағаллуб ғалабаси билан тугади. Учинчиси Қурайш иттифоқчиси Кинона билан Ғатафон ва Ҳавозин

иттифоқчиси ўртасидаги Фижор уруши бўлиб, у сулҳ билан тугади. Урушларнинг яна бири Ғассонийлар билан Лахмийлар ўртасидаги Явми Халима уруши бўлиб, унда Ғассонийлар ғалаба қилди. Охирги уруш эса, ҳижратдан беш йил олдин бўлган Авс ва Хазраж қабилалари ўртасидаги урушдир... Бундан ташқари яна бир канча урушлар бўлди-ки, уларнинг айримлари узоқ йиллар давом этди. Бу урушларни кузатган киши уларни араб қабилалари бошига тушган фалокат бўлган деб гумон қилади. Лекин бу урушлар Аллоҳнинг иродаси билан бунинг акси бўлган эди. Чунки бу урушларда ўз қабилаларига кучли таъсири бўлган тоғутлар қулади. Бу урушларда зулму туғёнга ботган мутакаббир қабила бошлиқлари туфайли ҳўлу куруқ баробар ёнди. Аллоҳ Таоло бу урушлар орқали кучли жангчи бўлган уруш кишилари ва моҳир сиёсий қўмондонларни тайёрлашни хоҳлади. Аллоҳ Таоло ушбу яланғоч, ялангоёқ ва оддий одамлардан Пайғамбар ﷺ ва динга ёрдам берадиган кишиларни чиқишини хоҳлади. Аллоҳ Таоло ушбу буюк рижоллар орқали ўз дини ва Пайғамбарини ғолиб қилди. Улар Аллоҳнинг фазли туфайли ушбу динни ер юзига тарқатишди. Оламдаги икки кучли империяга яқун ясашди ва уларни бурнини тупроққа ишқашди. Уларнинг аксарияти Исломга кирди. Олдин ялангоёқ бўлган кишилар оламдаги энг буюк давлат, яъни исломий давлатни тиклашди.

Исломий Уммат бугун бошдан кечираётган аҳволига қараган одам тарих такрорланаётганини кўради. Фақат бу ерда бир фарқ мавжуд, у ҳам бўлса, араб қабилалари Аллоҳга ишонмас ва бутларга ибодат қилар эдилар. Бугун эса, одамлар мусулмон. Лекин мустамлакачи кофир Ғарб исломий давлатни кулатиб, уни арзимас давлатчаларга бўлиб юборди. Уларга ўзига хос чегараларни белгилаб, бир бири-билан урушадиган қилди. Шунингдек, ҳар бир давлат учун ўзига хос байроқ, гимн, паспорт ва виза ҳужжатлари тайинлади... Уларнинг ичига ватанга бўлган муҳаббат, миллатчилик, ирқчилик ва мазҳабпарастлик уруғини экиди. Таълим программаси ва ахборот воситалари орқали одамлар қалбида ушбу тубан тушунчаларни қадрлаш туйғусини кучайтирди. Ҳар бир давлат тепасига бойликларни талон-тарож қилиш, Ғарб таълими, ақидаси ва ҳаёт ҳақидаги нуқтаи назарини ёйиш, Уммат фарзандлари миясида Ислом таълимини ўчириш ва ёшларни суюлтириш каби ишларда ўзига вакил бўлиши учун малай ҳокимларни кўйди... Ғарб мақсадига эришди, чунки Умматнинг аксар ёшлари тубанлашиб, арзимаган ишлар тўғрисида фикрлайдиган бўлиб қолди. Уларнинг кўпчилиги спорт, санъат ва

модага берилиб кетди. Бу борада Американинг Голливуд ва Ҳиндистоннинг Болливуд фильмларида ўйнайдиган артист ва актрисалар ҳамда фоҳишалардан ибрат олишди. Аслида бугун Умнат ёшлари худди кечагидек Исломни ҳидоят нури ва рисолати сифатида кўтариб чиқишлари, давлат етакчилари бўлишлари керак эди. Шунингдек, улардан шариат соҳасида ёки астрономия, физика ва химия каби экспериментал (тажрибага асосланган) фанларда етук уламолар етишиб чиқиши керак эди...

Лекин бугун, хусусан зolim режимларга қарши кўзғолонлар бўлган юртларда Умнат бошдан кечираётган аҳволга келсак, кўзғолон натижасида тоғутлар қулади. Ушбу тоғутлар ўзларини ўз халқидан ҳимоя қилиш учун хавфсизлик тизимини, бойликларни талон-тароҳ қилиш учун эса, молиявий империяларни ташкил қилишган эди. Улар кўз очиб юмгунича қулади ва парчаланди. Одамлар улардан тахтдан кетишини талаб қилгач, кофир Ғарб уларни йўлнинг ўртасида ташлаб кетди. Агар кофир Ғарб кўзғолонларни ўз томонига оғдириб олмаганда, мусулмонлар ўз мақсади, яъни адолатга эришган бўлар эди. Адолатни эса, Халифаликдан бошқаси рўёбга чиқармайди. Мана шу нарса Умнат ёшларининг эътиборини ўзарттирди. Чунки ёшлар ҳокимларни қулатиш ва ўзгартириш мумкин эканини ва бунинг учун фикрларни ўзгартириш зарурлигини тушунишди. Кўзғолондан сўнг минтақа курулли курашга кўчди ва ёшлар икки қисмга бўлиниб қолди. Биринчиси: Урушга киришдан қочадиган қисм. Иккинчиси: Урушдаги икки тарафнинг бирида жанг қиладиган қисм.

Қисқача айтганда, Умнат бугун бошдан кечираётган ҳодисалар биринчи Ислом давлати барпо бўлишидан олдин минтақа гувоҳи бўлган ҳодисалар билан бир хилдир. Чунки кўзғолонлардан кейин бошбошдоқлик тарқалди ва урушлар содир бўлди. Бўлаётган ҳодисалар гўё қийинчилик ва машаққатларни кўтара оладиган ёшларни пайдо қиладиганга ўхшайди.

Аксар минтақалар электр энергияси ва нефть инкирози, қимматчилик, қамал ва очарчилик каби салбий ҳолатларга гувоҳ бўлди. Шунингдек, самолёт, ракета ва ҳарбий кемаларнинг портлашини эшитишга кўникди. Лекин ушбу аламли вазиятлар гўё Умнатни ўз ақидасига қайта боғлаётгандек. Чунки бу ҳодисалар одамларни ҳал қилувчи ечимни излаш ҳақида фикрлайдиган қилди. Энг муҳими бу ҳодисалар малай ҳокимлар, сарой уламоларидан иборат адаштирувчи шахслар, ахборот воситалари ва ўзларини Ислом ва мусулмонларни уйғотишга ҳаракат

қилаётган қилиб кўрсатаётган жамоаларнинг сохталикларини фош қилди. Шунингдек, Ислом улардан ва уларнинг амалларидан пок эканини исботлади. Одамлар ичида жиҳод тушунчасини тирилтирди. Умнатга кофир Ғарб, БМТ ташкилоти ва унинг ёвуз элчиларини фош қилди...

Бугунги аҳволимизга қараган киши уни Умнат бошига тушган фалокат деб ўйлайди. Лекин бу ҳолат Аллоҳнинг тадбири бўлиб, у уруш ва етакчилик кишилари ҳамда Халифалик тикланган кунда ушбу давлат билан ёнма-ён турадиган сиёсий кишилар чиқишидан дарак бермоқда. Чунки давлат мустамлакачи кофирга қаттиққўл ва мўминларга шафқатли кишилар билан бардавом туради. Бизни қайғуга ботирган ва бизга зарар етказган урушлар ва қон тўкишлар бўлишига қарамай, бугун Умнатни ўз ақидаси, дини ва Исломига боғлаш осон бўлиб қолди...

Биз Аллоҳдан бу ишларнинг самараси буюк ва баракотли бўлишини сўраймиз. Шунингдек, Аллоҳга ёрдам берадиган, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик давлатига ёрдам берадиган кишилар шаръий вазифаларини бажарадиган бўлишини сўраймиз. Уларнинг вазифаси динга ва Пайғамбаримиз ﷺ башорат қилган Халифаликни тиклаш учун ҳаракат қилаётган кишиларга ёрдам беришдир.

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ حَنُّ أَنْصَارُ اللَّهِ فَتَمَنَّت طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَت طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾

«Эй мўминлар, сизлар ҳам худди (ҳаворийлар каби) Аллоҳнинг ёрдамчилари бўлингиз! — Исо ибн Марям ҳаворийларга: «Аллоҳга (яъни Унинг динига даъват қилишимда) ким менинг ёрдамчим бўлур?» деганида, ҳаворийлар айтдилар: «Биз Аллоҳнинг (динига) ёрдам бергувчилармиз». Бас, Бану Исроилдан бир тоифа (одамлар Исога) имон келтирди ва бир тоифа кофир бўлди. Бас, Биз имон келтирган зотларни душманларидан кучли қилиб, улар (кофирлар устига) голиб бўлиб қолдилар» [Соф 14] □

ШАРЪАН ЭЪТИРОФ ЭТИЛГАН ВА ЭЪТИРОФ ЭТИЛМАГАН ХУКМДОРЛАР ҲАҚИДА УЗИЛ-КЕСИЛ ГАП

Абу Низор Шомий

Амр-фармон фақат Уники бўлган, Унинг шариатидан ўзгага итоат этилмайдиган, унинг авлиёю дўстларидан бошқани дўст тутилмайдиган Аллоҳга ҳамд бўлсин. Биринчи иш эгаси, энг мукамал шариат соҳиби Росулulloҳга, у кишининг оиласига ва саҳобаларига салоту саломлар ёғилсин.

Ислом давлати қулатилиб, Ғарб юртлар тизгинини қўлга олиб, бу юртларга тоғут ҳукмдорларни ўтказиб қўйганидан сўнг «أولو الأمر» иш эгалари»га итоат қилиш масаласи катта баҳсу мунозара мавзусига айланди. Тоғут ҳукмдорлар ер юзини зулм ва бедодликка тўлдиришди, Ислом юртларига золим подшоҳлик бошқарувини ўрнатишди. Бунинг оқибатида Уммат яна эски жоҳилият кунларига қайтиб қолди.

Бундай аянчли аҳволнинг энг ёмон жиҳати Уммат қаршисида уламолар тўнини кийиб олиб, ўзини фозил кўрсатаётган кимсаларнинг пайдо бўлиши бўлди. Улар жаллодлар тарафини олиб, жаллодлар кундасига бош кўяётган Уммат зарарига маъруза қилишмоқда, сабр қилинг, итоат этинг, зулм ва куфрни қабул қилинг, ортингизга урилган қамчига чиданг, чунки сизни иш эгалари қамчиламоқда, дейишяпти!!! Подшоҳлар зулми етмагандек, утига-устак, Умматнинг куни мана шундай «уламолар»га қолди.

Муҳаммад Амон Жомий асос солган Жомий оқими, асосчиси Робиъ ибн Ҳодий Мадхалий бўлган Мадхалий ҳаракати, Муҳаммад Саид Раслон асос солган Мисрдаги Раслоний оқими ва булардан бошқа бошқа Росулulloҳ ﷺнинг суннатини ниқоб қилиб олган гуруҳлар бор. Бу ўринда бу оқимларнинг номи муҳим эмас. Муҳими, айти номдаги гуруҳлар томонидан Росулulloҳ ﷺ суннатларининг бузиб кўрсатилишидир!!!

Умумий олиб, ўзларини салафларга мансуб дея иддао қилаётган бу гуруҳларнинг даъвати қандай эканини қуйидаги пунктлардан хулоса қилиш мумкин:

1 – Ҳукмдорларга ҳукмдор, деган эътиборда дўст бўлиб, уларни ҳимоя қилишяпти, гуноҳларини оқлаб, уларга қарши чиқишни, ҳатто рақобат қилишни ҳаром, дейишяпти. Ҳатто бу ҳукмдорларга ҳақ сўзни айтган кишиларни айблаб, уларни хаворижлар, дўзахи итлар, дея ҳақоратлашяпти, уларни – ҳатто уламолар ва покдомон зотлар бўлсалар ҳам – ўлдиришга руҳсат беришяпти.

2 – Анави ҳукмдорлар ҳокимиятни зўрлик билан эгаллаб, Умнат салтанатини тортиб олган бўлса ҳам, уларни қонуний, дея тасдиқлашмоқда.

3 – Ҳукмдорлар ҳар қанча туғёнга бориб, зулм қилиб, ер юзида бузгунчилик қилса ҳам, ҳатто куфр билан ҳукм юритиб, Аллоҳнинг душманларини дўст тутса ҳам уларга мутлақ итоат қилишни таъкидлашмоқда... Ҳатто баъзи «уламолар» ҳукмдорлар кофир бўлса ҳам, уларга итоат вожиб, дейишгача борди!!!

Бироқ улардан ғулу кетмаганларигина қуйидаги беш шарт топилсагина ҳукмдорга қарши чиқиш жоизлигини айтишди:

1 – Ҳукмдорнинг шариятга қарши иш қилганини кўришлик шарт, фалончи-пистончидан эшитишга таянилмаслик керак. Бунинг тасдиқи, Уббода ибн Сомит رضي الله عنه ривоят қилган ҳадисда Набий صلى الله عليه وسلمнинг

«... إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ»

«... Фақат очик куфрни кўрсангиз ва сизда бунга Аллоҳдан ҳужжат-далил бўлса, (ҳукмдорга қарши чиқишингиз жоиздир)», деган сўзларидир. (Бухорий ривояти).

2 – Мусулмонлар ҳукмдорда кўрган иш куфр бўлиши шарт, яъни, уни диндан чиқармайдиган фосиклик ёки осийлик бўлмаслиги керак. Масалан, бутга сиғиниш ёки Аллоҳ ва Росулини сўкиш-ҳақоратлаш каби куфр ишлари.

3 – Ҳукмдорнинг куфр келтирганлиги, юқоридаги ҳадиси шарифга кўра, очик бўлиши шарт. Ундаги بَوَاحٌ сўзи очик, изохга ўрин йўқ, деган маънони англатади. Имом Аҳмад ибн Ҳанбал ўз замонасида куфр, деганда Қуръонни махлуқ деб эътиқод қилиш, дея раъй қилган. Лекин мусулмонлар ҳукмдори Маъмун Қуръонни махлуқ, деган бўлса-да, уни кофир, демади. Чунки Маъмун бу борада таъвил қилган эди.

4 – Ҳукмдорнинг куфр ишини қилганига мусулмонларда қатъий далил билан исботланган очик ҳужжат бўлсин. Ҳужжат эса, очик-аниқ далилдир.

5 – Ҳукмдорга қарши чиқиш, унинг ҳокимиятда қолишидан ҳам ёмон ва фасод бўлган ишга олиб бормасин.

Шубҳага таяниб хулоса чиқарадиган бундай кишиларнинг асосий белгилари шуки, улар Қуръони Карим ва Суннати Шариф нусусларидан ҳамда ўтган алломалару салафи солиҳлар сўзларидан бир мунчасини қурол қилиб олишган. Сўнг ўзларига қарши фикр билдирганларга қарши ёки уларга ҳайрон бўлаётганларга қарши шу нусусларни далил қилишади. Уларнинг

мусулмонларга нисбатан тажовузкорона ва шафқатсиз муносабатда бўлишаётганига, тоғут ҳукмдорларга нисбатан эса, мулойим-юмшоқ муомалада бўлишаётганига гувоҳ бўласиз!!!

Улар ўзларига қурол қилиб олган нусуслардан машҳури:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ

فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

«Эй мўминлар, Аллоҳга итоат қилингиз ва Росулга ҳамда ўзларингиздан бўлган (яъни мусулмон) иш эгаларига итоат қилингиз! Бордию бирон нарса ҳақида талашиб қолсангиз, агар ҳақиқатан Аллоҳга ва охират қунига ишонсангиз, у нарсани Аллоҳга ва Росулига қайтарингиз! Мана шу яхшироқ ва чиройлироқ ечимдир» [Нисо 59]

Абу Ҳурайра رضي الله عنه Росулulloҳ ﷺнинг бундай деганларини ривоят қилади:

«عَلَيْكَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِي عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ، وَمَنْشَطِكَ وَمَكْرَهِكَ، وَأَثَرَةَ عَلَيْكَ»

«(Ҳукмдорларга) қийинчиликда ҳам, енгилликда ҳам, хурсандчиликда ҳам, хафачиликда ҳам, (улар) ҳаққингизни тортиб олишганда ҳам қулоқ солиб, итоат қилинг». Бу Насоий билан Аҳмад ривоят қилган ғоят саҳиҳ ҳадисдир!

Яна Абу Ҳурайра رضي الله عنه Росулulloҳ ﷺнинг бундай деганларини ривоят қилади:

«مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمَنْ عَصَى أَمِيرِي فَقَدْ عَصَانِي»

«Ким менга итоат қилса-Аллоҳга итоат қилибди, ким менга осийлик қилса-Аллоҳга осийлик қилибди, ким амиримга итоат қилса-менга итоат қилибди, ким амиримга осийлик қилса-менга осийлик қилибди». Ушбу ҳадисдаги «أميرِي амирим» сўзи бошқа бир ривоятларда «الأمير амир» ва «الإمام имом» шаклида келади. Муттафақун алайҳи бўлган бу ҳадис, ғоят саҳиҳ бўлиб, Насоий, Ибн Можа ва Аҳмад ҳам шу каби ҳадисни ривоят қилганлар.

Ибн Аббос رضي الله عنه Росулulloҳ ﷺнинг бундай деганларини ривоят қилади:

«مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَصْبِرْ، فَإِنَّهُ مِنْ فَارِقِ الْجَمَاعَةِ شِبْرًا فَمَاتَ فَمَيْتَةً جَاهِلِيَّةً»

«Ким менинг амиримда нохуш амални кўрса, сабр қилсин, зеро, ким жамоадан бир қарич узоқлашса, жоҳилият ўлимида

ўлибди». Бу ҳадис ҳам мутафакун алайҳи бўлиб, ғоят саҳиҳдир. Муслим ривоятида

«مَنْ خَرَجَ مِنَ السُّلْطَانِ شَبِيرًا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً»

«Ким султондан бир қарич узоқлашса, жоҳилият ўлимида ўлибди», деб келган. Имом Аҳмад ҳам шу каби ғоят саҳиҳ ҳадисни ривоят қилган.

«يَكُونُ بَعْدِي أُمَّةٌ لَا يَهْتَدُونَ بِهَدَايِي، وَلَا يَسْتَنْتُونَ بِسُنَّتِي، وَسَيَقُومُ فِيهِمْ رَجَالٌ قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الشَّيَاطِينِ فِي جُثْمَانِ إِنْسٍ، قَالَ: قُلْتُ: كَيْفَ أَصْنَعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ؟ قَالَ:

تَسْمَعُ وَتَطِيعُ لِلْأَمِيرِ، وَإِنْ ضَرَبَ ظَهْرُكَ، وَأَخَذَ مَالَكَ، فَاسْمَعْ وَأَطِعْ»

«Мендан кейин менинг йўлимдан юрмайдиган, суннатимга амал қилмайдиган имом-халифалар бўлади. Улар орасида тани инсон, қалби эса шайтон кишилар бўлади. Шунда мен ўша пайтга етсам нима қилай, ё Росулулаллоҳ, деб сўрадим. Пайғамбар ﷺ айтдиларки, амирга қулоқ солиб, итоат қиласиз, ҳатто орқангизга урса ҳам, молингизни тортиб олса ҳам, қулоқ солинг ва итоат қилинг». Бу ҳадисни имом Муслим ривоят қилди. Ҳоким ҳам Абу Исломо орқали шунга яқин ҳадисни ривоят қилган.

Уламолар сўзларидан:

Шайхул Исломо Ибн Таймийя «Минҳожу суннат» китобида бундай дейди:

«Шунинг учун аҳли суннат мазҳабидан шу нарса машҳурки, улар – агар халифалар зулм қилсалар, уларга қарши чиқмаслик ва уларга қарши қилич кўтармаслик керак, деганлар. Шунингдек, бунга Набий ﷺ дан ривоят қилинган жуда кўп саҳиҳ ҳадислар ҳам далолат қилади. Чунки қилич кўтаришдаги бузғунчилик ва фитна, қилич кўтармаслик ва фитна чиқармаслик билан содир бўлган бузғунчиликдан ёмонроқдир. Ажабмаски, султонга қарши чиққан бирор тоифа шу қарши чиқиши билан пайдо бўладиган бузғунчиликнинг, уни ағдаришдаги бузғунчиликдан ёмон эканини билса».

Шундай қилиб, бу «салафий» гуруҳлар адашиб-улоқиб, хусумат қилишда ҳаддидан ошиб юрар эканлар, бугун ҳаётимизда бошдан кечираётганимиз фикрий тубанлик ҳамда исломий тушунчалар, айниқса, шаръий сиёсатга оид фикрларнинг йўқлиги уларга тайёр қўл келмоқда. Улар айна ҳолатимиздан фойдаланиб, ўзларининг таянаётган шубҳалари учун энг яхши муҳит ва қулай замин яратиш олишмоқда.

Улар муҳолифга мана шундай очиқ нусусларни айтишаётган экан, мусулмон киши ҳам афсусланиб, ҳам ҳайрон бўлиб қолмоқда. Ҳайрон қолаётгани шундаки, у анави тоғутлардан тотаётган зулмлар, сукут ва итаот қилиш билан аримайди, аксинча, янада кучаяди, мураккаблашади. Ҳайрон қолаётгани шундаки, Ислом мусулмон қалбига Аллоҳдан бошқага тиз чўкишни ҳам, унга осий бўлишга сукут қилишни ҳам ҳаргиз истамайдиган мағрурликни жо этган. Нега ҳам мағрур бўлмасин, ахир, у ботил ҳукмдорларга қарши қўзғалган Мустафо ﷺнинг сийратларини ўқиётган бўлса... Зотан, Аллоҳ ва Росули бизга Аллоҳ ва Росулига уруш очганларга тиз чўкишга буюрганми, бу ақлга тўғри келмайди-ку?!

Энди, мусулмоннинг афсусланиб қолаётганига келсак, у саҳих нусусларни эшитяпти, аммо уларни рад қилолмайди, қоралолмайди, албатта!!

Шу тарзда жамиятни ўзгартириш кучи заифлашяпти ва ҳаромни ўзгартириш ҳаром бўлиб қоляпти!!! Аллоҳга итаот қилиш чаппасига ўзгариб, Аллоҳнинг душманларига итаот филишга айланмоқда!!! Баҳодир чавандоз Робиъ ибн Омир айтган «Аллоҳ бизни Ўзи истаган кимсани бандаларга ибодат қилишдан бандалар Роббисига ибодат қилиш сари кутқармоқ учун вакил қилди», деган сўзларидаги улуғворлик парчаланмоқда!!!

Шу ўринда бир муҳим нарсага диққат қаратиш керак. Гап шундаки, биз нусуси ва санади бор Умматмиз. Шунинг учун ҳукмдорларга итаот қилиш керак, деб айтаётган бу гуруҳга шоша-пиша раддия билдириб, фикрларини аҳмоқона дейиш ва шубҳаларини фош этиш донолик саналмайди... Чунки бундай ёлғонга эргашган кишиларнинг аксари барча қилмишларини нафс-ҳаволаридан келиб чиқиб эмас, балки мазкур нусусларни ҳурмат қилганлари сабабли бажаришади. Шунинг ҳисобга олиб, нусусни ўрганмай ва унинг далолатини топмай туриб, улар билан муомала қилиш хато бўлади. Акс ҳолда, ҳужумимиз унинг фойдасига бўлади, ҳатто у муборак ваҳига қаттиқ амал қиладигану, биз бўлсак, далилдан ақлни устун қўйювчилар бўлиб кўриниб қоламиз!!

Агар улар ўз шубҳаларига зўраки асос қилиб олган нусус ва масалаларни ўрганиб чиқадиган бўлсак, улар асосан қуйидагилардан иборат эканига гувоҳ бўламиз:

- 1 – Иш эгаларига итаот қилишга буюрувчи нусуслар;
- 2 – Иш эгаларига қарши чиқмаслик тўғрисидаги ҳадислар:

Уббода ибн Сомит رضي الله عنه ривоят қилади:

«Росулуллоҳ ﷺ билан биз иш эгаларига қийинчиликда ҳам, енгилликда ҳам, шодликда ҳам, ғам-ғуссада ҳам, ҳақларимиз тортиб олинганда ҳам кулоқ солиб итоат қилиш ҳамда улардан ишни тортиб олмаслик бўйича байъатлашдик. Фақат уларда очик куфрни кўрсангиз ва бу борада сизларда Аллоҳдан бирор хужжат-далил бўлса, улардан ишни тортиб олинг, дедилар. Шунингдек, қаерда бўлсак ҳам ҳақни айтишга, Аллоҳ йўлида маломатчининг маломатидан кўрқмасликка ҳам байъат қилдик». Бу ривоятни Бухорий, Муслим, Аҳмад, Тобарий ва бошқалар ривоят қилганлар. Дарҳақиқат, ривоятдаги очик куфр, деганда ҳукмдорнинг куфрини тушунганлар.

3 – Ҳукмдорларга қарши чиқишга оид ҳадислар:

Муслим саҳиҳида Авф ибн Молийдан ривоят қилинадики, Росулуллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«خِيَارُ أُمَّتِكُمْ الَّذِينَ تُحِبُّونَهُمْ وَيُحِبُّونَكُمْ، وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ، وَشِرَارُ أُمَّتِكُمْ الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُمْ وَيُبْغِضُونَكُمْ، وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ، قَالُوا: فَلَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا تُنَابِذُهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ؟ قَالَ: لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ، لَا مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ إِلَّا مَنْ وُلِّيَ عَلَيْهِ، وَإِلَ فَرَاةٌ يَأْتِي شَيْئًا مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ، فَلْيُكْرَهُ مَا يَأْتِي مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ، وَلَا يَنْزَعَنَّ يَدًا مِنْ طَاعَةٍ»

«Имом-халифаларингизнинг яхшилари сизлар уларни яхши кўрадиган, улар ҳам сизларни яхши кўрадиган, сизлар уларнинг ҳаққига дуо қиладиган, улар ҳам сизларнинг ҳаққингизга дуо қиладиганларидир. Имом-халифаларингизнинг ёмони эса, сизлар уларни ёмон кўрадиган ва улар ҳам сизларни ёмон кўрадиган, сизлар уларни лаънатлайдиган, улар ҳам сизларни лаънатлайдиганидир. Уларга қарши курашмаймизни, ё Росулуллоҳ, дейилди. Ул зот бундай дедилар: Йўқ, модомики намозни барпо қилар эканлар (курашмайсиз). Қачон бошлиқларингизда бир оз ёқтирмадиган ишни кўрсангиз, бас, унинг амалини ёмон кўринглар, аммо итоат қилишдан бош тортманглар».

Табиийки, улар ҳадисдаги модомики намозни барпо қилар эканлар, деган сўзни бизни намоз ўқишимизга рухсат берсалар, дея таъвил қилишди.

4 – Ғолиб ҳукмдорга итоат қилиш масаласи:

Мен уларнинг нусусларга нисбатан муносабатларини ўрганиб чиқдим, тойилишлари мумкин бўлган нарсани топишга уриниб, айни шубҳалар чакалакзорини обдан текшириб чиқдим. Ва ниҳоят,

Аллоҳнинг тавфиқи ила, уларнинг хатосини топдим: улар фикҳий ижтиҳод тариқати бўйича уч жиҳатдан хато қилишади:

- Воқени тушунишда ёки манотни текширишда;
- Нусусларни ўқиб чиқишда ва уларнинг ўзаро зид эмаслигига ишонч ҳосил қилиш учун ўрганишда, шунингдек, ўзаро зид келган ҳолатида усул жиҳатидан фойдаланишда;

- Воқега нусусларни туширишда.

Воқени тушуниш ва манотни текширишдаги туб хато:

Афтидан, уларни қаттиқ тойилтирган нарса мана шу хатодир. Ҳатто шу хатонинг ўзи шубҳаларни илдизи билан янчиш учун кифоя қилади.

Хўш, итоат қилиш шарт бўлган «أولو الأمر» иш эгалари» ким ўзи?

«أولو الأمر»нинг шаръий маъноси:

«أولو الأمر» – Уммат ишларини бошқарадиган, Умматнинг ишлари жилови ва етакчилиги қўлларида бўлган кишилардир.

Дарҳақиқат, шариатдаги бу каби итилоҳ саҳиҳ ҳадисдаги Росулulloҳ ﷺнинг мана бу сўзларида келган:

«ثَلَاثُ خِصَالٍ، لَا يُعَلُّ عَلَيْهِنَّ قَلْبٌ مُسْلِمٍ أَبَدًا: إِخْلَاصُ الْعَمَلِ لِلَّهِ، وَمُنَاصَحَةُ وُلَاةِ الْأَمْرِ،

وَلِزُومُ الْجَمَاعَةِ»

«Уч хислат борки, мусулмоннинг қалби уларга ҳеч қачон филли-ғаш туймайди: амални Аллоҳ учун холис бажармоқ, иш эгаларига насиҳат қилмоқ, жамоани доим лозим тутмоқ».

Ушбу мақсад Росулulloҳ ﷺнинг Бану Омир қавмига ўзларини рўпара қилиш киссасида яққол намоён бўлади. Ибн Ҳишом қилган киссада Бану Омир ибн Саъсаа қабиласидан бўлган Байҳара ибн Фаррос Росулulloҳ ﷺга «Нима дейсиз, агар биз бу ишда сизга байъат қилсак, кейин Аллоҳ муҳолифларингиз устидан сизни ғолиб қилса, ўзингиздан кейин ишни бизга қолдирасизми?», деди. Шунда ул зот

«الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ يُضَعُّ حَيْثُ يَشَاءُ»

«Бу иш Аллоҳникидир, уни Ўзи истаган жойга қўяди», дедилар. Байҳара «Бизни ўзингиздан кейин арабларга қолдирасиз экан, қачон Аллоҳ сизни ғолиб қилса, иш бошқалар қўлида бўлар экан, бундай ишингиз бизга керакмас», деди ва ҳимоядан бош тортди. Маълумки, бу ерда айтилган ишдан мурод ҳукм юритиш ва салтанатдир. Бунга Бану Омир қабиласи бош тортган ишни, яъни, Мадинада ҳокимият барпо этишда намоён бўлувчи ишни ансорийларнинг қабул қилганлиги далилдир.

Шунингдек, буюк башорат бўлмиш ушбу ҳадисдан ҳам бу яққол намоён бўлмоқда:

«لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الْأَمْرَ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتْرُكُ اللَّهُ بَيْتَ مَدْرٍ وَلَا وَبْرٍ، إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ بَعْرٍ عَزِيزٍ أَوْ بَدَلٍ ذَلِيلٍ، عَزًّا يُعْزُّ اللَّهُ بِهِ الْإِسْلَامَ، وَذُلًّا يُذِلُّ اللَّهُ بِهِ الْكُفْرَ».

«Бу иш кеча ва кундуз етиб борган жойгача етиб боради. Аллоҳ биронта ҳам ўтроғу кўчманчининг уйини қолдирмасдан унга бу динни азизнинг азизлиги ёки хорнинг хорлиги билан киритади. Азизликки, у билан Аллоҳ Ислом динини азиз қилади. Хорликки, у билан Аллоҳ куфрни хор қилади». Бу ҳадисни Имом Аҳмад, Табароний ва Байҳақий ривоят қилган, ҳоким ва аллома Албоний саҳиҳ, деган.

Шунингдек, Аллоҳ Таолонинг ушбу каломи:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

«Эй мўминлар, Аллоҳга итоат қилингиз ва Росулга ҳамда ўзларингиздан бўлган иш эгаларига итоат қилингиз!» [Нисо 59]

Дарҳақиқат, Абу Ҳурайра ва Ибн Аббос каби барча салафлар «أولو الأمر» иш эгалари» дейишдан мурод амирлар, деган фикрда бўлганлар. Имом Табарий ва Нававий бу фикрни таржиҳ қилган бўлса, салафларнинг барчаси ҳам шундай фикрда бўлган.

Баъзи аҳли илмлар «أولو الأمر» иш эгалари» дейишдан мурод уламолардир, деган фикрда бўлганлар. Бироқ диққат билан ўрганган киши шунга гувоҳ бўладики, уламоларга итоат қилмаймиз, балки уларга муттабе ва муқаллид бўламиз, худди қонун чиқарадиган ва аҳкомлар табанний қиладиган амирларга итоат қилиш бизга буюрилгани каби, уламоларга итоат қилишга буюрилмаганмиз.

Демак, мусулмонларнинг итоат қилиш вожиб бўлган иш эгаси уларнинг диний ишига бошчилик қилувчи шахс экан. Чунки бу мусулмонлар ишидир, уларни диндан ўзга ишлари йўқ. Шу боис улар шу динлари билан бошқа одамларсиз битта Умматга айланганлар, шу динлари туфайли Умматнинг ҳазорат-цивилизацияга оид ўзлиги рўёбга чиқади, шу дин туфайли уларнинг сиёсий борлиқлари вужудга келади.

Аммо илмоний конституцион тузум ёки Ғарбнинг либерал демократик тузуми ёхуд социалистик миллий тузум каби бошқа тузумлардаги иш эгаларига келсак, улар қандай ишга раҳбарлик қилаётган бўлсалар ўша иш эгаларидир, мусулмонларнинг иш эгалари эмас, яъни, Аллоҳ Таолонинг шариатидан ҳукм олиган

исломий тузум эмас. Бу Аллоҳ Талолонинг ушбу каломи доирасига киради:

﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ ۖ إِنَّهُمْ عَلَىٰ صَعِيرٍ﴾

«Ким ҳақ йўлни аниқ билганидан кейин пайгамбарга хилоф иш қилса ва мўминларнинг йўлларида бошқа йўлга эргашиб кетса, биз уни кетганича қўйиб берамиз, сўнгра жаҳаннамга дохил қиламиз, у нақадар ёмон жойдир!» [Нисо 115]

Шундай қилиб, демак, Аллоҳнинг каломида ёки Росулининг ёхуд ишончли фуқаҳоларнинг сўзларида «أولو الأمر», «الإمام», «ال خليفة» каби сўзлар келса, бундан шаръий шартлар топилган амир-рахбар ёки шаръий имом тушинилади. Аллоҳ ва Росули бу сўзларни қўллаганда куфр раҳбарларини ёки фосиқ ва золим ҳукмдорларни ёхуд ҳокимиятни зўрлик билан босиб олганларни ва бошқа жиноятчиларни назарда тутган, дейиш ножоиздир. Энди, ҳукмдор шаръий имом ёки амир бўлиши учун унда топилиши шарт бўлган шаръий жиҳатларга келсак, улар иккитадир: Ҳукмдорнинг шаръийлиги ва тузумнинг шаръийлиги.

1 – Ҳукмдорнинг шаръийлиги:

Ҳукмдор инъиқод шартлари тўла топилиши билангина шаръий ҳукмдор бўлади, масалан, мусулмон, болиғ, оқил ва иқтидор аҳлидан бўлган озод каби.

Агар ушбу инъиқод шартлари бузилса ёки ҳукмдор ҳокимиятга куфр тузуми асосида ёки аниқ демократик сайлов билан келган бўлса ёхуд тузум исломий бўлса-ю, бироқ ҳукмдор мусулмонлардан розилик олмасдан ҳокимиятни зўрлик билан эгаллаб олган бўлса, бу ҳолатда у ношаръий ҳукмдор бўлади, ҳукмдорлигида шаръий шартлар топилмайди.

2 – Тузумнинг шаръийлиги:

Тузум исломий бўлиб, ичкарида шариатни татбиқ қилиши керак. Яъни, шариат ҳукмронлиги ва ҳокимиятини таъминламоғи, бошқарув ва салтанат мусулмонлар қўлида бўлмоғи, халқаро алоқаларда Ислом ва мусулмонлар қудрат-азизлигини кафолатламоғи даркор. Бунинг учун эса, халқаро мазмунда суверен, мустақил, яъни, батамом мустақил бўлган Ислом давлати бўлиши шарт. Кофирлар томонидан мустамлака қилинган, ҳимояланган, мандати остида бўлган ва унинг суверенитетига дахл қилинган бошқа нарсалар бўлмаслиги керак. Яъни Ислом диёри бўлмоғи, куфр диёри мутлақо бўлмаслиги лозим.

Бугунги кунда ҳукмдорларимиздаги мана шу шартлар манотини ўрганиб чиқиш билан, ҳозирги ҳукмдорларда, шубҳасиз, қуйидаги аҳвол аниқланди:

Ҳокимиятни одамлар истагига зид равишда куч ёки мерос йўли билан эгаллаб олишди;

Сайланган ёки байъат қилинган бўлса, ғайриилоҳий конституция асосида бўлди;

Исломни қонунчиликнинг ягона манбаи эмас, манбаларнинг бирига айлантирган инсоний қонунлар билан ҳукм юритишди. Бу қонунчиликлар куфр қонунчиликларидир. Шунингдек, БМТ ва Хавфсизлик Кенгаши каби, Ислом ва мусулмонларга қарши курашаётган ёки Аллоҳ шариатига зид келаётган халқаро қонунлардан ҳукм сўрашди.

Ҳукмдорларимиз фосиқ ёки кофир бўлганлари учун уларнинг барчасида адолат шarti топилмайди, демакки, уларга бирорта ҳам инъиқод байъати ўтмайди.

Иш эгаларига итоат қилишга доир далиллар келтиришга шошлишдан олдин, аввало, ҳозирги анави ҳукмдорлар шу мақомга лойиқми, шунини изланмоқ лозим.

Юқорида келтирилган шаръий шартларга биноан, бугун ер юзида бирорта ҳам иш эгаси *أولو الأمر* йўқ. Билъакс, Аллоҳнинг шариатини четга чиқариб, динсизлик қонунлари билан ҳукм юритаётган аҳмоқ тоғутлар бор.

Иш эгаларига итоат қилишга доир далилларни келтириб, уларни бугунги кундаги мавжуд ҳукмдорларга нисабатан далил қилиб келтиришнинг мисоли зинокорлар ҳаққига никоҳ ҳукмларини далил қилиш демакдир!!!

Уларга итоат қилиш осийликка итоат қилиш, ботил билан ҳукм юритиш, куфр қонунига ёрдам бериш, гуноҳ ва адоватга кўмаклашиш, демакдир. Шу билан бирга, бу Аллоҳнинг аҳкомлари билан ўйнашиш, Умматга хиёнат қилиш ва билимсизлик билан Аллоҳга қарши гапиришдир.

Шуни алоҳида таъкидламоқ лозимки, биргина «*أولو الأمر* иш эгалари» манотини тадқиқот этишнинг ўзи, улар ҳақидаги гумонни чаппасига ағдариб-вайрон қилишга етарлидир. Шунингдек, бу «муқаддас ҳукмдорлар»у коҳин тоғутларнинг нақадар залолатга ботишганини ва Аллоҳга журъат қилишганини баён қилиш учун кифоя.

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Норвегия пойтахтида чақалоқларга «Муҳаммад» исмини қўйиш оммалашди		
<p>Норвегия пойтахти Ослода чиқарилган янги статистикага кўра, 2008 йилдан бери шаҳарда туғилган аксар ўғил болаларга Муҳаммад исми қўйилган. Оскар, Эксел, Жакоб каби шу юртда кенг урф бўлган исмларни Муҳаммад исми 2010 йилда ортда қолдирди. Осло шаҳри аҳолиси 624 минг нафар бўлиб, иммигрантлар сони 190 мингни, яъни аҳолининг 30 %ини ташкил қилади. Бу иммигрантлардан покистонликлар, сомалиликлар, ироқликлар ва марокашликлар ушбу Европа юртидаги мусулмон диаспорасининг асосий қисмини ташкил қилади.</p> <p>Ал-Ваъй: Ислоннинг ёйилиши ҳар соҳада ва бутун дунёда ўзини кўрсатмоқда. Бу эса, Ғарбнинг ҳаловатини бузиб, хавотирга солмоқда. Чунки у мусулмонларнинг Ғарб юртларига кўчиб келишлари, уларга қарши олиб бораётган ташқаридаги урушини ичкарига кўчиради, деб ҳисобламоқда.</p>		
Ливия Олий кенгаши раиси Ихвонул Муслимин жамоасини тарк этди		
<p>Ливия Олий кенгаши раиси истеъфога чиққани ҳамда Ихвонул Муслимин жамоасини тарк этганини маълум қилди. Аммо айни дамда сиёсий ва ҳизбий фаолиятини давом эттиришини таъкидлади. Мишрий ўзининг истеъфо беришига «миллий, мафкуравий ва сиёсий омиллар ҳамда бу бир ливия фуқаролари олдида шаффоликни тaminлаш зарурати» туртки бўлганини маълум қилди. Шунингдек, Ихвон жамоасининг бир неча йил муқаддам, 2012 йилда Бенғози конференциясида эълон қилган мурожаатини амалга ошириш зарурлигини таъкидлади.</p> <p>Ал-Ваъй: Ушбу истеъфо ва жамоадан чиқиш ҳамда қайта кўриб чиқишга бўлган ушбу даъват, буларнинг бари Ғарбнинг сиёсий исломий фаолиятни илдизи билан суғуриб ташлашга қаратилган шиддатли ҳамласи сирасига киради. Мишрийнинг миллий фаолиятга кўчиши эса, унинг кулаб, йиқилганини англатади.</p>		
Франция Италиядаги элчисини чақириб олди		
<p>Франс-Пресс ахборот агентлигининг Франция ҳукуматидаги бир манбага таяниб нашр қилишича, ташқи ишлар вазирлиги ўзининг Италиядаги элчисини чақириб олган. Бу Италия ҳукумати бош вазири ўринбосари ва айни пайтда Италия Иқтисодиёт вазири бўлиб ишловчи Луижи Ди Майонинг баёноти ортидан юз берган. У ўз баёнотида – Франция Африка қитъасининг қашшоқлашишига</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>сабаб бўлди, охир оқибат, бу муҳожирлар бўҳронининг мураккаблашишига олиб келди, деган эди. Ди Майо муҳожирларни Африкадан «ҳижрат қилдириш» орқали уларнинг Ўрта Ер денгизидаги азоб-уқубатларига сабабчи бўлган давлатларга Европа Иттифоқи томонидан санкциялар жорий қилинишига умид билдирди. Сўнг «Франция Африкадаги ўнлаб давлатларни мустамлака қилишдан ҳануз тийилгани йўқ», деди.</p>		
<p>Ди Майо бундай деди: «Африканинг ўнлаб давлатларида Франция маҳаллий валюта босиб чиқармоқда ва шу орқали Франциянинг умумий қарзларини молиялаштирмоқда» деди. У яна бундай қўшимча қилди: «Агар Франциянинг Африка мустамлакалари – шундай десак тўғри бўлади – бўлмаганда эди, бу давлат дунёдаги иктисоди ривожланган давлатларнинг 15си бўлмаган бўларди. Аммо у бугун Африкадаги шу ишлари сабабли биринчилар қаторида турибди».</p>		
<p>Ал-Ваъй: Франция Инсон ҳуқуқларини химоя қилишини иддао қилар ва Макрон қаерга борса шу билан мақтанар экан, бугун унга қўйилган айни айблов, тўғри айбловдир. Аслида, барча капиталистик Ғарб давлатларининг, шу жумладан, Италиянинг ҳам одати шу, чунки италиялик бойлар бошқа давлатларни қашшоқлаштириш ва мустамлака қилиш билан шуғулланишади.</p>		
<p>Британиядаги озчиликни дискриминация қилиш эллик йилдан бери ўзгаргани йўқ</p>		
<p>Гардиан газетаси нашр қилган бир мақолада, ишда озчиликка қарши дискриминация қилиш Британияда ҳамон мавжуд эканлиги айтилади. Газетага кўра, яқинда ўтказилган тадқиқот натижаси қора танли британияликлар билан осиелик халқларнинг меҳнат бозорида қаттиқ дискриминацияга дуч келаётганини, дискриминация даражаси олтмишинчи йиллардан бери ўзгармаганини кўрсатган. Айни тадқиқотни олиб борган Оксфорд университети тадқиқотчилари оқ танли бўлмаган британияликлар орасида иш изловчиларнинг иш берувчилардан рухсат олиш учун оқ танли биратнияликларга нисбатан саксон марта кўп талабларга дуч келаётганларига гувоҳ бўлишди. Кейин ўз тадқиқотлари натижаси билан 1969 йилда ўтказилган тадқиқотлар натижаларини солиштириб кўришгач, мамлакатда қора танлилар ва осиелик халқларга, хусусан, покистонликларга қарши дискриминция эллик йилдан бери ўзгармаганига амин бўлдилар. Муаллифга кўра, бу натижалар кишида хавотир уйғотмоқда, чунки ирқий</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>муносабатларга доир ишлаб чиқилган қонун ва дастурлар фойда бермаяпти. Зотан, дискриминация қурбонлари, асосан, мусулмон юртларидан келган шахслар бўлгани кузатилмоқда. Албатта, бу сўнгги пайтда ўтказилган кўплаб оммавий сўровларда намоён бўлиб, мусулмонларга қарши ёмон муносабатда гавдаланмоқда.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Капитализм тузуми билан Ислом тузуми ўртасидаги улкан фарққа боқинг. Капитализмда инсон ҳуқуқлари ҳимоя қилиниши иддао қилинган бўлса-да, бу нарсани капитализмда мутлақо топиб бўлмайди. Аммо Исломда эса, халқлар бир-бирлари билан танишиш ва тақво жиҳатидангина бир-бирларидан фарқ қилиш учун яралганлар, дея ишонилади. Хўш, қай бир тузум дунёни бошқаришга лойиқ экан?!</p>		
<p>Гардиан: Навбатдаги «араб баҳори»ни кутамизми?</p>		
<p>Гардиан газетасининг ёзувчи ва сиёсий таҳлилчиси Саймон Тисдолл «Қашшоқлик, қимматчилик ва норозилик намоёишлари навбатдаги араб баҳорига сабаб бўлиши мумкинми» сарлавҳали мақола нашр қилди. «Судан, Миср ва бошқа давлатларда хавотир кучли, чунки бу юртларда мустабид раҳбарлар ўз қаттиққўллигини кучайтиришларига қарамай, айти қаршилиқни етарли даражада енгиллашга тайёр эмаслар», дейилади мақолада. Шунингдек, нон ва ёқилғи маҳсулотлари учун чиқилган намоёишларда ўқитувчилар, адвокатлар ва шифокорлар ҳам қатнашгани айтилади. Тисдоллнинг таъкидлашича, Суданда юз бераётган ҳодисаларни Йордания, Ливан, Марокаш ва Ливия сингари кўплаб араб давлатларидаги сиёсий ғалаёндан айрича тушунмаслик керак. Яна бир ҳақиқий араб баҳори аланга оладиган бўлса, бу Мисрдан кутилади, чунки у ердаги режим Хусни Муборак режимидан ҳам ашаддий диктатордир. Муаллиф яна қўшимча қилади: «Аҳвол шу даражада ачинарли бўлишига қарамасдан, араб халқларига қарши босимлар уларни тузумни ўзгартириш томон ҳаракатга келишга ундамоқда. Зеро, бу адолатсизлик, тенгсизлик ва ижтимоий зулм сабабли тобора авж олувчи босимдир».</p>		
<p>Ал-Ваъй: Бу «араб баҳори» ортида Уматнинг тузумни ўзгартириш иродаси мавжуд. Бу эса, бутун минтақага ёйилиб, у ёки бу давлатдаги режимни ёки ҳукмдорни ўзгартириш ҳаракатидан бир мунча улкан-жиддий саналади. Бу кўзғолонлар то ўз мақсадига етмагунча ҳаргиз сўнмайди ва инша Аллох, Пайғамбарлик минҳожини асосидаги рошид Халифалик барпо бўлажак.</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймади ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Карнеги аналитик маркази келгуси араб баҳоридан огоҳлантирди		
<p>Карнеги марказининг Яқин Шарқ масалалари бўйича девон муҳаррири ва бош муҳаррир ўринбосари Майкл Янг ўз мақоласида мухолафатдан қолган ишларни охирига етказиш учун минтақада араб аксилинқилоби кучлари тўпланаётгани тўғрисида ёзди. Муаллифга кўра, «кўплаб араб давлатларида ҳар қачонгидан кўра кўпроқ репрессив муҳит кузатилмоқда. 2011 йилда кўзғолонлар келиб чиқишига сабаб бўлган муаммолардан бирортаси ҳалигача ҳал этилмади. Аксинча, араб режимлари ўзларини жамиятларимизни тўла бостириш учун етарлича куч ишлатмабмиз, деган хулосага келишяпти. Чунки курсиларини сақлаб қолиш учун бирор нарса қилишга тайёр бўлмаган раҳбарлар кўзғолонни бостиришда қатли ом йўлини тутган Башар Асаддан келажакда ўрناк олишлари мумкин». Муаллиф бундай дейди: «Ўз фуқароларининг кунлик эҳтиёжларини қондиришга ҳам ожизлик қилаётган бир минтақадан, қандай қилиб биз хонавойронликдан бошқа нарсани кутишимиз мумкин. Чунки кенгкўламли иқтисодий таназзулдан ва 2011 йил норозилик анмойишлари хотираларидан ўзга нарса қолдирмаган истибдод асло тинчлик ва хотиржамлик келтирмайди». Мақола сўнггида Майкл Янг бундай дейди: «Ҳозирда бу ҳамкасбларнинг барчаси ҳокимиятларини сақлаб қолиш учун битта сафга тизилиб олишди. Бироқ механизмлари анча ночор. Шу боис, навбатдаги кўзғолонларни кутиб ўтиришибди. Зеро, тоғутлар мувозанати деганда, кўпинча, мувозанатнинг бутунлай вайрон бўлиши тушунилади».</p> <p>Ал-Ваъй: Бу кўзғолонларни бостиришга фақат минтақадаги режимлар ҳукмдорларигина жавобгар эмас. Балки энг аввало, бунга минтақа режимлари ортида турган капиталистик Ғарбдаги, асосан, АҚШдаги ҳукмдорлар жавобгардир. Шу билан бирга, мана шу жинояткор капиталистик давлатлар манфаатини ҳимоя қилиш ва заиф давлатлару уларнинг камбағал халқлари устидан ҳукмронлигини мустаҳкамлаш мақсадида тузилган халқаро тизим ҳам жавобгардир. Шунинг учун ҳам албатта ўзгариш ясаш шартдир.</p>		
Макрон диктатор Сисийни қўллаб-қувватлаш учун Мисрга сафар қилди ҳамда у ерда инсон ҳуқуқлари масаласи кўтарилишига умид билдирди		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>Франция президенти Эммануэль Макроннинг кудратга келгандан бери қилаётган илк бор Миср сафари, диктатор президент Сисий режимини қўллаб-қувватлаш ҳисобланади. 2017 йил охирида Сисий Парижга сафар қилган эди. Улар ўртасидаги ўзаро ташрифлар алмашинуви икки президент ўртасидаги келишув ифодасидир. Сисийнинг 2017 йилдаги сафарида Макрон «терроризм таҳдидига дуч келаётган бир юртга сабоқ беришдан» бош тартганини билдирган эди. Бироқ Сисий мухолафатни бостирди, ҳатто исломчилару исломчи бўлмаганларни ҳам. Макрон исломчиларни репрессия қилиш инсон ҳуқуқларини бузиш ҳисобланмайди, деб ҳисоблайди. Шу боис Сисийни инсон ҳуқуқларини бузмасликка даъват қилар экан, бу билан исломчилардан бошқаларни назарда тутди. Шу боис, у мухолафатни ёппасига бостириш, Елисей саройи манбааларига кўра, «Миср давлатининг исломий терроризм ва диний экстремизмга қарши курашини заифлаштириши»ни маълум қилди.</p> <p>Ал-Ваъй: Ғарб ҳукмдорлари бузукликда мусулмон юртлари ҳукмдорларидан қолишмайди. Билъакс, улар бу борада устоз бўлиб, мусулмон юртлари ҳукмдорлари уларнинг аълочи шоғирларидир. Бу каби зиёратлар Сисий ва унга ўхшаганларни ҳаргиз қўллаб-қувватламайди, балки Макрон ва у каби ғарблик ҳукмдорларни шармандасини чиқаради. □</p>		

ҚУРЪОНИ КАРИМ СУҲБАТИДА

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا
الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ
إِلَّا بِمَا شَاءَ ۗ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا
يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۗ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

«255. Аллоҳдан ўзга ҳеч қандай тангри йўқ. Фақат Унинг ўзи бордир. У тирик ва абадий турғувчидир. Уни на мудроқ, на уйқу олмайди. Самовот ва ердаги бор нарсалар Унингдир. Унинг ҳузурда ҳеч ким (бировни) Унинг изнисиз оқлай олмайди. У уларнинг (барча одамларнинг) олдиларидаги ва орқаларидаги бор нарсани билади. Ва улар У зотнинг илмидан фақат Ўзи истаган нарсаларнигина билладилар. Унинг арши-курсиси осмонлар ва ердан кенгдир. Ва уни осмонлар ва ерни ҳифзу ҳимоятда сақлаб туриш қийнамайди. У энг юксак ва буюқдир» [Бақара 255]

Ҳизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Шундан кейин Аллоҳ Таоло буюк оятни зикр қияпти. Унда Аллоҳнинг улуғ, олий сифатлари баён қилинган. Ёлғиз Аллоҳгина ибодат қилинишга ҳақли бўлган маъбуддир. У Зот махлуқларнинг ишларини бошқариб турадиган, ҳеч қачон ухламайдиган, мудрамайдиган, мудом тирик, қоим, абадий турғувчи Зотдир. Осмонлару ер ҳамда улар ичидаги ва орасидаги нарсаларнинг эгасидир. У Зот шу қадар буюк, шу қадар улуғ Зотдирки, Унинг ҳузурда Унинг изнисиз ҳеч ким ҳеч қандай шафоат қила олмас. У Зот Ўзининг ҳамма махлуқотларини билладиган, бўлиб ўтгану энди бўладиган ҳамма нарсадан хабардор Зотдир. Аллоҳнинг илмидан (ниманидир) билиш, ўрганиш Аллоҳнинг изнисиз бўлмайди,

амалга ошмайди. У Зот ҳамма-ҳамма нарсани қамраб олган зотдирки, осмонлару ерни, улар ичидагию орасидаги нарсаларни бошқариш У Зот учун ҳеч қандай қийинчилик туғдирмайди. Ўз мулки ва салтанатида олийдир. Ўз иззати ва буюклигида улуғдир. Ўзининг буюклигига, олийлигига, улуғлигига ярашмайдиган ҳар қандай нуксондан покдир.

Бу оят Қуръондаги энг буюк оятдир. Имом Аҳмад ўзининг «Муснад»ида Абу Зар йўлидан мана бу ҳадисни чиқарган: Мен Пайғамбар ﷺ дан, эй Аллоҳнинг пайғамбари, сизга нозил қилинган энг буюк оят қайси оят, деб сўраган эдим, у киши, **оятул-курсидир, Аллоҳу ла илаҳа илла ҳувал ҳайюл қойюм оятидир**, деб жавоб бердилар. Бу ҳадисни Убай йўлидан ҳам, Абу Умома رضي الله عنه йўлидан ҳам чиқарган. Шунга ўхшаш ҳадисни Дорамий ўзининг «Сунан»ида чиқарган.

Бу гап билан оятларнинг ҳаммаси ҳам Аллоҳнинг каломи эканлигида ҳеч қандай зиддият йўқ. Қуръон Аллоҳнинг каломидир. Шу эътибор билан ундаги ҳамма оятлар ҳам бир хил улуғ. Лекин Аллоҳ Таоло Ўзи билган бир ҳикмат туфайли айрим оятларининг ажрини айримлариникидан каттароқ қилишни хоҳлаган.

Пайғамбар ﷺ дан ривоят қилинган саҳиҳ ҳадисда у киши Абу Саид ибн Муаллога:

﴿لَأَعْلَمَنَّكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ﴾

«Сенга шу масжиддан чиқишингдан олдин Қуръондаги энг улуғ сурани ўргатаман» дедилар, кейин

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

сурасини айтдилар.¹

Юқоридаги ҳадисда айтиб ўтилганидек оятул-курсий Қуръондаги энг буюк оятдир.

Бунинг маъноси ажри, савоби улуғроқдир, деганидир. Бу гап билан Қуръондаги ҳамма оятлар Аллоҳнинг каломидир, деган гап ўртасида ҳеч қандай зиддият йўқ.

Бу оят Аллоҳнинг каломи бўлганлиги жиҳатидан бошқа оятлар билан бир хил. Лекин унинг Аллоҳ хоҳлаганичалик афзаллиги бор. Бу икки ҳолат ўртасида ҳеч қандай зиддият йўқ.

Бу муборак оят ўтган оятдаги

⁽¹⁾ Бухорий: 4280, 4334.

﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

деган гапнинг сўнгида келяпти. Бу гапда кофирларни сўкиш, уларнинг Аллоҳнинг махлуқотларини

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾

(Ҳеч қандай тангри йўқ. Фақат Унинг (Аллоҳнинг) ўзи бордир. У тирик ва абадий турғувчидир) бўлган буюк Яратувчи ўрнига кўйиш билан нақадар тубан залолатга кетганларини кўрсатиш бор. Қандай қилиб, улар Аллоҳга куфр келтирган эканлар! Қандай қилиб, Аллоҳнинг махлуқотларига ибодат қилар эканлар! Қандай қилиб, Аллоҳга У Зотнинг махлуқотларини тенглаштирар эканлар! Ва шу билан ишларни, нарсаларни ўз ўрнига қўймасдан золимларга айланар эканлар!

Ягона Аллоҳгини ибодат қилинишга ҳақлидир. У Зот улуҳиятда ягонадир. Кофирлар золимлардир.

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

(Аллоҳдан ўзга ҳеч қандай тангри йўқ. Фақат Унинг ўзи бордир) яъни, ёлғиз Аллоҳгина ибодат қилинишга ҳақлидир.

(الله) мубтадо, (لَا إِلَهَ) эса иккинчи мубтадо. Унинг хабари ҳазф қилинган. У (معبود) ёки (موجود) сўзлари бўлиши мумкин. (لَا) нафийга айлантирувчи ҳарф. Феълга ўхшаш ҳарфлар ишини қилади. (لَا إِلَهَ) эса (لَا)нинг исми, фатҳага мабний, хабари ҳазф қилинган. Ҳазф қилинган хабар мавжудун ёки маъбудун раф ҳолатда. Араблар нафийга айлантирувчи (لَا) билан унинг исми ўрнига мубтадони кўядилар. Бундай пайтда (لَا)нинг ҳазф қилинган хабари мубтадонинг ҳам хабари бўлади. (هُوَ) маҳаллан раф, (لَا إِلَهَ)дан бадал. Мубтадонинг биринчи хабари (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ)дир. Бу ерда (لَا) ҳарфи истисно бўлиб, (لَا)ни ишдан чиқаради. ((لَا)нинг феълга ўхшаш ҳарфлардек ишлашини бекор қилади).

(هُوَ)нинг икки сифати.

(الْحَى **тирик**) ҳеч қачон йўқ бўлмайдиган доимий барҳаёт.

Аслида сўзнинг охирида ё ва вов ҳарфлари бўлган. Сарф қонунларига кўра вов ёга қалб қилиниб, алмаштирилиб, икки ё бир-бирига идғом қилинган. Шунинг учун ҳаёт сўзи ҳам ё билан айтилади, ёзилади. Ҳайвон сўзи ҳам бу сўзнинг асли шундай бўлганлигини қўллаиди.

(الْقَيُّوم **абадий турғувчи**) қиём сўзидан олинган муболага сийғаси. Аслида қойюм сўзи (فيَعُول) вазнида. Вов билан ё бир жойда келгани учун вов ё га қалб қилинган ва иккиси идғом қилинган. Бу сўз яратилмишларнинг ишларини юритиш, идора қилиш маъносини англатади.

(لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ) **Уни на мудроқ, на уйқу олмайди**) бу сўз уйқудан олдин бўладиган мудраш маъносини англатади. У уйқу эмас. Оят нафийнинг умумийлигини ифодалапти. Яъни, Аллоҳ Таолода уйқу ҳам, уйқуга олиб борадиган ёки олиб бормайдиган мудраш ҳам йўқ.

(سِنَةٌ) сўзи аслида (وَسِنَانٌ) бўлиб, вов ҳазф қилинган. Шунинг учун унинг тасниясини (وَسِنَانٌ), ҳам дейилади.

(لَا)нинг такрорланиб келиши нафийнинг ҳар иккисига тегишли эканини ифодалайди. Яъни, бу икки сифат биргаликда бўладими, алоҳида-алоҳида бўладими, Аллоҳда йўқ. Агар ла такрорланмасдан келганида бу икки сифатнинг алоҳида-алоҳида ҳолати нафий қилинмаган бўларди, фақат биргаликдаги ҳолатигина нафий қилинган бўлиб қоларди. Яъни, У Зотни бир вақтнинг ўзида ҳам мудраш ва ҳам уйқу олмайди, деган маъно чиқиб қоларди. Аммо ояти карима

﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾

(**Уни на мудроқ, на уйқу олмайди**) бўлиб келяпти ва шу билан нафий мудраш ва уйқунинг алоҳида-алоҳида ҳолатига ҳам, биргаликдаги ҳолатига ҳам бир хил тегишли бўляпти. Демак, Аллоҳ Таоло уйқуга олиб борадиган мудрашдан ҳам, уйқуга олиб бормайдиган мудрашдан ҳам, уйқунинг ўзидан ҳам покдир.

﴿مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ *самовот ва ердаги бор нарсалар*

Унингдир) яъни, Аллоҳ Таоло ҳамма нарсанинг, осмонлару ернинг ҳам, улар ичидаги нарсаларнинг ҳам, улар орасидаги нарсаларнинг ҳам эгасидир. Унингдир дегани, Унинг мулкидир, деганидир.

Бу ердаги (ما) сўзи Аллоҳ Таоло осмонлару улардаги нарсаларнинг ва ернинг эгасимикин ёки осмонлару улардаги нарсаларнинг ҳамда еру ундаги нарсаларнинг эгасимикин, деган англашилмовчиликни бартараф этиш учун такрорланыпти. Агар бу сўз такрорланмаганида Аллоҳ Таоло осмонлару улардаги нарсаларнинг ва ернинг Эгасидир, деган маъно чиқиб қолган бўларди. Унинг такрорланиши билан Аллоҳ Таолонинг осмонлару ернинг ҳамда осмонлару ердаги нарсаларнинг Эгаси экани англашиляпти.

Оят Аллоҳ Таоло осмонлару ернинг ҳамда улардаги нарсалару кимсаларнинг эгасидир, деган маънони англатади, дедик. Ҳолбуки, бу ердаги (ما) сўзи фақат ақлсиз нарсаларга нисбатангина қўлланади. Бундай дейишимизнинг икки сабаби бор:

Биринчидан, борлиқдаги ақлсиз нарсаларни ақлли нарсалардан устун қўйиш орқали Аллоҳ Таолонинг ақлли махлуқотлари ақлсиз махлуқотларига нисбатан камлигини кўрсатиш;

Иккинчидан, ундан кейин келаётган

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ *У уларнинг (барча одамларнинг)*

олдиларидаги ва орқаларидаги бор нарсани билади), деган гапдаги кўплик замири ақллиларга хосдир. Бу нарса

﴿مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾

(Самовот ва ердаги бор нарсалар) сўзининг ақллиларни ҳам ўз ичига олишига қаринадир.

Оят шуни ифодалайдики, ҳамма нарса Аллоҳнинг мулкидир. Бировнинг мулки бўлган нарса маъбудликка нолайиқдир. Бу ерда кофирларнинг санамларга, юлдузларга ва бошқа махлуқотларга ибодат қилишлари қаттиқ танқид остига олинапти.

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ *Унинг ҳузурида ҳеч ким (бировни)*

Унинг изнисиз оқлай олмайди). Истинкорий (инкор қилиш) истифҳом. Яъни, Аллоҳнинг ҳузурида Аллоҳнинг изнисиз ҳеч ким шафоат қилишга журъат эта олмайди. Бу гапда Аллоҳнинг улуғлигига, буюклигига, олийлигига ишора бор. Ҳадисда келади:

«آتِي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَخْرُ لَهُ سَاجِدًا فَيَدْعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدْعَنِي ثُمَّ يَقُولُ: اِرْفَعْ رَأْسَكَ وَقُنْ
تُسْمِعْ وَاشْفَعْ تُشَفِّعُ. قَالَ: فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأَذِلُّهُمْ الْجَنَّةَ»

«Аршнинг остига бориб сажда қилиб йиқиламаман. Шунда Аллоҳ мени Ўзи истаган муддат ўз ҳолимга ташлаб қўяди. Кейин менга, бошингни кўтар, гапир, гапингга кулоқ солинади, шафоат қил, шафоатинг инobatга олинади, дейилади ва мен учун бир хад белгиланади. Шу билан уларни жаннатга олиб кириб кетаман».

Оят шафоат борлигини ва айна пайтда у Аллоҳнинг изнисиз бўлмаслигини ифодалаяпти. Ҳадисда эса Пайғамбар ﷺ га рухсат этилиши ва у кишининг шафоат қилишлари айтиляпти.

﴿مَا يَبْتَ أَيَدِيهِمْ وَمَا خَلَفَهُمْ﴾ *У уларнинг (барча одамларнинг)*

олдиларидаги ва орқаларидаги бор нарсани билади) ҳар икки замир

﴿لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾

(Самовот ва ердаги бор нарсалар Унингдир), деган гапдаги ақлли махлуқларга қайтади.

﴿مَا يَبْتَ أَيَدِيهِمْ﴾

(Олдиларидаги бор нарсани) яъни, Аллоҳ Таоло улардан олдинги ишларни ҳам билади.

﴿وَمَا خَلَفَهُمْ﴾

(Орқаларидаги бор нарсани) яъни, Аллоҳ Таоло улардан кейин бўладиган ишларни ҳам билади.

ва улар У зотнинг илмидан

фақат Ўзи истаган нарсаларнигина биладилар) яъни, агар Аллоҳ хоҳламаса, бирор кимса Аллоҳ билган нарсалардан бирор нарсани ҳам била олмас. Фақат Аллоҳнинг Ўзи унга билдиришни хоҳласагина била олур. Аллоҳнинг билимидан бирор нарсани унга бирор одам фақат Аллоҳнинг изни ила етказа олур.

﴿عَلَّمَ إِلَّا نَسَنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾

«*У зот инсонга унинг билмаган нарсаларини ўргатди*» [Алақ 5]

﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾

«**Ва айтингки: Парвардигорим, иллимни янада зиёда қилгин**»

[Тоҳа 114]

﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾

(**Унинг ариши-курсиси осмонлар ва ердан кенгдир**) даги (كُرْسِيِّهِ)

сўзи муташобих сўздир. Муқаддимада айтиб ўтганимиздек, мўътамад тафсир усули шундан иборатки, муташобих сўзларга маъно беришда аввало шаръий ҳақиқатга мурожаат қиламиз. Яъни, унинг маъносини Пайғамбар ﷺнинг ҳадисларидан қидирамиз. Агар курсий сўзининг тафсири хусусида Пайғамбар ﷺдан ривоят қилинган саҳиҳ ҳадислар бор бўлса, уларни оламиз, бўлмаса, араб тилига мурожаат қиламиз. Негаки, Қуръон араб тилида нозил бўлган.

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

«**Дарҳақиқат, Биз уни (бу оятларни) ақлларингизни юргизишингиз учун арабий Қуръон ҳолида нозил қилдик**» [Юсуф 2]

﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿۱۹﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿۲۰﴾ بِلسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ﴾

«(Эй Муҳаммад), сиз (охират азобидан) **огоҳлантиргувчилардан бўлишингиз учун қалбингизга уни (яъни Қуръонни) Рухул-Амин-Жаброил очиқ-равшан арабий тил билан нозил қилди**»

[Шуаро 193-195]

Курсий сўзининг тафсири хусусида бир неча ҳадислар ворид бўлган. Агар улар саҳиҳ бўлганида тафсир учун мўътамад бўлардилар. Лекин улар устида ҳар хил гаплар бор. Ҳақиқатга яқинроғи қуйидагилар:

Байҳақий мана бу ҳадисни ўзининг «Номлар ва сифатлар» номли китобида Абу Зар йўлидан чиқарган: Мен Пайғамбар ﷺдан, эй Аллохнинг пайғамбари, сизга нозил қилинган оятлар ичида энг улуғи қайси, деб сўраган эдим, у киши, **оятул-курси (курси ояти)**, деб жавоб бердилар. Кейин яна шундай дедилар:

﴿يَا أَبَا ذَرٍّ مَا السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ مَعَ الْكُرْسِيِّ إِلَّا كَحَلْفَةِ مَلْفَاةٍ بِأَبْرَصٍ فَلَاةٍ، وَفَضَّلَ الْعَرْشَ عَلَى الْكُرْسِيِّ كَفَضَّلَ الْفُلَاةَ عَلَى الْحَلْفَةِ﴾

«Эй Абу Зар, курсининг олдида етти осмон сахрога ташланган бир узукка ўхшайди. Аршнинг курсига нисбатан катталиги эса саҳронинг узукка нисбатан катталиги кабидир».

Шунингдек, бу ҳадисни Ибн Ҳиббон ўзининг «Саҳиҳ»ида чиқарган. Уни Ибн Ҳиббондан нақл қилиб Ибн Ҳажар ҳам «Фатҳул-борий»да келтирган ва унга, унинг Мужоҳиддан гувоҳи бор, уни Саид ибн Мансур тафсирида чиқарган, деган гапни ҳам қўшиб қўйган.

Агар бу ҳадис саҳиҳ бўлганида уни олардик ва курсининг маъноси осмонлару ер унинг олдида сахрога ташланган бир узукдек бўлган Аллоҳ Таоло яратган улкан бир махлуқ бўларди. Шу билан биз курсининг мана шу маъносига имон келтирардик-да, ундан нарига ўтмаган бўлардик.

Бироқ Байҳакий бу ҳадисни икки санад билан айтган. Улардан бирида Яҳё ибн Саид Саъдий Басрий бор. Ақилий бу одам хусусида, унга эргашилмайди, деган. Ибн Ҳиббон эса, у маклуб ва мулзақларни ҳам ривоят қилаверади, агар фақат ўзи ёлғиз ривоят қилган бўлса, унинг гапини ҳужжат қилиб бўлмайди, деган. Бу ерда унинг ёлғиз ўзи Ибн Журайждан ривоят қиляпти. Ибн Адий бу ҳадисга таъриф берар экан, у мана шу йўлдан келганлиги эътибори билан мунқардир, деган. «Лисонул мезон» китобига қаралсин. 316 бет.

Иккинчи санадда Иброҳим ибн Ҳишом бор. Унинг ривояти ҳам ҳужжатга олинмайди. Абу Заръа, Абу Ҳотим ва Заҳабийларда ворид бўлган. «Лисонул мезон» китобига қаралсин.

Ибн Ҳиббон ҳам ўзининг ҳадисида Иброҳим ибн Ҳишомни зикр қилган. Юқорида айтиб ўтганимиздек, унинг гапи ҳужжатга олинмайди.

Энди Саид ибн Мансурни қараб чиқайлик. Унинг «Сунан»ида келишича, Абу Муовия Аъмашдан, у Мужоҳиддан ривоят қилади: Курсига нисбатан еру осмонлар сахрога ташланган бир узук кабидир. Бу санад заиф. Абу Ҳотим Розий айтади: «Аъмаш Мужоҳиддан жуда кам эшитган. Унинг Мужоҳиддан қилган ривоятларининг ҳаммаси мудалласдир». Ибн Аби Ҳотимнинг «Илалул Ҳадис» китобига қаралсин. Уни доктор Саъд Ол Ҳумайд тадқиқ қилган.

Шунга кўра, курси сўзининг тафсири хусусида ворид бўлган ҳадислар гап-сўздан холи эмас. Шундай экан, энди курси сўзини тафсир қилишда луғатга мурожаат қиламиз.

Луғат китобларида келишича, араблар курси сўзини илм маъносида қўллашган. Чунки курсида ўтирадиганлар олимлар

бўлишган, яъни, илм бу сўзга жой муносабати билан боғланган. Дафтар, рисола сўзлари ҳам шу ўзакдан олиниб, уларнинг ҳам илмга алоқадорлиги бор.

Шу билан

﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾

(Унинг арши-курсиси осмонлар ва ердан кенгдир) унинг илми осмонлару ердан кенгдир, деган маънода бўлади. Айниқса, Аллоҳ Таолонинг ундан олдинги гаплари Аллоҳнинг илми ва У Зотнинг Ўз илми билан ҳамма нарсани қамраб олгани устида борганлиги шу маънони янада таъкидлайди.

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾

(У уларнинг (барча одамларнинг) олдидаридаги ва орқаларидаги бор нарсани билади. Ва улар У зотнинг илмидан фақат Ўзи истаган нарсаларнигина биладилар). Шундай қилиб, оятнинг кетма-кет тизилиб келаётган қисмлари қуйидаги маънони англатади: Аллоҳ Ўзининг махлуқотлари хусусида ҳамма нарсани билади. Улар Аллоҳнинг илмини ихота қила олмайдилар. Аллоҳнинг илми осмонлару ердан ҳам кенгдир. Бу ерда Аллоҳнинг илми ҳаддан зиёд кенглиги ва уни ихота қилиб олиш мумкин эмаслигига ишора бор. Шунга биноан, курси сўзини илм маъносида, деб тафсир қилиш тўғрироқ бўлади.

Курсий сўзининг тафсирида биз мана шу гапни рожиҳ кўрамиз, яъни, у илм маъносида келяпти. Рожиҳ кўрамиз, деган гапимизни шунга асосланиб айтяпмизки, муташобих сўзга маъно беришда қатъий гап айтилмайди, балки, фақат рожиҳ кўрилади, холос. Чунки у муташобихдир.

Ибн Аббосдан ҳам бу сўзнинг илм маъносини англатиши хусусида нақл бор. Яъни, Ибн Аббос, Унинг курсиси Унинг илми, деган маънода, деган.

(وَلَا يُؤَدُّهُ حِفْظُهُمَا) ва уни осмонлар ва ерни ҳифзу ҳимоятда

сақлаб туриш қийнамайди) яъни осмонлару ердан ҳам улкан бўлган буюк махлуқни – курсини яратган Зот учун осмонлару ерни, улардаги жамики нарсаларни тутиб, сақлаб туриш қийин иш эмас.

(يُؤَدُّهُرُ **қийнамайди**) яъни, оғирлик қилмайди. Менга фалон иш оғирлик қилди, ундан қийналиб кетдим, деган гапда шу сўз ишлатилади.

(وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) **У энг юксак ва буюқдир**) яъни, қудрат ва манзилатда.

(الْعَلِيُّ **юксак**) нарсалар устидан ғолиб, қаҳҳор. Араблар фалончи пистончидан олий бўлди, дейишади. Бу билан фалончининг пистончи устидан ғолиблигини, устунлигини кўрсатадилар.

(الْعَظِيمُ **буюқ**) буюқлик эгаси. Ҳамма нарса Унинг қаршисида ҳақирдир, арзимасдир. У Зот Ўз мулкида олийдир, салтанати, иззати ва жалолатида буюқдир.

Сўнгги сўз ўрнида шуни айтишимиз мумкинки, бу буюқ Қуръон ҳақида тадуббур қилган киши унинг мўъжизалиги ақлларни лол қолдиришини англайди. Мана бу муборак оятда бешта мустақил жумла атф ҳарфларисиз кетма-кет зикр қилиняпти.

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي

الْأَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ

(Аллоҳдан ўзга ҳеч қандай тангри йўқ. Фақат Унинг ўзи бордир. У тирик ва абадий турғувчидир. Уни на мудроқ, на уйқу олмайди. Самовот ва ердаги бор нарсалар Унингдир. Унинг ҳузурида ҳеч ким (бировни) Унинг изнисиз оқлай олмайди. У уларнинг (барча одамларнинг) олдиларидаги ва орқаларидаги бор нарсани билади).

Оят жуда кучлидир, буюқдир.

Бошқа оятда олти вовни ўқиймиз.

﴿وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسْمَأْ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى

الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

«(Сўнгга): «Эй Ер, сувингни ютгил; эй само, ўзингни тутгин (яъни, ёғишни бас қил)», дейилди. Сув қуриди, фармон бажарилди ва (кема) Жудий тоғи узра тўхтади ҳамда: «Золим қавмга ҳалокат бўлгай», дейилди»

[Худ 44]

Бу ҳам жуда кучли, жуда буюк. Араблар бундай жумлаларни тузолмайдилар. Агар улар атф қилувчи ҳарфларни кўпайтириб юборсалар, жумла шакл жиҳатидан заифлашиб, нозиклашиб кетади. Атф қилувчи ҳарфларни олиб ташлаб, мустақил жумлаларни кетма-кет қўйсалар, маъно жиҳатидан заифлашиб кетади.

Лекин бу буюк Қуръон шакл жиҳатидан ҳам, мазмун жиҳатидан ҳам мўъжизадир. У одамларга қарши ҳужжатдир. У ҳақиқатни сўзлайди.

﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۗ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾

«Унга олдидан ҳам, ортидан ҳам (ҳеч қандай) ботил-ноҳақлик келмас. (У) ҳикмат ва ҳамду сано эгаси томонидан нозил қилингандир»

[Фуссилат 42]

Субҳаналлоҳ! Субҳаналлоҳ! □

«АГАР РОСТГҮЙ БЎЛСА, НАЖОТ ТОПИБДИ»

Талха ибн Убайдуллоҳ ривоят қилган ҳадисда бундай келади:

«Нажд аҳлидан бир киши Росулуллоҳ ﷺнинг олдиларига келди. У жуда ҳаяжонда эди, гаплари эшитилардию аммо тушуниб бўлмасди... Ниҳоят, яқинлашиб Ислоҳ ҳақида сўради. Росулуллоҳ ﷺ унга «**Бир кеча-кундузда беш вақт намоз**», дедилар. «Уларни зиёда қилсам бўладими?», деб сўради. Ул зот «**Йўқ, балки нафл намоз бўлса майли**», дедилар. Сўнг Росулуллоҳ ﷺ «**Рамазон рўзаси**», дедилар. У яна «уни зиёда қилсам бўладими?», деб сўради. Ул зот «**Йўқ, балки нафл рўза бўлса майли**», дедилар. Киши орқасига қайтар экан, «**Аллоҳ ҳаққи, мен бундан зиёда ҳам қилмайман, кам ҳам қилмайман**», деди. Шунда Росулуллоҳ ﷺ «**Агар ростгўй бўлса, нажот топибди**», дедилар». (Бухорий ривояти).

Баъзилар – киши қанча гуноҳ ва осийликлар қилса ҳам, намоз ўқиб, рўза тутиб, закот берса, бўлди-жаннатга кираверади, деган гапга шу ҳадисни далил қилишади. Бунга жавоб шуки, бу ҳадис мазкур гапга далил эмас. Чунки унинг бир қанча ривоятлари мавжуд. Бу саҳиҳ ривоятлардан бирини далил қилиб, бошқа ривоятларини бекор қилиб бўлмайди. Биз ҳар қандай ҳадисни тафсир қилмоқчи бўлсак, ушбу ҳадиснинг барча ривоятлари тўғрисида илмга эга бўлмоғимиз, пухта тушуниб олиш учун бу борадаги аҳли илмнинг сўзларига мурожаат қилишимиз керак бўлади. Таъкидлаш лозимки, уламолар ушбу ҳадисни келтириб, ҳақни излаган кишини тўла қаноатлантирадиган жавобни берганлар.

Имом Нававий ушбу ҳадис шарҳи тўғрисида бундай дейди:

«Кимдир айтиши мумкин: Нега киши бундан зиёда қилмайман деди, ахир, бу ҳадисда ҳамма фарзлар, ҳамма шаръий тақиқлар ва ҳамма мундуб суннатлар айтилмаган-ку

– дейдиган бўлса, бунга жавоб шуки, Бухорий ривоятда мана шу ҳадис охирида мақсадни изоҳловчи кўшимча сўзлар келган: «Кишига Росулulloҳ ﷺ Ислонинг ҳамма шариатларини хабар қилди. У орқасига қайтар экан, «Аллоҳ ҳаққи, мен Аллоҳнинг менга юклаган ушбу фарзларидан зиёда ҳам қилмайман, биротасини кам ҳам қилмайман», деди. Бу кишининг Ислондаги ибодатлар тўғрисидаги умумий сўзи ҳамда Аллоҳнинг унга буюрган фарзларига оид бу гапи фарзлар тўғрисидаги қоронғуликни кетказади».

Кўришиб турибдики, ушбу ҳадис киши ҳар қанча гуноҳ ва осийликлар қилса-да, нажот топади, деган гапни англатмаяпти. Дарҳақиқат, улуғ-улуғ саҳобалар ҳам ушбу фарзларга қаттиқ амал қилардилар, бироқ шу билан бирга, Аллоҳ Таоло уларни осийлик билан бу амаллари бухуда кетиши мумкинлигидан огоҳ этган. Масалан, саҳобаларнинг Росулulloҳ ﷺнинг овозларидан ўз овозларини баланд қилишлари осийлик саналган, Аллоҳ Азза ва Жалланинг хужурот сурасидаги ушбу каломи каби:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ، بِالْقَوْلِ

كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾

«Эй мўминлар, амалларингиз ўзларингиз сезмаган ҳолларингизда беҳуда-бефойда бўлиб қолмаслиги учун сизлар овозларингизни пайгамбарнинг овозидан юқори кўтарманглар ва унга бир-бирларингизга очик (дагал сўз) қилгандек очик-дагал сўз қилманглар!»

Ҳатто жаннатилиги башорат қилинганлар ҳам гуноҳ ва осийлик қилиб, дўзахи бўлиб қолишдан қаттиқ кўрқар эдилар. □

УЛАРНИНГ ҲИДОЯТЛАРИГА ЭГРАШИНГ: УҚБА ИБН ОМИР ЖУҲАНИЙ

Мана, узоқ интизорлик ва интиқлик ортидан, ниҳоят, Росулulloҳ ﷺ Ясриб остонасига етиб келдилар. Мадинанинг бутун аҳолиси йўлларни тўлдириб, томларга чиқиб турдилар... Улар ла илаҳа иллаллоҳ дея, раҳмат Набийси ва у зотнинг дўсти Сиддиқ билан учрашишдан шодланиб, такбирлар айтардилар. Бир тарафдан Мадинанинг болажонлари дўмбиралар чалиб, кўзлари шавққа тўлиб,

Бизларга тўлин Ой чикди
Маккаи Мукаррама томондан
Бунинг учун шукр келтирмоқ керак
Аллоҳга бизлар томондан,
дея кўшиқ айтишди.

Росули Карим туяларида одамлар орасидан соғинчли юраклар, севинч кўз ёшлари ва табассумлари, муштоқ қалблар олқиши остида ўтиб бордилар.

Аммо Уқба ибн Омир Жуҳаний Росулulloҳ ﷺнинг Мадинага тантанавор кириб келишларини кўриш ва истиқболларига чиқиш бахтига муяссар бўлолмади. Чунки у кўзиларини яйловга олиб чиққан эди. Кўзилар жуда очқаб кетишгани сабабли уларнинг нобуд бўлиб қолишидан кўркиб олиб чиққанди. Зотан, бу дунё неъматлари ва фоний молларидан унинг бор-буди ҳам шу кўзилар эди. Бироқ Мадинаи Мунавварани буркаган шодлик, бир зумда унинг узоқ ва яқин водийларига ҳам етиб бориб, бу ўлканинг ҳар бир покиза дараларини нурга тўлдирди. Ушбу хушхабар Уқба ибн Омир Жуҳаний яйловига ҳам кириб келганда у кўзилари билан узоқдаги биёбонда эди. Келинг, Росулulloҳ ﷺ билан қандай кўришганини, яхшиси бизга унинг ўзи айтиб берсин:

«Росулulloҳ ﷺ Мадинага келганларида мен кўзиларимни ўтлатгани кетгандим. Хабарни эшитибок, кўзиларимни ҳам ташлаб, ҳеч нарсага қарамай Мадинага чопдим. Ул зотнинг олдиларига бориб, «мен билан байъат қиласизми, ё Росулulloҳ?», дедим. «Сиз кимсиз?», деб сўрадилар. «Мен Уқба ибн Омир Жуҳанийман», дедим. «Қандай байъатни истайсиз, бадавийлар байъатиними ёки муҳожирлар байъатиними?», деб сўрагандилар, «муҳожирлар байъатини» истайман, дедим. Шунда Росулulloҳ ﷺ мен билан муҳожирлар байъатини қилдилар, сўнг ўша кеча ул зотнинг суҳбатида бўлиб, эрталаб қўйларимга бордим.

Биз Исломни қабул қилган ва қўй боқиб Мадинадан узоқдаги яйловда яшаётган кишилар ўн икки нафар эдик. Ичимиздан

биримиз бундай деди: Динимиздан ўрганиш ва самодан келаётган вахиларни тинглаш учун Росулulloҳ ﷺнинг олдиларига кун ора бориб турмасак, яхши бўлмайди. Шу боис, орамиздан бир киши Ясрибга борсин, қўйларини бизга қолдирсин-боқиб турайлик.

Мен уларга – Росулulloҳ ﷺнинг олдиларига биттама-битта боринглар, ҳар кетаётган киши қўйларини менга қолдириб кетсин, боқиб тураман, чунки мен қўйларимни жуда яхши кўраман, бировга қолдиргим келмайди, дедим.

Шундай қилиб, дўстларим қўйини менга қолдириб, бирма-бир Росулulloҳ ﷺнинг олдиларига кета бошлади, қайтиб келганда эшитган билимларини ундан олавердим. Лекин кўп ўтмай, ўзимга-ўзим – шўрим курсин, шу ҳеч нарсага асқотмайдиган кўзиларимни деб, Росулulloҳ ﷺнинг суҳбатларини ўтказиб юбориб, билвосита бошқалар оғзидан ўрганишманми-я?!, дедим. Шундай дея кўзиларимдан воз кечдим ва Мадинага келиб, масжидда Росулulloҳ ﷺнинг қўшниси бўлиб яшадим».

Уқба ибн Омир Жуҳаний ушбу кескин қарорни қабул қилган чоғда бир кун келиб у улуг уламо саҳобалардан, қори шайхлардан, етук фотиҳ саркардалардан, санокли Ислом волиларидан бирига айланишини асло хаёлига келтирмаган эди. Бутун қўй-кўзиларини ташлаб, Аллоҳ ва Росули томонга келган пайтда у дунё маркази Дамашқни фатҳ қилувчи қўшиннинг олд сафида жанг қилишини ҳам, бу шаҳарнинг қадимий дарвозаларидан бири бўлмиш Боб Тумо ёнидан унинг гўзал боғларида бир ҳовли қилишини ҳам билмаган эди. Борлиқнинг зумради бўлмиш Миср диёрини фатҳ этган қўмондонлардан бири бўлишини ҳам, Миср волийси бўлишини ҳам, бу юртнинг Муқаттам тоғи бўйидан ҳовли қилишни ҳам тасаввур қилмаганди. Албатта, ғайб қўйнида яширин, махфий, сирли бўлган бу ишларнинг барини Аллоҳдан ўзга ҳеч ким билмайди.

Уқба ибн Омир Жуҳаний Росулulloҳ ﷺдан худди соя эгасидан айрилмагани каби айрилмади. Ул зот қаерга йўл олсалар хачирлари тизгинини ушлаб олар, қаерга борсалар ёнларида бирга борар эди... Кўпинча Росулulloҳ ﷺ уни ортларидан хачирга мингаштириб олардилар, шунинг учун уни Родиф Росулulloҳ (Росулulloҳ ортидан мингашувчи), деб чақирардилар. Баъзан Росулulloҳ ﷺ хачирдан тушиб, уни мингаштириб, ўзлари пиёда юрган ҳоллар ҳам бўлган.

Уқба бундай ҳикоя қилади: Мадина чакалакзорларининг бир ерида Росулulloҳ ﷺнинг хачирлари тизгинини ушлаб кетаётгандим. Чакалакзор қалин эди. Росулulloҳ менга «Уқба,

минмайсизми?», дедилар. Йўқ, демоқчи бўлдим, албатта, бироқ Аллоҳнинг Росулига итоатсизлик қилишдан кўрқиб, «хўп, Набияллоҳ», дедим. Ул зот хачирдан тушдилар, мен амрларига итоат қилиб миндим, ул зот пиёда кетдилар. Кейин ҳеч қанча вақт юрмай, хачирдан тушиб олдим, Набий ﷺ миндилар. Сўнг менга «Уқба, сизга мутлақо мисли кўрилмаган икки сурани ўргатайми?», дедилар. Мен «Албатта, ўргатинг, ё Росулulloҳ», дедим. «Бу қул аузу бироббил фалақ ва қул аузу бироббиннасдир», дедилар. Кейин намоз вақти келганди, Росулulloҳ келиб, шу икки сурани зам сура қилиб ўқидилар. Менга «Ушбу икки сурани ётганинда ҳам, турганинда ҳам, ҳар сафар ўқигин», дедилар. Мен ҳам ҳаётим сўнгига қадар уларни ўқишни тарк қилмадим.

Дарҳақиқат, Уқба ибн Омир Жуханий бутун ғам-ташвишини икки ишга, илм олиш ва жиҳод қилишга қаратди. Бу икки иш учун бутун руҳию тани билан ҳаракат қилди, улар учун ўзининг энг қимматли ва азиз нарсаларини сарф этди.

Илм бобида эса, Росулulloҳнинг тотли илм булоғидан чуқур-чуқур симириб, қори, муҳаддис, фақиҳ, фаразийга айланди (фаразий – фароиз илмини чуқур эгаллаган киши бўлиб, бу ерда фароиз илмидан мурод мерос ва уни тақсимлаш илмларидир). Шунингдек, у адиб, фасиҳ ва шоир ҳам бўлди.

Қуръони Каримни ўқишда овози ҳаммадан чиройли эди. Тун кириб, борлиқ сукунатга тўлди дегунча Аллоҳнинг Китобига борарди ва унинг очик оятларини ўқирди... Тартил билан қилган тиловатини саҳобаи киромлар диллари билан тинглар, қалблари билан йиғлар эдилар, кўзларидан Аллоҳдан кўрқинч ёшлари дув-дув тўкиларди.

Бир куни Умар ибн Хаттоб уни ёнига чақириб, «Менга Аллоҳнинг Китобидан ўқиб беринг Уқба», деди. Шунда у «Бош устига мўминлар амири», деди ва зикрул ҳаким оятларидан муяссар бўлганча ўқиди... Умар йиғлади, ҳатто соқоллари хўл бўлди...

Дарвоқе, Уқба ўз кўли билан Мусҳаф ёзиб қолдирган. Бу Мусҳаф яқин асргача Мисрда «Уқба ибн Омир», деган машҳур университетда сақланиб келди. Мусҳафнинг охирида «Бу Уқба ибн Омир Жуханий қаламига мансуб», деб ёзиб қўйилган эди. Уқба Мусҳафи ер юзидаги мавжуд энг қадимий мусҳафлардан саналарди. Бироқ бизнинг бебаҳо меросларимиз қатори бу мусҳаф ҳам йўқолди, биз ғафлатда қолдик.

Жиҳод бобида эса, биз учун Уқба ибн Омир Жуханийнинг Росулulloҳ ﷺ билан Уҳуд ва ундан кейинги ғазотларга гувоҳ

бўлганини билишимизнинг ўзи кифоя. Зеро, у Дамашқни фатҳ қилишда энг оғир ва энг машаққатли синовларга дуч келган баҳодир қўмондонлардан бири эди. Абу Убайда ибн Жаррох Уқбанинг синовларга чиройли сабр қилгани учун тақдирлов сифатида, уни Умар ибн Хаттобга Дамашқнинг фатҳ этилгани хушxabарини айтгани жўнатди. Уқба бир жумадан кейинги жумага қадар саккиз кеча ва кундуз тўхтовсиз йўл йурди, ниҳоят, буюк фатҳ хабарини етказишга муваффақ бўлди.

Кейин, у Мисрни фатҳ қилган мусулмон лашкарлари қўмондонларидан бири бўлди. Муовия ибн Абу Суфён Уқбани Мисрга уч йил волий қилиш билан тақдирлади. Кейин уни Ўрта ер денгизидаги Родос оролига ғазот қилиш учун қўмондон қилиб юборди. Дарҳақиқат, Уқба ибн Омир Жуханийнинг жиҳодни бу қадар севишининг боиси, у Росулulloҳ ﷺнинг жиҳод ҳақидаги ҳадисларини чин дили билан чуқур ўрганган ва мусулмонларга хоссатан ривоят қилган эди. Шунингдек, Уқба мохир камончи бўлиб, буни шу қадар севардики, ҳатто бир нарса билан овунишни истаса, албатта камон отиш билан овунарди.

Уқба ибн Омир Жуханий Мисрдалиқ пайтда қаттиқ бетоб бўлиб, ўлим тўшагида ётганда ўғилларини тўплаб, васият қилди: Эй ўғилларим, мен сизни уч нарсадан қайтараман, уларга маҳкам амал қилинг: Росулulloҳ ﷺдан ишончли бўлмаган ҳадисни ҳаргиз қабул қилманг, йиртиқ чопонда қолсангиз ҳам асло қарз олманг, қалбингизни Қуръони Каримдан машғул қиладиган шеър ёзманг.

Уқба ибн Омир Жуханий вафот этди. Уни Муқаттам тоғи ёнига дафн қилдилар (унча баланд бўлмаган бу тоғ жануб томондан Қоҳирагача чўзилган). Дафн қилиб, қолдириб кетган нарсаларини изладилар. Қарасалар етмиштача камон қолдирибди, ҳар бирининг ёнида от узангиси ва ёй... Марҳум уларни фи сабилиллаҳ ишлатишни васият қилибди.

Қори, олим ва ғозий Уқба ибн Омир Жуханийдан Аллоҳ рози бўлсин, у билан Ислому ва мусулмонларни яхшилик ила мукофотласин. □

«Дейли телеграф»да АҚШ масалалари бўйича журналист Бен Райли-Смитнинг мақоласи нашр қилинди. Мақолада АҚШ президенти Дональд Трамп «юлдузлар уруши» лойиҳасини бошлаш билан курашни фазога кўчираётгани айтилади. Муаллифнинг ёзишича, Трамп «фазо кудрати» номи остида ракеталарга қарши мудофаа тизимини ривожлантириш дастурини бошлаш орқали фазони «курашнинг янги майдони», дея эълон қилган. Мен АҚШга қарата отилган ҳар қандай ракетани аниқлаш ва унинг дунёнинг ҳар қандай жойида бўлса, исталган вақтда уриб тушириш мумкин бўлган радар мосламасини фазога ўрнатишни истайман, деди. Бу лойиҳанинг келаси бюджетдан молиялаштирилиши кутилмоқда. Бу мослама Пентагоннинг ракеталарга қарши мудофаа тизимига киритишга уринаётган ўзгартишлари сирасидан ҳисобланади. Муаллифнинг фикрича, Трампнинг бу қарори совуқ урушни авж олдирган Рональд Рейган дастурига ўхшайди, ўшанда бу лойиҳани масхаралаб, «юлдузлар уруши», деб аташган эди.

Таймс газетасида нашр қилинган Майк Эванснинг таҳлилий мақоласида Қўшма Штатларнинг дунё куч мувозанатининг ўзгариши мумкинлигидан чўчиётгани айтилади. Муаллифга кўра, АҚШ президенти Хитой ва Россиядаги янги қуроллар ривожланишига жавоб сифатида, фазода ракеталарга қарши мудофаа тизими ўрнатиш лойиҳасини эълон қилгандан кейин, бугунги кунда янги қуролланиш пойғаси бошланган. Қўшма Штатлар қўлида 10та атом авиа ташувчи кема борлиги, дунёнинг барча ерларида денгиз флотлари жойлашгани, йирик пиёда кучлари мавжудлиги эътиборидан, бугун дунёда биринчи ҳарбий қудрат бўлиб турибди. Бундан ташқари, унинг мудофаа бюджети 700 миллиард доллардан ошади. «Ушбу маълумотларга қараганда, анъанавий урушда Хитой ва Россиянинг АҚШни мағлубиятга учратишини тасаввур қилиб бўлмайди, бироқ президент Трамп келгуси уруш анъанавий бўлмайди, деб ҳисобламоқда», дейди Эванс. Унинг фикрича, Хитой билан Россия доим АҚШ кучлари вазифаларини ва дунёда олиб борган ва олиб бораётган турли урушлардаги тажрибаларини кузатиб бормоқдалар. Бундан тегишли сабоқ олиб, Америка билан киришиладиган эҳтимолий урушга тайёрланишяпти. АҚШ ҳукмронлигига қарши курашиш ва уни ҳам ҳарбий, ҳам сиёсий жиҳатдан мағлуб этиш учун янада кучли қуроллар яратиш йўллари кидиришмоқда. Хитой АҚШнинг уоч ташувчи кемаларини заифлаштириш мақсадида кемаларга қарши ракеталар ишлаб чиқди. Афтидан, кучлар мувозанатида гувоҳ бўлинадиган асосий ўзгариш, муаллифга кўра, икки соҳа: сунъий ақлар ва товуш тезлигидан беш баробар кучли ғайриоддий ракеталар бўладиган кўринадди. Бу икки соҳада эса, Россия билан Хитой АҚШдан олдинда бўлиб, қўп ютуқларга эришишган. Бугун Америка мана шу ракеталардан хавотирланишяпти. Чунки Америка агар айни ракеталар унга қарши қўллангудек бўлса, қўлида уларга қарши мудофаа тизими йўқ.

Ал-Ваъй: Демак, кўриб турибмизки, дунёдаги йирик давлатлар оламни вайрон этиш учун бир-бирлари билан рақобатлашяпти, оламни обод этишмоқчи эмас, мустамлака қилишмоқчи. Бу давлатлар олиб бораётган урушнинг бир қисми эса, қурол синови ва уни янада киргинбарот қилиш учун ривожлантиришдан иборат. Зотан, ваҳший капитализм цивилизацияси ҳам мана шу. Бу цивилизация шу даражада даҳшатлики, ҳатто ўзининг аҳолиси ҳам бу хавфдан омон қолмайди. Шунинг учун бутун дунёни унинг хавф-хатаридан қутқармоқ лозим. □

БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ СИЁСИЙ ИСЛОМДАН БОШҚА ҲАР ҚАНДАЙ ДИНИЙ ИШЛАРГА КЕНГ ЙЎЛ ОЧИБ БЕРАДИ

«Уолл-Стрит жорнэл» газетаси Бирлашган Араб Амирликларидаги диний вазият тўғрисида мақола нашр қилди. «Араб давлатида христианлар, будпарастлар ва яҳудийлар ибодат қилади» сарлавҳали ушбу мақолада ҳар араб бизнес мамлакати марказидаги меҳмонхонанинг тўртинчи қаватида ҳар жума куни минглаб христианларнинг икки соат ибодат қилиши ҳамда бу дунёдаги энг катта яширин черков ҳисобланиши» айтилади. Амирликларда жамоат жойларида ибодат қилиш чекланган эди. Ҳукумат ўзини «бағрикенг» қилиб кўрсатиш учун айни чекловни енгиллаштирди ва 2019 йилни «бағрикенглик йили», деб эълон қилди. Келаси ойда папа Франциск Араб ярим оролига илк сафари чоғида Амирликларга ҳам келади. Шу боис, ҳукумат унинг зиёрати чоғида ўзини мурасасоз позицияни эгаллаган қилиб кўрсатмоқчи. Папанинг зиёрат дастурига динлар ўртасидаги диалог ва 120 минг томошабин сиғадаган футбол ўйингоҳини қуришга раҳнамолик қилиш киради. Амирликларнинг ғайримусулмонларга бўлган бағри кенглигида намоён бўлаётган бу каби тадбирлар дин эркинлигини қадрловчи Ғарб давлатлари билан муносабатлар ўрнатилган ва уларнинг тили билан айтганда «исломчи фундаменталистлар»ни заифлаштириш ҳамкорликда муҳокама қилинаётган бир пайтда, ўтган йиллар мобайнида анча авж олди. Шу сабабдан Дубайдаги бир вилла ичкарасида шриланкалик, камбоджалик ва тайландлик будпарастларга хизмат қилаётган ибодатхона бор. Яширин фаолият олиб бораётган бу ибодатхонани яҳудийлар ибодатхонаси раҳбарлари маълум қилишди. Бундан ташқари қуриб битказилаётган ҳиндулар ибодатхонаси ҳам бор. Амирликларда 45 нафар черков бўлиб, улар 700 нафар христиан соборига хизмат қилади. Бу юртда жума куни дам олиш куни ҳисоблангани учун ибодатлар айни шу кунда адо этилади. Биз бошқа ерларда ҳам янги-янги диний марказлар қурилишини кўришни истаймиз, дейди маҳаллий диний раҳбарлар. Дубай меҳмонхоналаридаги черковлар анча йиллар олдин кўзга ташланди, чунки Амирликларда христианларнинг кўплиги сабабли мавжуд черковларда жой етмай қолганди. Бу давлат бошқа динларга бағрикенглик қилса-да, бироқ сиёсий Исломга нисбатан унда ҳеч қандай бағрикенглик кўринмайди. Масжидлар имомларига ҳукуматнинг ўзи хутба ёзиб беради. Газетада таъкидланишича, Амирликлардаги диний бағрикенглик АҚШ ҳукумати томонидан қўллаб-қувватланади ва АҚШ Ташқи ишлари мулозимлари маҳаллий диний раҳбарлар билан учрашув ўтказишади. Учрашувда қатнашган гувоҳларнинг айтишича, у ерда терроризмга қарши курашиш учун Яқин Шарқдаги диний тушунчаларни тўғрилаш мавзуси муҳокама қилинган.

Ал-Ваъй: Айтиш мумкинки, ҳамма бало Амирликлар ҳукмдорларида. Чунки Ислом ва мусулмонларга зиён етказадиган ҳар қандай нарса бўлсин, уни мана шу ҳукмдорлар ўзаро мусобақалашиб бажаришмоқда. Улар мусулмонлар бойликларини ўғирлаш билангина кифояланмай, қўлларини ҳам уларнинг қонига белаб, Ғарб урушида иштирок этиб келишди. Ғарб уруши эса, сиёсий Исломга қарши кураш, дея Исломнинг ҳокимиятга қайтишини олдини олишга қаратилган. Бугун эса – насронийлар, яҳудийлар, бутпарастлар, ҳиндулар каби барча кимсаларга черков ва ибодатхоналар қуриб бериш Исломда ҳаром қилинганига қарамай – бу ҳукмдорлар айни ишларни содир этиш билан Аллоҳга қарши курашишяпти. Оиша رضي الله عنها Росулulloҳ صلى الله عليه وسلمнинг бундай деганларини ривоят қилганлар:

«لَا بُرْكَ بِحَزْبَةِ الْعَرَبِ دِيْنًا»

«Араб ярим оролида иккита дин бўлмасин». (Имом Аҳмад ривояти).

«لَا تَبْقَيْنِ دِيْنًا بِأَرْضِ الْعَرَبِ»

«Араб заминида иккита дин қолмасин». (Байҳақий ривояти). □